

**V Всеукраїнська (заочна)
науково-практична конференція**

ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

12 березня 2021 року

Київ

КИЇВСЬКА РЕГІОНАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
Економіко-правовий фаховий коледж
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

Матеріали V Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції
«ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ
СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ»
12 березня 2021 року

Збірник тез

Київ – 2021

УДК 378:330.341.1

П 24

Матеріали V Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного закладу вищої освіти» (12 березня 2021 року): Збірник тез / За заг. ред. д. екон. н., проф. Охріменка І.В. – Київ: ККІБП, 2021. – 187 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Охріменко І.В. – професор, доктор економічних наук, ректор Київського кооперативного інституту бізнесу і права (м. Київ)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Клименко О.Ф. – проректор з організаційно-виховної роботи Київського кооперативного інституту бізнесу і права (м. Київ)

Прудченко І.І. – доцент, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Київського кооперативного інституту бізнесу і права (м. Київ), *заступник головного редактора*

Стражнікова І.В. – професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ)

Куліченко А.К. – доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Запорізького державного медичного університету (м. Запоріжжя)

Данильчук В.Р. – доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (м. Рівне)

Руденко Ю.М. – кандидат історичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Київського кооперативного інституту бізнесу і права (м. Київ)

Бабенко-Жирнова М.В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Київського кооперативного інституту бізнесу і права (м. Київ)

Нечаюк Л.Г. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Київського кооперативного інституту бізнесу і права (м. Київ)

Єгорова І.В. – доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ)

Івасишина Т.А. – доцент, кандидат філологічних наук, завідувач кафедри східно-європейських мов Національної академії служби безпеки України (м. Київ)

Кулик А.А. – старший лаборант кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Київського кооперативного інституту бізнесу і права (м. Київ), *технічний секретар*

© Редакційна колегія, 2021

© Автори тез, 2021

© ККІБП, 2021

ПЕРЕДМОВА

Сьогодні освіта й наука є пріоритетним напрямом соціально-економічного розвитку нашої держави, залишаючись основою для формування громадянського суспільства, світоглядного, інтелектуального та національно-патріотичного виховання майбутніх поколінь. На їхній розвиток нині спрямовані зусилля українських можновладців, учених, педагогів-практиків, які переконані в невідворотності реформаційних кроків в освіті. Одним із напрямків реформування є створення умов для розвитку й упровадження педагогічних інновацій в освітній діяльності вищих закладів освіти. Інноваційний рух у системі вітчизняної вищої освіти, на переконання учених, активізувався у зв'язку з відходом від тоталітарної стандартизації педагогічного процесу, активними пошуками новизни в теорії і практиці навчання та виховання.

Вашій увазі пропонуються матеріали V Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного вищого закладу освіти», присвяченої проблемі розробки та впровадження педагогічних інновацій в теорії та практиці вітчизняної вищої школи.

У роботі конференції взяли участь науково-педагогічні та педагогічні працівники, наукові співробітники, аспіранти та студенти Київського кооперативного інституту бізнесу і права (м. Київ), ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (м. Івано-Франківськ), Івано-Франківського національного медичного університету (м. Івано-Франківськ), Національної академії Служби безпеки України (м. Київ), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (м. Умань), Української інженерно-педагогічної академії (м. Харків), Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ), Красноградського педагогічного фахового коледжу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (м. Красноград), Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського (м. Одеса), Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів), Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (м. Кропивницький), Запорізького державного медичного університету (м. Запоріжжя), Національного університету харчових технологій (м. Київ), Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (м. Полтава), Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. Петра Василенка (м. Харків), Фахового коледжу Національного фармацевтичного університету (м. Харків), Національного

університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ), ВПС «Київський торговельно-економічний фаховий коледж КНТЕУ» (м. Київ), Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького (м. Мелітополь), Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава), Ізмаїльського державного гуманітарного університету (м. Ізмаїл).

Під час роботи конференції було актуалізовано й обґрунтовано проблему моделювання інноваційного освітнього простору вищого закладу освіти; презентовано інноваційні моделі компетентісно-зорієнтованого навчання; представлено й обґрунтовано шляхи застосування інноваційних навчальних і виховних технологій у процесі викладання соціально-гуманітарних, природничо-технічних і фахових навчальних дисциплін; представлено методичний супровід упровадження інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій і засобів навчання у вищій школі; розглянуто інноваційні технології дистанційного навчання у ЗВО.

Шановні колеги! Ми звертаємо вашу увагу на те, що матеріали конференції викладено в авторській редакції. Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань, достовірність матеріалів несуть автори публікацій.

Організаційний комітет та редакційна колегія

МОДЕЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ВИЩОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЙОГО ЗАВДАННЯ

Інга Єгорова

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
(м. Івано-Франківськ)*

Сучасні тенденції менеджменту та моніторингу ЗВО спрямовані на інтенсифікацію інноваційності всієї системи освіти, що зумовлює поступову заміну традиційних стратегій управління та оцінювання на більш гнучкі, здатні швидко підлаштовуватися до реалій сьогодення, оскільки теперішній підхід до розуміння моніторингу якості освіти ЗВО передбачає, здебільшого, діагностику поточного стану діяльності закладу.

Аналізуючи сутність поняття терміну «моніторинг» (англ. - контроль, нагляд) стосовно саме освіти - варто відмітити, що активно використовувати його стали тільки наприкінці ХХ століття. Спочатку даний термін застосовували виключно для визначення цілеспрямованих спостережень за явищами та елементами навколишнього середовища, що відбуваються у часі та просторі. Оскільки моніторинг це постійний контроль за певним процесом, з метою виявлення його відповідності бажаним результатам чи початковим прогнозам. Тому характерними ознаками моніторингу є те, що: а) моніторинг проводиться протягом довготривалого періоду; б) потребує зібрання великої кількості інформації; в) потребує ретельного вивчення та відстеження ситуації та здійснюється у формі постійних або періодичних перевірок із постійним документальним підтвердженням отриманих даних; г) передбачає використання стандартів або індикаторів як орієнтирів для об'єктивного оцінювання ситуації у визначенні певних відхилень від запланованої норми та використання специфічного інструментарію для контролю, з метою визначення відповідності визначеним стандартам; д) результат моніторингу передбачає звіт про ситуацію, оцінку цієї ситуації, що стає підґрунтям у процесі подальшої діяльності. Звідси, використовуючи термін моніторинг стосовно освіти, слід розуміти під ним глибоке різностороннє вивчення

різноманітних параметрів функціонування як всієї системи освіти, так і окремих елементів освітнього процесу.

Під терміном «педагогічний моніторинг» розуміють цілеспрямоване, спеціально організоване, безперервне спостереження за функціонуванням та розвитком освітнього процесу та його окремих складових з метою вчасного прийняття відповідних управлінських рішень, що ґрунтуються на детальному аналізі отриманої інформації та на результатах педагогічного контролю [1]. Ряд науковців розглядають педагогічний моніторинг як систему контролюючих та діагностичних заходів, що направлені на відстеження управлінської діяльності викладачів в освітньому процесі ЗВО та на рівень освіченості студентів(А. Орлов, Г. Єльнікова, В. Кальней, Н. Михайлова, Н. Селезньова). Тому теоретичне узагальнення наукових пошуків, дозволяє нам підсумувати, що педагогічний моніторинг, - це система відбору, обробки, аналізу, зберігання інформації про діяльність педагогічної системи у конкретному напрямку, що забезпечує безперервне тривале спостереження за її станом з подальшою корекцією освітнього процесу та прогнозуванням подальшого розвитку освітньої системи. Отож, можна зробити висновок, що метою педагогічного моніторингу є отримання інформації для проектування розвитку системи освіти на основі вивчення, аналізу і узагальнення динаміки основних її показників - індикаторів. Педагогічний моніторинг у поєднанні із прогнозуванням дозволяє забезпечувати інформаційну стабільність, усуває дефіцит інформації у процесі вироблення рекомендацій та прийнятті управлінських рішень. Звідси, у рамках діяльності системи вищої освіти відбувається формування, вироблення орієнтирів для суб'єктів освіти на сучасному освітньому ринку. Саме тому, щоб організувати ефективну діяльність по забезпеченню освітніх потреб молоді, необхідно відстежувати як безпосередньо власне потреби здобувачів освітніх послуг, так і загалом всього ринку освітніх послуг та сучасного ринку праці. Оскільки моніторинг вищої освіти сьогодні це вже і система збору, обробки, зберігання та поширення інформації в цілому про ринок освітніх послуг та окремих його суб'єктів, яка орієнтована на інформаційне забезпечення, що дозволяє робити висновки про реальне становище на ринку освітніх послуг у конкретний період часу та сприяє успішному прогнозуванню процесів розвитку всієї освітньої системи загалом. Сьогодні моніторинг освітніх послуг в галузі вищої освіти повинен забезпечувати повне і якісне врегулювання інформаційних потреб всіх учасників освітнього процесу. Звідси, основними завданнями моніторингу вищої освіти можна вважати : 1) організацію безперервного спостереження за процесами, пов'язаними з ринком послуг у системі вищої освіти, отримання об'єктивної інформації про названі послуги з метою вироблення відповідних управлінських рішень; 2) аналіз та оцінювання отриманої інформації, виявлення причинно-наслідкових зв'язків між процесами, що відбуваються на

ринку освітніх послуг у системі вищої освіти; 3) своєчасне виявлення змін у якості освітніх послуг і визначення факторів, що спричинили ці зміни; 4) забезпечення вільного доступу та поширення інформації, що була отримана у результаті моніторингу, для всіх зацікавлених сторін; 5) аналіз та здійснення прогностичної діяльності стосовно розвитку ринку послуг у системі вищої освіти; 6) вироблення рекомендацій, спрямованих на підтримку позитивних тенденцій по підвищенню ефективності функціонування системи вищої освіти; 7) адекватність відображення потреб особистості, суспільства та держави в цілому стосовно системи освіти ; 8) реалізація освітніх програм та їх відповідність державним стандартам; 9) ресурсне забезпечення освітнього процесу; 10) відповідність та співвідношення між реальними результатами навчання здобувачів освітніх послуг та запланованими цілями освітніх програм; 11) експертне оцінювання діяльності освітньої системи ЗВО і його викладачів; 12) експертиза повноти та якості методичного забезпечення освітнього процесу (наявність відповідної якості та кількості підручників, посібників тощо) [1, с.14].

Сучасний моніторинг якості освіти повинен і забезпечувати відповідність таким принципам:

- 1) комплексність - спостереження за всіма основними процесами та диференціація основних параметрів розвитку ЗВО та його підрозділів;
- 2) системність – ієрархічний взаємозв'язок конкретних та узагальнених показників розвитку підрозділів та ЗВО в цілому;
- 3) адаптивність – система показників повинна відповідати стандартам державної статистичної звітності;
- 4) стандартизація оцінок моніторингу.

Отже, підсумовуючи все вище сказане, можна відмітити, що освітня діяльність у порівнянні із іншими видами діяльності має свою специфіку, оскільки у процесі отримання освітніх послуг відбувається не тільки трансформація основних освітніх компетентностей студента але і здійснюється вплив на його особистісний розвиток. Функціональні можливості сучасного моніторингу якості вищої освіти з урахуванням вимог як держави так і інших соціальних інститутів є незаперечними. Проте тільки системне вивчення теоретичних і практично виявлених закономірностей оцінки якості вищої освіти дозволить обрати найбільш ефективні інструменти її успішної реалізації для кожного ЗВО та дозволить йому залишитись конкурентоздатним у тих умовах, що складаються сьогодні на світовому ринку надання освітніх послуг.

Література

1. Бодненко Д.М., Жильцов О.Б., Лещинський О.Л., Мазур Н.П. Моніторинг навчальної діяльності: Навчальний посібник. К : Київський- університет імені Бориса Грінченка, 2014. 276 с.

ПЕДАГОГІЧНА ГЕНЕТИКА: НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ОРІЄНТИР ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Інна Прудченко

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Сучасна педагогічна наука і практика все далі відходить від ідеї «чистого аркуша» у навчанні і вихованні, на якому начебто середовище може виводити потрібні йому вензеля. У цьому вона спирається на міцний фундамент біологічної науки та генетики, які доводять важливість спадкової складової у формуванні характеру, інтелекту людини, у проявах її здібностей і схильностей. Усе це вдало «вписується» у гуманістичний, демократичний підхід до виховання і навчання, тісно переплітається з індивідуалізованою освітою, основним підґрунтям якої є думка про те, що навчальний успіх кожного вихованця здебільшого визначається його спадковими особливостями та можливостями. У зв'язку з цим цінним для сучасної освіти і педагогічної науки є науково-методологічний потенціал педагогічної генетики, започаткованої у 70-х рр. ХХ ст. відомим ученим-генетиком Володимиром Павловичем Ефроїмсоном (1908-1989).

Свого часу наукова праця В.П.Ефроїмсона «Педагогічна генетика» (1988) [1, 2] стала революційним викликом тодішній освітній методології, що сповідувала тотальну владу середовища в процесі формування людської особистості, возвеличувала ідею «чистого аркуша». На заміну соціологізаторському підходу в педагогіку приходить комплексний, біосоціальний підхід до вирішення проблем навчання і освіти.

В.П.Ефроїмсон був переконаний у тому, що формування нової педагогіки відбуватиметься на засадах саме педагогічної генетики, яка своїм головним завданням вбачає розв'язання основоположної кризи сучасної освіти – опосередкованого, усередненого підходу до вихованця. Крім того, вона стане в нагоді при вирішенні ще однієї, чи не найболючішої проблеми освітянського сьогодення, – засилля непомірного обсягу навчальної інформації, що є не «підйомною» для більшості дітей [3, с. 69].

Педагогічна генетика зорієнтована на роботу з підростаючим поколінням з урахуванням його природних, генетичних задатків, акцентує

увагу на його здатності до навчання, розвитку інтелекту та обдарованості з метою відповідної корекції навчального процесу. Вона доводить, що діти й молодь з низьким коефіцієнтом інтелекту з метою компенсації недоліку здібностей потребують ретельного, методично вивіреного навчання.

В основу педагогічної генетики як особливої сфери знання покладено два фундаментальні явища: невичерпна спадкова гетерогенність (різномірність) людства й імпресинг як вибіркова, вроджена схильність дитини у певні, особливо «чутливі» періоди розвитку, до сприйняття конкретних впливів зовнішнього середовища. Саме ці ранні й надранні враження дитинства і визначають характер і спрямованість особистості на все життя. Особливо важливі ці враження є для обдарованих дітей, талант яких проявляється вже в ранньому дитячому віці. Такі діти, на думку В.П. Ефроїмсона, мають у своєму генотипі генетичні фактори внутрішнього «допінгу», які різко підвищують психічну й інтелектуальну активність на фоні тих чи інших здібностей.

Педагогічна генетика як методологія освіти й навчання покликана сформулювати розуміння того факту, що вродженні особливості дитини, успадковані нею біологічні характеристики впливають на результат того чи іншого соціального, педагогічного впливу. Ефективність останнього стане відчутним лише тоді, коли освітній процес будуватиметься з урахуванням спадкової гетерогенності людства, а саме двома шляхами: забезпечувати однаковим мінімально достатнім рівнем освіти всіх дітей і, паралельно з цим, максимально організовувати навчальне середовище для якнайкращого розвитку генетично закладених здібностей і таланту. Все це, на думку вченого, робиться з однією метою – «щоб в неминуче строкатому колективі менш обдаровані не відчували б себе обмежено-неповноцінними, «середняки» не були б приреченими на «демобілізацію», відмову від зусиль, а більш підготовлені чи обдаровані отримували б достатнє навантаження, не лінувалися..., а головне, щоб у них не сформувався комплекс «надприродності» [2, с. 83].

Отже, науково-педагогічний і практичний потенціал педагогічної генетики нині є визнаним і вкрай затребуваним. Адже створення і розробка засад нової педагогіки, яка б ґрунтувалася на досягненнях нейронаук, генетичних технологіях і геномних дослідженнях, здатна допомогти людині розвинути і реалізувати колосальні потенції її інтелектуальної, емоційної сфери. Однак саме механізми здійснення і реалізації основоположних принципів педагогічної генетики на сьогодні є недостатньо вивченими і дослідженими.

Література

1. Эфроимсон В.П. Педагогическая генетика. Родословная альтруизма / Владимир Павлович Эфроимсон. – Москва : Время Знаний, 2011. – 240 с.
2. Эфроимсон В. П. Педагогическая генетика: Науч.-техн. революция и биосоциальные проблемы формирования и развития личности; Родословная альтруизма: Этика с позиций эволюционной генетики человека / В. П. Эфроимсон. – М. : Тайдекс Ко, 2003. – 238 с.
3. Помагайбо В.М., Карапузова Н.Д. Педагогічна генетика як потенціал удосконалення підготовки вчителів / В.М.Помагайбо, Н.Д.Карапузова // ІМДЖ сучасного педагога. – № 2 (192). – 2020. – с. 68 – 73.

ПРИЧИНИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ ВИКЛАДАЧА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тетяна Івасюк, Інга Єгорова

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
(м. Івано-Франківськ)*

Однією з найбільш значущих проблем сучасної акмеології, психології та педагогіки є вивчення особистісних детермінант досягнення професійної майстерності, умов і способів ефективної підготовки фахівців – майбутніх викладачів ЗВО. У зв'язку з цим виникає необхідність акмеологічних досліджень шляхів, цілеспрямованої розробки методів та програм, що дозволяють розвивати не тільки теоретичні знання, а й систему професійних якостей особистості майбутніх викладачів – теперішніх студентів, скорочуючи, тим самим, розрив між академічною освітою та реальною практичною діяльністю.

Проблема дослідження емоційно-вольової сфери педагога в контексті професійно значущих якостей особистості – є однією з центральних як у вітчизняній, так і в зарубіжній психолого-педагогічній науці. Зростання інтересу, до питань, пов'язаних з емоційною компетентністю і професійною самосвідомістю викладача в контексті успішності його діяльності, обумовлено сучасними соціальними тенденціями гуманізації освіти, орієнтацією на гармонійний розвиток особистості студента в суб'єктному, партнерському педагогічному спілкуванні. Сучасне навчання студентів - майбутніх викладачів ЗВО і підвищення професійної майстерності практикуючих педагогів, забезпечується створенням нових підходів і концепцій, які включають дослідження проблем професійної практики, розробку методів їх вирішення та пошук нових ефективних методів навчання та розвитку високопродуктивних професіоналів.

Сучасна система вищої освіти знаходиться на етапі інтенсивного розвитку та удосконалення. До діяльності викладачів ЗВО висуваються все нові вимоги і сьогодні викладачу необхідно вже вміти приймати нестандартні рішення, використовувати інноваційні підходи в педагогічній діяльності, постійно підвищувати рівень своєї професійної компетентності, вміти конструктивно взаємодіяти із студентами та бути певним еталоном для наслідування. Проте все це створює постійну напругу, спричиняє стрес, які у комплексі, зумовлюють зниження працездатності, призводять до фізичної втоми, зневіри, розчарування та емоційного виснаження. Адже, як стверджує ВООЗ- коефіцієнт стресогенності педагогічної діяльності складає близько 7,2 бали (з максимальних 10). Тобто, негативний вплив професійної педагогічної діяльності на рівень психологічного та фізичного здоров'я фахівця поступається тільки таким професіям як шахтар, хірург, пілот пасажирських літаків, поліцейський, і т.д. [1, с.119]. Саме тому проблема професійної деформації особистості педагога сьогодні є дуже актуальною, про що свідчить аналіз наукових пошуків таких вчених як: В.Бойко, Є Ільїн, Л. Карамушка, Т.Форманюк, О.Шафранова Б. Пелман, Х. Дж. Фреденбергер, Е Хартман та ін.. Автори розглядають професійну деформацію як неусвідомлену звичку людини вимірювати явища навколишньої дійсності у відповідності із професійними стандартами. Тому ми погоджуємося із визначенням професійної деформації особистості викладача, яке пропонує О. Гура: «Професійна деформація - це негативні зміни у структурі психіки, що виникають в результаті постійної реалізації особистістю професійної ролі викладача» [1, с. 136]. Як було зазначено вище, професійна діяльність викладачів ЗВО у психологічному аспекті є одним із найбільш напружених і виснажливих видів соціальної діяльності. Педагоги вищої школи часто знаходяться у стані хронічного стресу, причому кількість стрес-факторів цієї професії постійно зростає [3]. Праця викладача ЗВО, мабуть, є і найбільш складною формою трудової діяльності ще й тому, що потребує значного об'єму пам'яті, напруження уваги, що ще більше посилює нервово-емоційну напругу (інформаційний, комунікаційний та емоційний стреси) [3, с.116]. Звідси, специфіка діяльності педагогів вищої школи полягає і у великій кількості комунікативних контактів, постійній необхідності приймати рішення, знаходити конструктивні шляхи у вирішенні конфліктних ситуацій.

Зазвичай професійну діяльність викладача ЗВО відносять до групи професій типу «людина-людина», оскільки об'єктом на перетворення якого направлена діяльність викладача є саме людина. Однак, поряд із таким підходом, існує і інший погляд, згідно з яким педагогічна діяльність відноситься і до багатофункціональної професійної діяльності типу «людина-оператор», суть якої пов'язана із необхідністю одночасно виконувати певну

кількість різноманітних функцій та дій при (або всупереч) неоптимальних для роботи зовнішніх умов [2].

Проведені нами опитування показали, що сьогодні велика кількість викладачів ЗВО не задоволені в повній мірі своїм професійним статусом, невідповідною заробітною платою, відчувають страх втратити роботу через скорочення робочих місць. У більшості викладачів відсутні належні умови до самореалізації (інколи через брак часу). Крім того, сьогодні діяльність спеціалістів освітньої сфери розглядається в якості ринкової послуги. Серед причин професійної деформації викладачів вищої освіти можна назвати і психоемоційні перевантаження, відсутність емоційної розрядки, серйозні перенавантаження зорового, голосового та слухового апаратів. Слід зауважити, що навчально-методична діяльність викладачів вищої школи пов'язана із підготовкою великої кількості документації, що часто-густо просто унеможлиблює повноцінне спілкування та навчальну взаємодію із студентами, та зумовлює розвиток формального підходу до освітнього процесу, про що наголошують і самі здобувачі освітніх послуг.

Специфічна соціальна роль викладача, згідно з якою він виступає високоосвіченою людиною з потужним багажем знань, також може бути причиною професійної деформації. Адже проблема полягає у тому, що даний образ стає для викладача природнім і незаперечним, що, зазвичай, веде до появи у структурі особистості викладача такої риси як самовпевненість та самовдоволеність. Такі працівники нетерпимі до зауважень рідних, колег та особливо студентів. У колективі колег такі викладачі провокують конфлікти, вони не здатні до рефлексії - не можуть поглянути на себе зі сторони, оцінити адекватно рівень своїх знань і, як наслідок, вважають свою систему знань та поглядів беззаперечно правильною та досконалою, а тому відмовляються від самовдосконалення та болісно, категорично, а іноді і вкрай агресивно, реагують на будь-які виклики, сумніви, побажання, що стосуються їх професійної компетентності. Причому вміння переконувати у власній правоті перетворюється в них у самоціль.

Отож, професійна деформація розвивається поступово і тривалий час може бути для викладача непомітною. Проте виникнення та розвиток професійної деформації знижує продуктивність педагогічної діяльності та негативно впливає на професійну мотивацію і педагогічну позицію викладача, заважає прояву та реалізації його професійно значимих компетентностей. Різноманітність факторів, що спричиняються професійну деформацію можна умовно розділити на такі взаємозалежні групи, як то: економічні, політичні, соціальні, правові, організаційні, педагогічні, психологічні тощо. Крім того, слід пам'ятати, що професійна діяльність певним чином відповідає за силу впливу зазначених причин, їх взаємозв'язок та взаємозумовленість. Комплексний підхід до визначення причин формування негативних

професійних якостей конкретного викладача ЗВО виступає необхідною умовою дієвої профілактики чи подолання його професійної деформації.

Література

1. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2005. 224 с.
2. Зеер Э.Ф. Психология профессиональных деструкций [Текст]. М.: Академ. Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2005 – 240 с.; Карев Б.А., Прокопцева Н.В. Стресс в деятельности субъекта труда как фактор его профессиональной деформации // *Современная научная мысль*. 2013. №5. С.188-193.
3. Психология профессиональной деятельности. 2-изд./Н.Самоукина. Спб.: Питер, 2003. 224 с.

РОЗВИТОК ЦИФРОВОГО ІНТЕЛЕКТУ ВИКЛАДАЧА

Олена Базалійська, Олена Шнедович

Київський кооперативний інститут бізнесу та права (м. Київ)

Цифрові технології стають органічною, важливою і необхідною частиною життя сучасної людини, та проникають у різноманітні сфери соціального життя такі як: політичну, культурну, професійну діяльність, спілкування і побут. Саме це дає можливість впевнено говорити про народження нової соціально-культурної реальності – цифрової культури. Освітні технології стрімко розвиваються і дають педагогам можливість для перегляду й удосконалення власних педагогічних практик і цифрового інтелекту викладача загалом.

Цифрова компетентність педагогічного працівника має забезпечувати розвиток широкого спектру усіх її складових: від медіаграмотності до опрацювання та критичного оцінювання інформаційних даних, безпеки та співпраці в мережі Інтернет до знань про різноманітні цифрові технології та пристрої, вміння використовувати відкриті ресурси та технології для професійного розвитку.

Формування компетентності викладача можна розглядати як процес оволодіння стійкими, інтегрованими, системними знаннями.

Цифрова компетентність — це впевнене, критичне і відповідальне використання та взаємодія з цифровими технологіями для навчання, професійної діяльності та участі у житті суспільства.

Вона включає цифрову та інформаційну грамотність, комунікацію та співпрацю, створення цифрового контенту (зокрема програмування), кібербезпеку та вирішення інформаційних проблем.

Маючи достатній досвід та вміння застосовувати ІКТ у педагогічній діяльності і, разом з тим, перебуваючи у постійному творчому пошуку, викладачі повинні узагальнювати свої знання в контексті цифрової компетентності.

Педагогічні працівники мають розуміти, як цифрові технології можуть підтримувати комунікацію, співпрацю, творчість та інноваційність, усвідомлювати їх функціональні особливості, обмеження, наслідки та ризики використання; загальні принципи, механізми та логіку, що лежать в основі створення цифрових сервісів, які постійно розвиваються, а також знати основи функціонування та використання різних цифрових пристроїв, комп'ютерних програм та мереж.

Незважаючи на наявність значного наукового доробку у сфері інформаційних технологій в освіті, поняття “цифрова культура” ще не отримало сталого визначення, це пов'язано, насамперед, із складністю досліджуваного феномену та різноманітністю позицій авторів, які його досліджували.

Сучасному викладачу, зокрема викладачу інформатики, необхідно самостійно освоювати та визначати ситуації доцільного використання цифрових технологій для розв'язання педагогічних завдань. Необхідно, щоб у процесі самоосвіти відбувався розвиток цифрової компетентності.

Технології швидко розвиваються. Та якщо педагог не буде постійно розвиватися, він незворотно відстане, насамперед це стосується викладачів інформатики та комп'ютерної техніки, адже сучасне суспільство не стоїть на місці. Крім того слід враховувати те, що педагоги краще сприйматимуть таке навчання, якщо воно буде пов'язане з педагогічними стратегіями, які спрямовані на підвищення якості методики викладання.

Цифровізація, як соціальне явище, поширилася в останні десятиріччя ХХ століття. До основних феноменів, що визначають єдину сучасну цифрову культуру, відносяться персональний комп'ютер і все різноманіття цифрових пристроїв.

Розвиток цифрового інтелекту — система матеріальних і духовних цінностей цифрової епохи. Викладачі, зокрема викладачі інформатики та комп'ютерної техніки, повинні розуміти, яким чином цифрові технології можуть підтримувати спілкування, творчість та інновації, а також усвідомлювати їх можливості, обмеження, ефекти та ризики.

Працівники закладів освіти повинні мати можливість використовувати цифрові технології для співпраці з іншими. Досягати професійних, особистих, соціальних або комерційних цілей, за підтримки їхнього активного громадянства та соціальної інтеграції.

Педагогічні працівники повинні вміти захищати вміст, дані та цифрові ідентичності, а також визнавати та ефективно працювати з цифровими засобами та технологіями.

Процес взаємодії педагогічного працівника з цифровими технологіями та вмістом вимагає рефлексивного та критичного, але цікавого, відкритого та перспективного ставлення до їх еволюції, а також етичного, відповідального та безпечного підходу до використання цифрових засобів та інструментів.

Розвиток цифрової культури педагогічного працівника закладу освіти відбувається у процесі його професійної підготовки та підвищенні кваліфікації, заснованої на культурологічній адаптації до умов роботи у віртуально-інформаційном середовищі, впровадженні та використанні цифрових засобів навчання, що вимагають інноваційних підходів і відкритості в організації освітнього процесу, психологічної готовності педагогічних працівників до роботи з поколінням, що зростає у світі цифрових технологій.

Цифрова культура — це унікальний феномен, надзвичайно важливий та ефективний для педагогічних працівників різних закладів освіти, зокрема викладачів інформатики та комп'ютерної техніки, який забезпечує можливість зануритися у неповторний світ цифрової реальності. У процесі оволодіння цифровою культурою педагогічні працівники набувають навичок дослідницької роботи із сучасними об'єктами цифрової культури, включаючи навички критичного осмислення явищ цифрової дійсності, а це неодмінно призводить до поліпшення навичок мислення студентів, забезпечує їм розмаїття варіантів для індивідуального, творчого самовираження та саморозвитку, готує їх до майбутніх технологічних змін у професійній діяльності і суспільній роботі.

ВИКОРИСТАННЯ ЧАТ-БОТІВ ЯК ІНОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ОНЛАЙН

Олена Близнюкова, Олена Присяжнюк

*Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка (м. Кропивницький)*

На сьогодні проблема віртуального спілкування в мережі Інтернет стала глобальною і багатоаспектною. Отже, окрім традиційних функцій пошуку та передачі інформації, а також зберігання та обробки інформації у хмарних сервісах, особливої актуальності набуває комунікаційний аспект використання мережі. Загальнодоступність смартфонів та мобільних девайсів сприяє розвитку нових сервісів зв'язку, спостерігається стрімке розповсюдження технологій комунікації, заснованих на месенджерах і чат-

ботах. Створюються нові технології та сервіси, які можна ефективно використовувати в навчальному процесі. Актуальна тенденція намітилась у розробці чат-ботів, які мають настільки потужний потенціал використання, що, за думкою багатьох експертів, в майбутньому замінять більшість додатків і дозволять вирішувати консультаційні питання без залучення фахівців [1].

Чат-бот є інформаційною системою з комунікативними можливостями на природній мові, взаємодія з якою відбувається через простий, інтуїтивно-зрозумілий інтерфейс. Існують два види чат-ботів:

1. Засновані на наборі правил та алгоритмів реагування на запити користувачів. Ці чат-боти є самими простими, не потребують навичок програмування, оскільки в Інтернет мережі існує багато безкоштовних сервісів по автоматизації їх розробці та впровадженню для широкого кола користувачів. Основним недоліком при цьому є обмежений функціонал у використанні.

2. Засновані на принципах машинного навчання (методах штучного інтелекту). Такі чат-боти здатні до самонавчання та складної взаємодії з людиною. Позаяк, програмування та запуск такого чат-бота є складним процесом, що передбачає значні часові та ресурсні затрати [2].

Останнім часом на психологічних онлайн ресурсах спостерігається активне використання чат-ботів: від простих чат-ботів у месенджерах, які перенаправляють на ресурси з медитаційними техніками та вправами для саморозвитку до інтелектуальних чат-ботів з функціями діагностики психологічного стану та використанням технік когнітивно-поведінкової терапії для корекції психологічного стану користувача ресурсу.

В рамках психологічної служби Центрального державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка з метою оперативного реагування на гострі проблемні ситуації психологічного характеру на відповідний сайт розроблено та впроваджено чат-бота (рис.1). Бот розроблено в конструкторі Engati. Вибір конструктора обумовлений безкоштовністю та простотою застосування сервісу, оскільки створення будь-якого боту здійснюється в об'єктно-орієнтованому інтерфейсі шляхом уведення серії питань та серії відповідей у відповідні поля без застосування власне програмування.

Рисунок 1. Інтерфейс чат-боту

За допомогою чат-боту до користувачів оперативно та в повному обсязі доводиться інформація:

- телефони довіри міської та університетської психологічної служби;
- посилання на електронні ресурси з профілактики та протидії кібербулінгу, психологічного супроводу особи, що опинилась в складних життєвих обставинах;
- переадресація запитання психологу шляхом використання зворотнього зв'язку через Google-form.

Таким чином, впровадження чат-ботів в практику психологічної служби університету відповідає принципам екстреного навчання в умовах пандемії, є сучасним механізмом оперативного реагування на кризові ситуації, корисним інструментом організації процесу дистанційної психологічної допомоги студентам, а також цікавим та зручним у використанні засобом психологічної підтримки.

Література

1. Провотар О. І. Особливості та проблеми віртуального спілкування за допомогою чат-ботів / О. І. Провотар, Х. А. Клочко. // Наукові праці Вінницького національного технічного університету. - 2013. - Вип. 3. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNTUV_2013_3_9.
2. Chatbots With Machine Learning: Building Neural Conversational Agents [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://dzone.com/articles/chatbotswith-machine-learning-building-neural-con>.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ: ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Людмила Зверук

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Реформування освіти в Україні, зумовлене становленням власної освітньої системи на основі приєднання до Болонського процесу, виявило суттєві розбіжності в традиційній та інноваційній системі освіти. Особливість цих двох підходів у наступному. Традиційне навчання в основному зорієнтоване на збереження та відтворення культури і забезпечує стабільність у соціумі за рахунок переважно репродуктивної діяльності студента, формування виконавчих здібностей, розвиток уваги та пам'яті. Тоді як інноваційне навчання – стимулює новаторські зміни в культурі, соціальному середовищі; воно зорієнтоване на формування готовності особистості до динамічних змін у соціумі за рахунок розвитку творчих здібностей, різноманітних форм логічного та образного мислення, а також здатності до співробітництва з іншими людьми.

Проте, виокремлення двох підходів до освіти не означає неможливості інноваційних пошуків в обох напрямках. Можна виділити два типи інноваційних підходів: По – перше - інновації-модернізації, які модернізують навчальний процес і спрямовані на досягнення гарантованих результатів у межах його традиційної репродуктивної орієнтації; по-друге - інновації-трансформації, які перетворюють традиційний навчальний процес та спрямовані на забезпечення його дослідницького характеру, організацію пошукової навчально-пізнавальної діяльності. Принципова розбіжність цих двох підходів полягає у ролі тих, хто навчається, в реалізації навчальної діяльності. За умов традиційного підходу, студент залишається пасивним отримувачем наданої навчальної інформації, в той час як нові інноваційні технології спрямовані на вдосконалення активного процесу засвоєння студентом знань та вмінь.

Більш досконалим являється другий тип освітніх інновацій, який дає змогу не тільки оновити процес навчання, але й спонукає студентів самостійно реалізовувати інноваційну діяльність. За такого підходу можна використовувати й інші інноваційні технології які заохочують продуктивну навчальну діяльність студентів, розвивають їхнє творче мислення, актуалізують цінність пошуку нових рішень та запровадження нових ідей. Тому, на сьогодні більш актуальною і суспільно значущою є така ініціативна діяльність, яка забезпечує інтенсивний розвиток особистості студента, його самостійність та ініціативність. Слід також враховувати, що локальні, часткові

інноваційні перетворення не можуть дати позитивного результату, тому вони повинні носити всеохоплюючий характер.

Нова філософія та нова парадигма освіти потребують якісно вищої професійної підготовки викладача-дослідника. На шляху досягнення цієї мети більшість дослідників модернізацію професійної підготовки студентів пов'язують, в основному, з інноваційною діяльністю навчального закладу і в цьому розумінні покладають великі надії на застосування інноваційних технологій навчання. Професійна підготовка майбутніх фахівців відбуватиметься успішніше тоді, коли в навчальному процесі пануватиме інноваційно зорієнтований підхід до фахової освіти.

Отже, охарактеризуємо особливості інноваційної технології навчання:

- науковість – відмова від інтуїтивного визначення змісту, методів і форм навчання й перехід до максимально повного аналізу, заснованого на найновітніших досягненнях науки;
- сучасність – постійне прагнення до нововведень і неперервне вдосконалення змісту предмета з урахуванням зменшення розриву між найновітнішими досягненнями в науці та виробництві;
- оптимальність – спроба досягти поставлених навчально-виховних цілей за найменших витрат часу та засобів, завдяки високій якості, ефективності та результативності навчання;
- інтегральність – синтез одержаних знань не тільки з одного предмета, але й з інших предметів;
- відтворення процесу навчання та його результатів;
- програмування діяльності викладачів та студентів;
- масштабне використання сучасних технічних і дидактичних засобів навчання, які активізують діяльність студентів;
- оптимізація матеріально-технічної бази;
- якісна та кількісна оцінка результатів навчання.

Запровадження інноваційно зорієнтованого підходу у вищій технічній освіті потребує розроблення принципово іншої моделі організації навчального процесу, ключовою відмінністю якої має бути цільова зорієнтованість на підготовку майбутнього фахівця до життя за умов динамічного розвитку суспільства, що забезпечує його становлення як активного суб'єкта змін та інновацій, здатного до самостійної ініціації та реалізації інноваційної діяльності.

РОЛЬ ФАСИЛІТАЦІЇ У СТВОРЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Марія Казанжи

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса)

Сучасні тенденції соціуму висувають особливі вимоги до освітніх інституцій, функціонування яких має забезпечити всебічний розвиток особистості учасників навчально-виховного процесу, насамперед – студентів. Попри те, що Україна посідає одну з провідних позицій у світі за обсягами вищої освіти, вона нагально потребує створення освітнього простору, який би сприяв зростанню якості освіти, розвитку особистості нової формації. Створення такого інноваційного середовища можливе з використанням фасилітації в освіті.

Застосування фасилітації в освітньому процесі хоча часто і виявляється у вирішенні кейсів, конкретних ситуацій, в яких потрібно знайти нестандартне рішення, аналізі існуючих проблем та може передбачати використання інтерактивних форм в навчально-виховному процесі (Райс, 2014), до цього аж ніяк не зводиться, адже безпосередньою метою фасилітації є активізація навчально-пізнавальної діяльності, розкриття індивідуального потенціалу всіх її учасників (Райс, 2014). Безсумнівною цінністю фасилітації є те, що її використання у навчальному процесі сприяє підвищенню засвоєння знань, вмінь та навичок, розкриттю потенціалу студентів, ефективності роботи як студентської групи в цілому, так і кожного її учасника, зокрема. Процес фасилітації можна представити як систему, яка має певну структуру та обов'язково включає в себе використання спеціальних технік та інструментів, врахування специфіки ситуації, конфлікт та тренінгові технології. А ось для проведення фасилітації викладач повинен бути фасилітатором (Кубарева, 2016).

Використання фасилітації – це, насамперед, подолати традиційне закріплення за студентами функції виконавця, тому і до особистості викладача висуваються особливі вимоги, адже він повинен використовувати не догматичні методи і прийоми, а ті з них, які сприяють творчому засвоєнню необхідної інформації, формують вміння міркувати, відшуковувати вирішення проблеми, викладач-фасилітатор знаходиться поряд, разом зі студентами, а не «над» ними, що створює підґрунтя для зростання пізнавальної активності студентів, їх професійної самосвідомості (Татаренкова, 2015).

Обстоювана нами концепція динамічної моделі фасилітативності дозволяє акумулювати всі аспекти навчального процесу в ЗВО, а її застосування дозволяє створити інноваційний освітній простір. Основними складовими

даної моделі є: інтенційність фасилітатора і фасилітуємого; актуалізація фасилітативного потенціалу; задіяність фасилітативного потенціалу середовища; прояв фасилітативності в певній сфері життєдіяльності або їх сукупності; вплив специфіки сфери прояву фасилітативності (формалізована чи неформалізована) на перебіг процесу фасилітації; прояв різних граней загальної функції фасилітативності; вплив особистісних особливостей та специфіки ситуації (Казанжи, 2014). І якщо досліджень щодо фасилітативності учасників навчального-виховного процесу наразі не бракує, то виявлення всіх інших аспектів даної системи, що дозволило б організувати інноваційний освітній простір фасилітативного типу наразі обмаль. Ускладнюють проведення досліджень в цьому напрямку карантинні обмеження, що діють наразі і не дозволяють зреалізувати в повній мірі всі аспекти взаємодії згідно означеної моделі, відтак втрачається, зокрема, задіяність фасилітативного потенціалу середовища. Таким чином, наразі проводиться створення інноваційного освітнього простору з опорою на означену модель та врахування вивченого аспекту – фасилітативного потенціалу учасників взаємодії. Достеменно наразі встановлено, що дистанційність не послаблює, а, навпаки, посилює інтенційність учасників взаємодії через задіяння певних особистісних механізмів, що позначається не тільки на формі, а й на якості/ефективності процесу фасилітації.

Література

1. Казанжи М. Й. Психологія фасилітативності. Одеса: КУПРІЄНКО С.В., 2014. 327 с.
2. Кубарева І. В. Поліщук М. Ю. Фасилітація у навчальному процесі: особливості та передумови імплементації: Інновації в бізнес-освіті: зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (18 листоп. 2016 р., Київ). Київ: КНЕУ, 2016. С. 49-51. URL: <http://ibe.kneu.org>
3. Райс О.И. Фасилітація, як метод інтерактивного обучения. *Психологія, соціологія і педагогіка*. 2014. № 7 [Електронний ресурс]. URL: <http://psychology.snauka.ru/2014/07/3317> (дата звернення: 11.09.2020).
4. Татаренкова І.А., Кибец В.Н. Преподаватель как фасилітатор инновационного образовательного процесса в ВУЗе. *Современные проблемы науки и образования*. 2015. № 1-1. URL: <http://science-education.ru/ru/article/view?id=18086>

ІННОВАЦІЇ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК НАПРЯМ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Алла Куліченко

Запорізький державний медичний університет (м. Запоріжжя)

Підприємництво – це один з компонентів самобутньої американської філософії. Тож логічним є те, що США стали першою державою у світі, яка запровадила підприємницьку освіту в коледжах та університетах.

С. Гуань та В. Ци зазначають, що США, «як батьківщина підприємницької освіти, здійснили низку інноваційних проєктів, які вплинули на керівництво місцевої системи освіти, й залучили багатьох вчених з різних галузей науки» [3, с. 572].

Інновації є важливим та основним чинником загального розвитку. Крім того, вони є невіддільною складовою для студентів медичних коледжів та університетів, що сприяють розвитку медичних послуг з високим технологічним наповненням та чітко окресленими кордонами, націлених на розвиток інноваційних та підприємницьких здібностей [5, с. 190].

Б. Ніккум, Е. Саркер, С. Волф та М. Тробрідж наголошують, що «навчання з питань інновацій та підприємництва у медичній освіті набуває дедалі більшого значення й поширення серед медичних шкіл під час підготовки студентів до складного розв'язання проблем та розробки рішень. <...> Оскільки лікарі виконують управлінські функції, розробляють продукти та залучені у низку складних ситуацій, тож отримання необхідних знань щодо інновацій та підприємництва може допомогти у майбутньому» [4].

Відносно новий термін «інновації та підприємництво» у загальному розумінні є процесом навчання способу генерування ідей та перетворення цих ідей на конкретну ціль, як-от продукт чи ініціатива. За допомогою інновацій та підприємництва американські медичні коледжі мають на меті визначити ключові навички та концепції, які допоможуть студентам-медикам брати участь у розв'язанні складних проблем у подальшій кар'єрі [4].

Лідером з інноваційної діяльності серед американських медичних коледжів є Гарвардська медична школа. Так, на офіційному сайті освітнього закладу вказано, що створення опорної культури інновацій та підприємництва у всій екосистемі Гарвардської медичної школи є провідним. Інноваційна команда керує всіма програмами інновацій та підприємництва й бере участь у різноманітних ініціативах медичної школи. Команда надає ресурси, забезпечує наставництво, можливості зв'язку, організовує семінари та курси як для Гарвардської спільноти (студентів-медиків, докторів філософії, молодих дослідників та резидентів), так і представників інших закладів медичної освіти [2].

Члени спільноти або охочі приєднуються до мультидисциплінарної команди, щоб за дванадцять тижнів зануритися у невиконані клінічні потреби та запропонувати варіанти їх рішення – від концепції до створення. Учасники дізнаються, як визначати потреби, оцінювати можливості та розвивати стійку конкурентну перевагу для створення інноваційних продуктів й послуг [2]. Зазначимо, такі зібрання об'єднують медицину, технології та підприємництво з мотиваційними бесідами експертів у галузі охорони здоров'я, інтелектуальної власності, медичних виробів та медичних технологій [1].

Отже, інновації та підприємництво є рушійною силою у контексті розвитку сучасної американської медичної освіти. Безумовною перевагою є те, що студенти починають знайомитися особливостями підприємництва під час навчання у медичних коледжах. Це дає їм змогу у майбутньому швидко й раціонально вирішувати широкий спектр питань під час надання медичних послуг.

Література

1. Course Overview. Go from healthcare problem to pitch deck in 10 short weeks. *Harvard University* : website. URL: <https://projects.iq.harvard.edu/healthtechfellowship/course-overview> (Last accessed: 28.02.2021).
2. Innovation and Entrepreneurship at HMS. *Harvard Medical School* : website URL: <https://hms.harvard.edu/about-hms/campus-culture/innovation-entrepreneurship-hms> (Last accessed: 28.02.2021).
3. Guan X., Qi W. The cultural roots of American Entrepreneurship Education. *Proceedings of the 2013 International Academic Workshop on Social Science*. Atlantis Press, 2013. P. 572–577.
4. Niccum B. A., Sarker A., Wolf S. J., Trowbridge M. J. Innovation and entrepreneurship programs in US medical education: a landscape review and thematic analysis. *Medical education online*. 2017. Vol. 22. No. 1. 1360722. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5653943/> (Last accessed: 27.02.2021).
5. Tan W., Zhou J., Qiu J., Wang X., Yan Y., Qin F., Dai W. Practice and Reflection on Innovation and Entrepreneurship Education in Medical Colleges and Universities in China. *Proceedings of the 8th International Conference on Education, Management, Information and Management Society (EMIM 2018), Shenyang, China 28 – 30 June 2018. Advances in Social Science, Education and Humanities Research*. Vol. 250. Atlantis Press, 2018. P. 190–194.

ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРУ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТА

Катерина Паламарчук

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Фахівець будь-якої галузі завжди має бути зорієнтованим на швидкі зміни оточуючого світу, організованим для досягнення поставлених цілей, соціально активним й креативним для творчої реалізації власного потенціалу, сміливим, впевненим у власних силах. Поштовхом для формування такої утопічної моделі особистості може слугувати поінформованість і постійна взаємодія педагога з студентом щодо структурованості, системності, невинності власної праці над здобуттям знань й умінь в стінах освітнього закладу. Саме самостійна робота студентів в сьогоденні стає основою здобуття теоретичної освіти, недостатній рівень якої є причиною неготовності випускників до оволодіння й застосування нових знань і технологій.

Ключові слова: навчання, навчальні стратегії, самостійна робота студента.

В матеріалах науковців висвітлено питання змісту самостійної роботи студентства, дидактичні засади такої діяльності, досліджено самостійну роботу як ефективну методику підвищення рівня пізнавальної діяльності. Вивченням теми займалось широке коло дослідників й освітніх платформ (О.Усова, Б. Оуклі, Т.Сейновські, А.Залевська, К.Равсон, Д.Вілінгем, А.Алексюк, В.Козаков, Л.Журавська, В.Буринський, Coursera, Ed-Era та ін.). Як вважають дослідники невміння учитись пов'язано з невмінням подолання труднощів аналізу теорії й засвоєння знань [2], [3], [5], [11].

Аналіз доступних джерел дав можливість укласти «Поради для успішного навчання» які полягають в: виділенні головної мети навчання. Пошуку власного стимулу до здійснення навчальної діяльності. Плануванні свого часу й його правильному розподілі. Розумінні, що сон – обов'язкова складова розумової діяльності. Пропуск занять є недоцільним для ефективного засвоєння нового навчального матеріалу. Важливим є залишатись в полі зору вчителя. Ефективним є спілкування на різні теми з колегами, формування дружньої атмосфери. Виділення головної, найзручнішої стратегії навчання: повторення, чергування різних типів завдання, навчання за допомогою запитань, поєднання різних типів інформації, конспектування є актуальним для ефективного планування. Конспект – обов'язковий, скорочений, рівний, аббревіатурний, mind-карта (все, що спрямовано на орієнтацію в матеріалі). З'ясуйте хто ви: аудіал, візуал і відповідно до цього конспектуйте Список літератури який надає педагог – ваш «must have», допоможе легко та швидко знайти необхідний матеріал. Виконання домашнього завдання - в день заняття,

разом з друзями, обмін матеріалами, конспектами – все для ефективного учіння. Використовуйте метод «Pomodoro» (концентрація на 30 хв.). Працюйте на випередження (для тематичної, семестрової відмітки потрібні оцінки, підготуйтеся по темі та активно попрацюйте, потім зможете відпочити). З'ясовуйте усі не зрозумілі поняття, теми, все має стати зрозумілим. Запитуйте у викладача, друзів, дивіться відео в інтернеті по темі яка викликала складнощі, читайте книги. Не накопичуйте дрібних невідомих складових. Підготовка до екзаменів за два тижні, ну мінімум за 3 дні. Якщо підійти до таких порад відповідально в результаті навчальну діяльність має бути зведено до 25-30 хв в день на одну дисципліну.

Систематизувати освітню діяльність допоможе планування [1]: записуйте ваші плани, обов'язки, факти, дати, дедлайни, олімпіади, конкурси. Використовувати можна різні щоденники, листи корисних звичок, планери на тиждень, розклад обов'язків та досягнення цілей. В сьогоднішні корисними також будуть мобільні додатки для нагадувань: Щоденник Iplan-органайзер, мої-справи та ін.

Важливою складовою розумової діяльності є СОН [1]. При відсутності сну (вдень) в мозку виробляються токсичні речовини, а коли ми спимо - вони виводяться. Клітини мозку зменшуються, і спинномозковою речовиною вимиваються усі токсини. Тому сон, який часто нам здається некорисною витратою часу насправді є неймовірно корисним та необхідним. Сон є засобом який дозволяє нашому мозку очищуватись та залишатись здоровим.

Головними стратегіями навчання є:

1. Повторення. [9]
2. Чергування різних типів завдання. [4].
3. Навчання за допомогою запитань. [6].
1. Поєднання різних типів інформації. [10].

2. Конспектування. Чи потрібен конспект взагалі? ТАК! Але... Конспектування працює тоді, коли ви дійсно аналізуєте почуту інформацію та занотовуєте найважливіше.

Як правильно вести конспект? [12]

- ✓ Пишіть конспект від руки та своїми словами.
- ✓ Можна записувати за лектором слово в слово (non generative note-taking). А можна перефразовувати, узагальнювати та зображувати зв'язки між концепціями (generative note-taking).
- ✓ Повторюйте конспект.
- ✓ Повторюйте якомога раніше після написання конспекту.
- ✓ Реорганізуйте конспект після того як перечитаєте його.
- ✓ Складайте запитання до власного конспекту.
- ✓ Створюйте флеш-картки до пройденого матеріалу.

Як краще організувати самотійне навчання?

- ✓ Повторюйте на ніч.
- ✓ Спіть достатньо
- ✓ Робіть перерви.
- ✓ Дайте собі час.
- ✓ Якщо у вас не виходить — спробуйте ще раз, і не сваріть себе [8].

Рефлексуйте

Іспит, контрольна робота, доповідь або важлива співбесіда — усе це також тести для самоперевірки. Так, ви не зміните результат екзамену постфактум. Але якщо ці знання та навички знадобляться у майбутньому, порефлексуйте. Поставте собі запитання: Що я знаю з цієї теми? Що відбулося на екзамені/контрольній/доповіді/співбесіді? Що я зробив? Як це спрацювало? Що я зроблю по-іншому наступного разу?

Література

1. Learning How to Learn: Powerful mental tools to help you master tough subjects. <https://www.coursera.org/learn/learning-how-to-learn/lecture/8IUbH/interview-with-dr-terrence-sejnowski>
2. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів / В. І. Бондар. – К.: Вересень, 1996. – 129 с.
3. Демченко О. Дидактична система організації самостійної роботи студентів / О. Демченко // Рідна школа. – 2006. – № 5. – С. 68–70.
4. Ефективні навчальні стратегії: чергування. <http://blog.ed-era.com/interleaving/>
5. Журавська Л. М. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у ВНЗ / Л. М. Журавська // Освіта та управління. – Т. 3. – 1999. – № 2. – С. 12–15.
6. Запитання як навчальний інструмент. <http://blog.ed-era.com/elaborative-interrogation/>
7. Как научить мозг учиться. Т.Черниговская. <https://www.youtube.com/watch?v=nEGmdlJEr8M>
8. Повторення як запорука ефективного навчання. <http://blog.ed-era.com/repetition/>
9. Поєднувати, щоб ефективно навчатись. <http://blog.ed-era.com/combination/>
10. Усова О.О. ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-МЕНЕДЖЕРІВ. /Наукові праці ДонНТУ. Серія: педагогіка, психологія і соціологія. № 11. Київ, 2012. С. 151-155. http://pedagogy.donntu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/Zbirnyk_pedahohika_11_2012.pdf#page=151
11. Як конспектувати ефективно. Частина 1. <http://blog.ed-era.com/notes-part-1/>
12. Як навчатись ефективно. <http://blog.ed-era.com/effective-studying/>

ДИСТАНЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТЬНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Людмила Приблуда

Національний університет харчових технологій (м. Київ)

Вступ. Одним із пріоритетних напрямків державної політики України в сфері освіти є використання інноваційних технологій у процесі покращення якості освіти, ефективна інтеграція у світовий та європейський освітній простір. Сучасні інформаційні технології дають змогу підвищити ефективність освітнього процесу.

Актуальність теми. Важливим напрямом програми модернізації вищої школи є дистанційне навчання. У сучасних умовах виникла гостра потреба здобуття вищої освіти дистанційно. Це викликано необхідністю навчатися без відриву від виробництва, бажання здобути освіту людьми з обмеженими можливостями, тими, які перебувають за кордоном тощо. Таку можливість надає дистанційне навчання, що здійснюється завдяки інформаційно-освітнім технологіям і системам комунікації [2].

Методи та матеріали. У дослідженні використаний описовий метод.

Результати та обговорення. Дистанційне навчання є відкритим і доступним для всіх, незалежно від того місця, де людина мешкає. Дистанційна форма навчання має низку беззаперечних переваг. Так, здобувач вищої освіти може навчатися в зручний для нього час, звичному оточення та у відносно автономному темпі. Варто врахувати також і нижчу вартість такого навчання, оскільки відпадає потреба в оренді приміщень, оплаті значної кількості персоналу та економію часу [1].

Однак система дистанційного навчання має і свої недоліки. По-перше, для успішної корекції навчання та адекватного оцінювання важливо мати безпосередній контакт зі здобувачем. Неможливо точно перевірити, чи саме та людина працює, виконує завдання чи це робить хтось інший. Тому остаточний контроль якості знань все ж таки проводиться на очній сесії. Крім того, не у всіх населених пунктах є можливість доступу до мережі. Під час дистанційного навчання втрачається безпосередній контакт між викладачем та здобувачем освіти [2]. Так, під час тривалого дистанційного навчання здобувач перестає правильно формулювати свої думки, висловлюватися та проводити дискусійне обговорення. Така форма навчання потребує свідомого й мотивованого підходу. Можливість навчатися в зручний час може перетворитися не на систематичне навчання, а на постійну прокрастинацію цього виду діяльності. Саме тому дистанційна форма потребує особливої самоорганізованості та вміння розраховувати свій час.

За умови дистанційного навчання активна роль викладача не зменшується, оскільки він має визначити рівень знань здобувача, прийняти рішення щодо коригування програми навчання з тим, щоб домогтися найкращого засвоєння пройденого матеріалу. За потреби здобувач може одержати консультативну допомогу викладача, спілкуючись із ним в онлайн, безпосередньо використовуючи інтернет як засіб зв'язку [1, с. 12]

Висновки. Отже, на сьогоднішній день дистанційна освіта розвивається дедалі активніше, удосконалюється та охоплює різні групи населення, адже для сучасної «економіки знань» притаманна парадигма навчатися протягом всього життя.

Література

1. Биков В. Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України / В. Ю. Биков // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології: кол. Монографія / В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін. // Академія педагогічних наук України, Інститут засобів навчання. – К. : Атіка, 2015. – С. 77 – 140.

2. Власенко І. Г. Впровадження дистанційного навчання – вимога сучасності / І. Г. Власенко // Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс]: матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – С. 12 – 14.

КРИТЕРІЙ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Олена Согоконь

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка (м. Полтава)*

На початку ХХІ століття науковцями Г. Іванов, Б. Максимчук, В. Приходько, І. Салук, М. Севрюк, М. Селезінка, І. Смолякова, Л. Столяренко достатньо уваги приділяється формуванню середовища й діяльності молоді, вивченню психологічних і валеологічних аспектів здоров'я студентів у закладах вищої освіти. Оптимізацію освітніх умов і покращення здоров'я студентів засобами фізичного виховання вивчали В. Бароненко, Р. Вахітов, О. Глагошук, Г. Грибан, В. Грушко, Л. Кожевнікова, Б. Максимчук, А. Осіпцов, Л. Сущенко, А. Тіняков, О. Худолій, Б. Шиян.

Здоров'язберігаюча діяльність студента педагогічного закладу освіти пронизує усі аспекти освітнього процесу і полягає в постійній варіативності умов та навчальної діяльності, моніторингу й тактичному коригуванні поведінки. Тому, порівняно з іншими компетентностями здоров'язберігаючу компетентність можна діагностувати й оцінювати за конкретними критеріями й показниками, так як вона пронизує усі аспекти освітнього процесу [3, с. 65].

Ю. Бабанський під критерієм вбачав об'єктивну ознаку об'єкта дослідження, за якою можна кваліфікувати, класифікувати й порівнювати з ідеальними педагогічними явищами і процесами [1, с. 134]. У педагогіці виокремлюють когнітивний, мотиваційний, ціннісний, діяльнісний компоненти. Аналізуючи валідність критеріїв педагогічної ефективності необхідно звернути увагу на те, що вони повинні розкриватися через низку якісних ознак (показників), по мірі вияву яких можна судити про більший або менший ступінь вираження цього критерію; по-друге, критерії мають відбивати динаміку вимірюваної якості в часі й культурно-педагогічному просторі; по-третє, критерії повинні по можливості охоплювати всі види педагогічної діяльності. Найкраще критерії педагогічної ефективності (рівня сформованості компетентності) розроблені в теорії й практиці педагогічної освіти, так критерії рівня сформованості будь-яких професійних компетентностей інтегративні за своєю природою й комплексно враховують кількісні та якісні зміни професійної складової особистості.

Ми проаналізували праці вітчизняних та зарубіжних науковців, що вивчали питання здоров'язберігаючої компетентності особистості та шляхів їх діагностики і виокремили такі критерії оцінювання набутої здоров'язберігаючої компетентності:

- аксіологічний (наявність валеологічних цінностей та їх місце в структурі особистості);
- технологічний (наявність знань, навичок, прийомів і технік вирішення валеологічних задач щодо себе та інших);
- креативний (творчої активності, здатність приймати нестандартні рішення у загрозовій для здоров'я ситуації);
- рефлексивний (здатність самомоніторингу і препарування валеологічних технологій під особистісні потреби);
- інтегративний (готовність комплексно й нерозривно застосовувати наведені компетентності та взаємодоповнювати їх).

Для діагностування наявності в особистості здоров'язберігаючої компетентності пропонуємо визначати ступінь соціальних, психологічних та біологічних факторів у житті людини, їх гармонійність та взаємозв'язок. Так, показником оптимального рівня сформованості здоров'язберігальної компетентності є висока якість та гармонійне поєднання валеологічних та професійних навичок, які при застосуванні збільшують продуктивність

навчальної діяльності і сприяють при цьому не тільки здоров'язбереженню, а й усебічному фізичному й духовному розвитку.

На перших курсах навчання доцільніше застосовувати критерії, які валідні для контингенту, який не увійшов свідомо у самостійну освітньо-професійну діяльність і перебуває на проміжному рівні соціалізації. Так, ми пропонуємо оцінювати валеологічні, психофізіологічні, фізичні та гігієнічні характеристики за такими критеріями:

- пізнавальний (когнітивний – знання про здоров'я, фактори впливу на нього і принципи ЗСЖ);

- мотиваційно-ціннісний (місце особистого здоров'я і благополуччя в системі цінностей студента та наявність потреби в його вдосконаленні й розвитку);

- практичний (наявність факту ЗСЖ і рівень сформованості на даному етапі фізкультурної, гігієнічної та валеологічної активності студента);

- психофізіологічний (уміння, потреба і здатність докладати психічні та фізичні зусилля задля підтримання та покращення здоров'я, резистентність до об'єктивних та суб'єктивних перешкод на шляху до досягнення валеологічної мети).

На нашу думку, необхідно формувати природну потребу і здатність до активної рухової й силової активності, включати щоденні заняття фізичними вправами в режим дня студентської молоді. Так, аксіологічний критерій визначається ступенем інтеріоризації гігієнічних, санітарних та валеокультурних знань, принципів та цінностей. Показники мотиваційно-ціннісного компоненту – це рівень міжсуб'єктної інтерактивності та комунікації в рамках теоретичної валеологічної діяльності; відповідальне та технічно безпечне ставлення до фізичних вправ, нормативів з фізичного виховання. Моніторинг викладачем такої діяльності свідчить про засвоєння валеокультурних цінностей (від уявлень і знань – до переконань і потреб).

Отже, показниками сформованості здоров'язберігальної компетентності студентської молоді виступають швидкість і рефлексивність прийняття валеологічно релевантних рішень, що можуть фіксуватися викладачем й бути оціненими. Це здійснення актів саморегуляції, взаємодопомоги, енергозберігаюча поведінка тощо на заняттях практичної спрямованості (фізичне виховання, спортивно-масова участь у різних спортивних заходах, заняття у спортивних секціях тощо). При вивченні дисципліни «Фізичне виховання» доцільно оцінювати здатність студента мобілізуватися, самоорганізовуватися, оптимально витратити фізичні та психічні ресурси, дотримуватися техніки безпеки, часових регламентів та нормативів під час навантажень. Швидкість і доцільність прийнятих рішень і застосованих дій свідчать про глибину засвоєння здоров'язберігальної компетентності студентської молоді. Нами доведено, що ефективний метод

формування здоров'я зберігаючої компетентності – це збільшення кількості навчального навантаження при викладанні дисципліни «Фізичне виховання» з метою формування очікуваної компетентності від мотиваційно-організаційного компоненту до рухового й діяльнісного. При цьому викладач має прогнозувати, відчувати й скеровувати динаміку мотиваційно-ціннісної сфери та зростання фізичних показників й мінімізувати деструктивні чинники.

Література

1. Бабанский Ю. К., Поташник М. М. Оптимизация педагогического процесса (в вопросах и ответах). Київ: Радянська школа, 1984. 287 с.
2. Ізбаш Л. М. Формування культури здоров'я студентів у системі фізичного виховання коледжу: методичний посібник / [уклад. Л. М. Ізбаш]. Миколаїв, 2015. 59 с.
2. Максимчук Б. А. Педагогічне проектування процесу формування валеологічної компетентності майбутніх учителів у процесі фізичного виховання. Вінниця: Планер, 2016. 31 с.
3. Овчарук В. В. Науковий аналіз проблеми створення здоров'язберігаючого середовища вищої школи. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2018. Серія 15. Вип. 10 (104). С. 65–71.
4. Овчарук В. В. Здоров'я, здоров'язбереження та здоров'язберігаюча компетентність у контексті поглядів вітчизняних та зарубіжних вчених. Порівняльна професійна педагогіка. 2018. Т. 8. Вип. 4. С. 98–105.

МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА ТА ЇЇ РОЛЬ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Юлія Руденко

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

На сьогоднішньому етапі розвитку вищої освіти існує багато проблематичних питань у навчально-виховному процесі, який має формувати не лише професійні якості, а й світогляд, ідеологію та культурний рівень молоді людини. Євроінтеграція та конкурентоспроможність майбутніх фахівців спонукає до поглиблення вивчення та розвитку історичних знань, які нададуть змогу майбутнім професіоналам орієнтуватися в полікультурному просторі.

Особливо це важливо сьогодні, коли через вплив засобів масової інформації молодь не завжди може обирати правдиву інформацію історичного напрямку. Більше того, багато молодих людей взагалі не цікавляться історією

власного народу, що призводить до втрати національної ідентифікації та духовного зубожіння. Ми вважаємо, що музейна педагогіка допоможе молоді пройти важливий етап у розумінні історії українського народу за допомогою музейних експозицій.

В сучасному трактуванні «музей» – науково-дослідницька чи науково-просвітницька установа, що здійснює комплектування, зберігання, вивчення і популяризацію пам'яток історії, матеріальної і духовної культури. Музейна педагогіка – галузь діяльності, що здійснює передачу історичного досвіду на основі міждисциплінарного та полікультурного підходу через педагогічний процес в умовах музейного середовища.

Викладачами історії Київського кооперативного інституту бізнесу і права активно впроваджується музейна педагогіка у навчально-виховний процес. Вивчення частини тем з курсу «Історія України» відбувається на базі музеїв м. Києва. Наведемо приклади.

Так, студенти відвідали *Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник* – найбільший музейний комплекс України, де зосереджено 144 споруди, 122 з яких – пам'ятки історії і культури. Серед них – 2 унікальних підземних комплекси, храми, пам'ятки архітектури XI-XIX ст., численні виставкові приміщення. У музеях і фондах побачили рукописи старовинних книг, ікони, колекції тканин і вишивок, роботи з дорогоцінних металів, стародавні гравюри та витвори сучасних митців. Києво-Печерська лавра – видатна пам'ятка не лише української, слов'янської, але й загальносвітової культури, яку внесено до «Списку всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО». Це православний монастир, заснований у 1051 р. монахами Антонієм і Феодосієм. У XI ст. монастир став центром розповсюдження і затвердження християнства у Київській Русі. Києво-Печерська лавра зіграла важливу роль у розвитку давньоруської культури, вона була центром літописання. Тут перекладалися на церковнослов'янську мову і переписувалися твори іноземних авторів. У Лаврі працювали відомі літописці, зокрема Нестор Літописець – покровитель історії та всіх, хто вчить і навчається. Наші студенти мали змогу приклонитися до його мощів під час відвідування Ближніх печер Києво-Печерської лаври.

Національний музей народної архітектури та побуту України «Пирогово» є найбільшим скансеном Європи і найповнішим етнографічним зібранням нашої держави. Заснований у 1969 р., нині є важливим науково-методичним центром України з вивчення матеріальної та духовної культури, її збереження, патріотичного виховання нації. На території розміщено близько 300 унікальних пам'яток народної архітектури, датованих XVI-XX ст. Архітектурний ансамбль «Пирогово» охоплює всі історико-етнографічні регіони України: Середня Наддніпрянина, Південь України, Слобожанщина, Полтавщина, Полісся, Карпати, Українське село 60-70 рр. XX ст. В експозиції

музею представлені унікальні колекції вітряків, водяних млинів, кузні, колиба, парня, сільська управа, церковно-парафіяльна школа, садиба священика, шинок, крупорушка, хати, комори, клуні, сажі, курники, погребі тощо.

Задля популяризації та збереження історико-культурних надбань, вивчення пам'яток культури, виховання підростаючого покоління в дусі патріотизму та відданості своїй державі здійснено екскурсію до *Національного історико-архітектурного музею «Київська фортеця»*, який є правонаступником музею «Косий капонір». Це унікальний музейний комплекс загальною площею більше 10 га, створений на базі Госпітального укріплення Київської фортеці, який включає експозиції «Історії вітчизняної фортифікації», «Історії використання споруд Київської фортеці», експозицію під відкритим небом з оборонними валами, фортечною стіною та капонірами, а також найбільший в Європі Лисогірський форт. Музей «Київська фортеця» – це не тільки музей фортифікації, багато його споруд тісно пов'язані з історією громадських визвольних рухів в Україні. Гарнізон фортеці брав активну участь в революційних подіях на початку минулого століття.

Студентська молодь з метою вшанування традицій боротьби за незалежність і соборність України та військової звитяги захисників рідної землі, творців національної державності відвідала *Музей Української революції 1917-1921 років*. Музей міститься в будівлі Київського міського будинку вчителя. У стінах цієї будівлі перебувала Центральна Рада. Експозиція музею охоплює історичні предмети й документи від початку ХХ ст., доби УНР, ЗУНР, Української Держави гетьмана П. Скоропадського, Директорії УНР, Першого та Другого зимових походів Армії УНР. Експонати відображають усі етапи розвитку державницького руху початку ХХ ст., створення і діяльність Української Центральної Ради, уряду – Генерального Секретаріату, згодом Ради Народних Міністрів, Армії УНР, тут містяться унікальні комплекси документів та особисті речі генерала М. Капустянського, полковників Є. Коновальця та Р. Сушка. Центром експозиції є ІV Універсал Центральної Ради, яким проголошено повну державну самостійність УНР 22 січня 1918 р. Жваве обговорення викликала експозиція, присвячена битві під Крутами 29 січня 1918 р. та ролі тодішнього студентства у відстоюванні української державності.

У *Національному музеї Голодомору-геноциду* студентам розповіли, що Голодомор – це геноцид української нації у 1932-1933 рр., скоєний керівництвом Радянського Союзу з метою упокорення українців, остаточної ліквідації українського спротиву режиму та намагань побудови самостійної, незалежної Української держави. У 1932-1933 рр. було убито понад 7 мільйонів осіб на території УРСР та 3 мільйони українців поза її межами, в регіонах, які історично були заселені українцями: Кубань, Північний Кавказ, Нижнє Поволжя, Казахстан. Місією Національного музею Голодомору-

геноциду є застереження суспільства про злочин геноциду шляхом накопичення і поширення знань про Голодомор. Музей навчає протистояти ненависті і порушенню прав людини; відіграє важливу роль в громадянському вихованні молодого покоління, формуючи усвідомлення необхідності збереження Української держави; нагадує про українську ідентичність, яку намагалися замінити радянською; виконує роль посередника в процесі передачі спогадів та інформації про Голодомор, демонструючи зв'язок поколінь української нації та зберігає пам'ять про спробу її знищення.

За допомогою музейного зібрання *Національного музею історії України у Другій світовій війні* об'єктивно та всебічно висвітлено історію найбільшого мілітарного конфлікту ХХ ст. Показано масштаби та наслідки цієї катастрофи для України в глобальному контексті через долі її учасників, свідків і жертв. Розкрито історичні реалії про жертвовність і подвиг українського народу в боротьбі проти нацизму в усіх їх суперечливих вимірах і проявах. Музейні колекції допомагають зрозуміти витoki трагедій, до яких призводять війни, осмислити уроки минулого для людства. Експонати повертають із забуття імена полеглих воїнів і загиблих під час війни мирних громадян, сприяють вихованню патріотів і свідомих громадян України.

Національний військово-історичний музей України – це не лише виставки історичної та сучасної зброї, військової форми, прапорів та відзнак, а й актуальні питання вітчизняної воєнної історії та імена її творців – звияжних воїнів, борців, захисників від княжих дружинників до героїв АТО, від витоків козаччини до полків армії УНР та воїнів УПА. В музеї розповідали не лише про минуле, а й про новітню історію Збройних Сил України, про їх жертвовну боротьбу з агресором заради свободи та територіальної цілісності нашої держави. Під час музейного заняття вшанували традиції боротьби за незалежність і соборність України та військової звияги захисників рідної землі, творців національної державності.

Отже, впровадження музейної педагогіки в навчально-виховний процес закладів вищої освіти є важливим та необхідним для покращення знань з вітчизняної історії, виховання естетичних смаків у молоді та вміння споглядати експозиції. Музеї дають інформацію, яка поглиблює раніше набуті історичні знання.

Література

1. [В гостях у Нестора Літописця: екскурсія до Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника](http://www.kkibp.edu.ua/uk/novini/2429-v-hostyakh-u-nestora-litopystsya-ekskursiya-do-natsionalnoho-kyuevo-pecherskoho-istoryko-kulturnoho-zapovidnyka) // Київський кооперативний інститут бізнесу і права. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.kkibp.edu.ua/uk/novini/2429-v-hostyakh-u-nestora-litopystsya-ekskursiya-do-natsionalnoho-kyuevo-pecherskoho-istoryko-kulturnoho-zapovidnyka>

2. [Допоки пам'ять в серці не згасає...](https://kkibp.edu.ua/uk/novini/2327-dopoky-pam-yat-v-sertsy-ne-zhasaye) // Київський кооперативний інститут бізнесу і права. – [Електронний ресурс]. – URL: <https://kkibp.edu.ua/uk/novini/2327-dopoky-pam-yat-v-sertsy-ne-zhasaye>
3. [Експерсія до музею української революції](https://kkibp.edu.ua/uk/novini/2145-ekskursiya-do-muzeyu-ukrayinskoyi-revolutsiyi) // Київський кооперативний інститут бізнесу і права. – [Електронний ресурс]. – URL: <https://kkibp.edu.ua/uk/novini/2145-ekskursiya-do-muzeyu-ukrayinskoyi-revolutsiyi>
4. Ласкій І. Курс Музейна педагогіка: особливості взаємодії школи й музею // Мистецтво та освіта. – 2009. – № 3. – С. 27.
5. [Музей «Київська фортеця»: студенти ККІБП готуються до ЗНО з історії України](http://www.kkibp.edu.ua/uk/novini/2287-muzeey-kyyivska-fortetsya-studenty-kkibp-hotuiutsia-do-zno-z-istorii-ukrainy) // Київський кооперативний інститут бізнесу і права. – [Електронний ресурс]. – URL: [Http://www.kkibp.edu.ua/uk/novini/2287-muzeey-kyyivska-fortetsya-studenty-kkibp-hotuiutsia-do-zno-z-istorii-ukrainy](http://www.kkibp.edu.ua/uk/novini/2287-muzeey-kyyivska-fortetsya-studenty-kkibp-hotuiutsia-do-zno-z-istorii-ukrainy)
6. [Музейний урок «Нам Україна вище над усе!»](https://kkibp.edu.ua/uk/novini/2522-muzeynyy-urok-nam-ukrayina-vyshche-nad-use) // Київський кооперативний інститут бізнесу і права. – [Електронний ресурс]. – URL: <https://kkibp.edu.ua/uk/novini/2522-muzeynyy-urok-nam-ukrayina-vyshche-nad-use>
7. Прожога В. Музейна педагогіка: залучення молоді до вивчення та збереження історичної спадщини // Педагогічна майстерня. – 2018. – № 2. – С. 23-27.
8. [Студентська осінь в «Пирогово»](http://www.kkibp.edu.ua/uk/novini/2507-studentska-osin-v-pyrohovo) // Київський кооперативний інститут бізнесу і права. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.kkibp.edu.ua/uk/novini/2507-studentska-osin-v-pyrohovo>
9. [Традиційна акція «День у музеї»](http://www.kkibp.edu.ua/uk/novini/2428-den-u-muzei) // Київський кооперативний інститут бізнесу і права. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.kkibp.edu.ua/uk/novini/2428-den-u-muzei>

ОПТИМІЗМ ЯК ФАКТОР ЗМЕНШЕННЯ РИЗИКУ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ

Анна Обриська

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Одним із негативних аспектів розвитку суспільства являється збільшення проблем, які постають перед людиною в професійній діяльності. Інформатизація, стресові ситуації, професійне (емоційне) вигорання - далеко не повний перелік чинників, які негативно впливають на успішність професійної діяльності, її якість і продуктивність, суб'єктивне задоволення працею. А це, в свою чергу, впливає на задоволеність життя в цілому, оскільки професійна діяльність є важливою складовою життєдіяльності людини. Саме

тому актуальною проблемою є пошук ресурсів психіки, які б допомагали людині ефективно реагувати на всі виклики сучасного світу. Все частіше дослідники одним із таких ресурсів визначають оптимізм. Зростає актуальність проблеми дослідження оптимізму як психологічного поняття, вивчення особливостей прояву даного феномену, якісних відмінностей в психологічній природі оптимізму. В науковій психології накопичено багато емпіричних фактів про те, що оптимізм сприяє соціальній адаптації, професійній успішності і зберігає психосоціальне здоров'я особистості. Тому дослідження взаємозв'язку вигорання як прояву професійної дезадаптації і оптимізму є актуальним.

Аналіз досліджень та публікацій. Оптимізм являється достатньо новою категорією для вітчизняних та зарубіжних психологічних досліджень. В світовій психологічній науці категорія оптимізму є відносно розробленою, дане поняття активно вивчається наряду з поняттями психологічного здоров'я, суб'єктивного благополуччя, життєстійкості, надії, щастя, навченої безпорадності. Сучасні українські та російські психологи при дослідженні оптимізму особистості найчастіше спираються на вже сформовані в зарубіжній психології підходи і теорії. На сьогоднішній день проблема оптимізму розробляється в таких напрямках: оптимізм як копінг-фактор (Н.Є. Водопьянова); взаємозв'язок оптимізму та здоров'я (Дж. Вейлант, К. Петерсон, М. Селігман); роль оптимізму в педагогічній та учбовій діяльності (Г.С. Кожухарь, І. Харченко); оптимізм як професійно важлива якість (Н.Є. Водопьянова); як складова суб'єктивного благополуччя і щастя (М. Аргайл, М.С. Замишляєва, А. Кемпбелл, А. Маслоу, У. Роджерс, М. Чіксентміхай); оптимізм і надія (К. Мудзибаєв, М. Селігман); як індивідуальна властивість (Ч. Карвер і М. Шейер) та ін. [1, 4, 6, 7, 8, 9]

Уявлення про оптимізм варто розглядати невідривно від психологічної активності особистості. Такий підхід дозволяє вивчити психологічну природу оптимізму, яка проявляється в реальних життєвих ситуаціях, що часто пов'язані з труднощами. В професійній діяльності такі труднощі часто призводять до емоційного вигорання людини. Під синдромом професійного вигорання розуміються негативні зміни в емоційній і мотиваційноустановчій сфері особистості під впливом професійних стресорів. Кількість досліджень, присвячених проблемі професійного вигорання, постійно збільшується, але залишається недостатньо розробленим питання про те, які ж індивідуальні особливості перешкоджають розвитку даного синдрому. Для вирішення цієї проблеми варто дослідити особистісні ресурси стійкості людини до професійних стресорів. Одним із таких ресурсів стресостійкості, завдяки яким людина конструктивно реагує на постійно виникаючі проблеми, виступає оптимізм. Відомо, що конкретні особливості певної професії визначають критерії успішної професійної діяльності. Тому не можна стверджувати, що

оптимізм як ресурс успішної професійної діяльності є однаково значимим для будь-якої професії. Так, дослідники О.М. Воронін, Є.Л. Ніколаєв, досліджуючи зв'язок оптимізму з професійним самовідношенням лікаря, прийшли до висновку, що оптимістично налаштовані лікарі краще використовують свої професійні навички, а також намагаються розвинути інші навички, необхідні в роботі лікаря. Лікарі-оптимісти краще адаптовані до реалій професійної діяльності. Менш оптимістичні лікарі не прагнуть до саморозвитку у вибраній професії.[5] Дослідники О.М. Боднар, Г.А. Глотова, Ю.Є. Перунов, вивчаючи оптимізм як фактор, що впливає на успішність у діяльності страхового агента, прийшли до висновку, що оптимізм-складне явище, важливою складовою якого є здатність перебороти стрес (копінг). Також було виявлено позитивну кореляцію між оптимізмом та впевненістю в собі, вмінням зацікавити людину, комунікабельністю. Варто відмітити, що статистично значимих зв'язків між сумою доходів та оптимізмом виявлено не було[2].

У дослідженні, проведеному Н.Є. Водопьяновою серед співробітників інвестиційної компанії (брокери та аналітики) було виявлено: чим вище рівень оптимістичності та активності, тим менше виражене емоційне виснаження, менший ризик вигорання. [4] Н.Є. Водопьянова робить припущення про те, що дане положення підходить для представників більшості інших професій, що відносяться до типу «людина-людина».

Один із засновників позитивної психології Михайл Чіксетміхай – відомий своїми дослідженнями тем щастя, оптимізму, креативності, стану благополуччя і задоволеності. Однак найбільше відомий завдяки своїй ідеї стану «поток». Стан потоку – це оптимальний стан внутрішньої мотивації, при якій людина повністю включена в те, що вона робить. Досліджуючи, які люди відчують цей стан частіше і рідше за інших, і за яких умов людина поринає у «потік», М. Чіксетміхай прийшов до висновку, що стан «поток» з однаковою частотою відчують люди як творчих професій – винахідники, художники, скульптори, вчені, так і представники простих, на перший погляд, буденних видів діяльності. Будь-яка людина може налаштувати навіть простий вид діяльності і регулярно поринати у стан «поток» [9]. У дослідженнях американського психолога М. Селігмана вказується на те, що оптимісти більш схильні брати участь у різних формах активності, пов'язаної із високим ризиком. Оптимісти мають переваги в тих професіях, де необхідно ризикувати, приймати рішення, бути наполегливим. У той же час, песимісти мають більшу ефективність у професіях, що вимагають, перш за все, передбачливості та аналітичності – професія бухгалтера, інженера з техніки безпеки, юриста.[7]

Висновок. Аналіз літератури свідчить про те, що оптимістично налаштовані люди краще використовують професійні навички. Таким

спеціалістам в меншій мірі загрожує емоційне виснаження та деперсоналізація, вони більш успішні в професії, а отже існує менший ризик професійного вигорання. Більший ризик професійного вигорання притаманний песимістично налаштованим людям. Такі спеціалісти низько оцінюють свої професійні навички, менше прагнуть до саморозвитку в професії.

Література

1. Аргайл М. Психология счастья / М. Аргайл // СПб.: Питер, 2003. – 271 с.
2. Боднар А. М. Оптимизм как фактор, влияющий на успешность в профессиональной деятельности / А.М. Боднар, Г.А. Глотова, Ю.Е. Перунов // Психологический вестник Уральского государственного университета. Вып. 5. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2005. – С. 275-283.
3. Виндекер О.С. Взаимосвязь мотивации достижения с показателями оптимизма - пессимизма / О.С. Виндекер // Известия Уральского государственного университета. Сер. 1, Проблемы образования, науки и культуры. – 2009. – № 4 (68). – С. 119-125.
4. Водопьянова Н.Е. Профессиональное выгорание и ресурсы его преодоления // Психология здоровья / Под ред. Г.С. Никифорова. СПб., 2003.
5. Воронин А.Н. Психологическое исследование личности врача в отношении к профессиональной деятельности / А.Н. Воронин, Е.Л. Николаев // Вестник Чувашского университета - 2013. – Т.16. - № 1. – С.13-18.
6. Мудзыбаев К. Оптимизм и пессимизм личности / К. Мудзыбаев// Социологические исследования. – 2003. - № 12. С. 87-96.
7. Селигман Мартин Э.П. Новая позитивная психология: Научный взгляд на счастье и смысл жизни/ Перев. с англ. - М.: Издательство "София", 2006.-368с.
8. Сычѳв О.А. Психология оптимизма: учебно-методическое пособие к спец-курсу / О.А. Сычѳв// Бийский пед. гос. ун-т им. В.М. Шукшина. –Бийск : БПГУ им. В. М. Шукшина, 2008. – 69 с.
9. Чиксентмихай М. Поток: Психология оптимального переживания/ Чиксентмихай М. // Пер. С англ... - М.: Смысл: Альпина нон-фикшн. – 2011 г. – 461 с.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Світлана Ткаченко

Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. Петра Василенка (м. Харків)

Сфера освіти є однією з найбільш інноваційних галузей, що впливає на створення інноваційного клімату та конкурентоспроможності економіки в цілому. В основі розвитку нової освітньої системи полягають сучасні інформаційні, комп'ютерні та телекомунікаційні технології.

На шляху реформування вищої освіти сьогодні спостерігається низка тенденцій. Перша пов'язана з розвитком багаторівневої системи підготовки фахівців у багатьох вузах. Вона забезпечує широку мобільність у темпах навчання і у виборі майбутньої спеціальності, формує здатність у випускників засвоювати на базі отриманої освіти нові спеціальності. Друга тенденція - це потужне збагачення вузів сучасними інформаційними технологіями (система Інтернет, телекомунікаційні форми навчання). Третя тенденція полягає в переході вищої школи майже на 100-відсоткове самофінансування.

На зміну загальній професійній освіті приходить цілісне особистісно-зорієнтоване навчання. Підставою для цього є тенденції розвитку сучасної освіти. Основними з них є такі:

1. Кожен рівень освіти визнається складовою частиною системи безперервної освіти.

2. В освіту широко впроваджуються інформаційні технології, що змінюють традиційне когнітивно-орієнтоване навчання, технологізація освіти значно розширює інтелектуальну діяльність учнів.

3. Відзначається перехід від жорстко регламентованої організації освіти до варіативного, блочно-модульного, контекстного навчання, що передбачає високий рівень розвитку навчальної самостійності, самоосвіти.

4. Змінюється взаємодія педагога й учня, набуваючи характеру співробітництва.

Ці тенденції характеризують сучасний стан освіти в розвинених країнах і обумовлюють принципи його реформування на початку ХХІ століття і формування відповідних їм інновацій.

Центральною ланкою особистісно-орієнтованої освіти є безперервний розвиток особистості учнів. Ця парадигма адекватна філософії відкритої освіти, передбачає не тільки освіту, але й самоосвіту, не тільки розвиток, але й саморозвиток. Орієнтована на індивідуальні психологічні особливості учнів, освіта має бути варіативною, представляти їм вільний вибір освітніх маршрутів.

Цифровізація вищої професійної освіти виступає як процес, характерною властивістю якого, є його амбівалентність, що підприває успадковану з минулого методичну основу вищої школи, з одного боку, і сприяючи доступності інформації в різних формах, з іншого. У зв'язку з цим, як відзначають дослідники, у викладачів ВЗО виникає нагальна потреба в умінні орієнтуватися в потоці цифрової інформації. Іншими словами, виникнення цифрового світу змінює уявлення про професійний розвиток, тому що спостерігається залежність цифровізації від ступеня володіння цифровими технологіями викладача ВЗО.

Реалії сьогодення дозволяють позначити такі інноваційні напрямки в освітній політиці стосовно вищої професійної освіти, як: 1) нова глобалізація, 2) автоматизація, 3) поширення системи цінностей мережевої культури; 4) тотальна цифровізація; 5) індивідуалізація освіти і компетентнісний підхід; 6) прагматизація освіти; 7) віртуалізація освіти.

В умовах, що склалися, освіта виступає в ролі буфера, що дозволяє фахівцям своєчасно підготуватися до неминучої адаптації до нових реалій і зростання вимог до кваліфікації для успішного функціонування в нових секторах економіки за допомогою розвитку компетенцій управління екологією власної свідомості, який передбачає взаємодію та взаємовплив людини, середовища та істинного знання; розвиток творчих здібностей, формування найпростіших навичок програмування і навичок командної роботи, що включає організацію роботи з окремими людьми і колективами тощо.

Поширення системи цінностей мережевої культури обумовлено поширенням мережевих практик в житті, нових принципів взаємодії між суб'єктами, заснованих на граничній інформаційній прозорості. Сутність даного напрямку зводиться до того, що за час, проведений в мережі, користувач залишає дані, доступні для аналізу власникам онлайн майданчиків і стороннім аналітичним програмам, які, поєднуючись з технологіями обробки «великих даних» (Big Data), призводять до виникнення довіри (кожному доступна повна інформація про контрагента в режимі реального часу) .

У зазначених умовах обмін інформацією, формування навичок, спільне навчання стає набагато пліднішим. В контексті реалій сьогодення вказаний формат навчання може бути перспективним у зв'язку з тенденціями, зумовленими необхідністю: 1) використання форм, що дозволяють отримати знання, навички та досвід, яким у звичайній системі приділяється недостатньо уваги; 2) задоволення попиту на нові формати навчання у працюючих практиків.

Підсумовуючи тенденції, зазначені вище, отримуємо формат навчання в просторі мережі. Тотальна цифровізація, що знаменує собою перехід до суспільства «інформаційної надмірності», обумовлена міграцією різних видів діяльності в мережу інтернет. Останній надає колосальну кількість

можливостей як для створення, зберігання, доставки контенту, так і для комунікації та проектної діяльності між людьми. Так, наприклад, зростання баз даних, індивідуальних профілів студентів і викладачів, служить джерелом для створення все більш просунутих алгоритмів проектування індивідуальних освітніх траєкторій.

Слід відзначити, що тотальна цифровізація розкриває низку проблем, пов'язаних з необхідністю: 1) прийняття рішення на основі величезного, доступного користувачеві, масиву даних, що змінює психологічні вимоги до роботи; 2) відбору якісного, відповідного реаліям сьогодення, контенту і технологічної підтримки індивідуальних спрямувань; 3) обліку способів, якими фіксується, передається і створюється знання, а також формуються навички; 4) обліку процесу оцінки та фіксації досягнень, процесу формування освітньої траєкторії тощо.

В умовах доступності та оновлення інформації неминуchoю стає трансформація освіти за допомогою застосування інноваційних технологій для розвитку навичок цифрової грамотності, зокрема навичок ефективного пошуку необхідної інформації в мережі інтернет, які передбачають здатність до рефлексії, здатність побудувати узагальнений образ результату пошуку і, виходячи з нього, сформулювати запит. Можна припустити, що в процесі цифрової освіти з'являться фахівці нового формату, здатні незалежно від предметної області за короткий термін обробляти великі обсяги інформації і видавати на виході результат, готовий до застосування.

Таким чином, нам вже сьогодні слід бути готовими до створення нових освітніх стандартів дисциплін; побудови найсучасніших диференційовано орієнтованих систем оцінювання для забезпечення індивідуалізації, персоніфікації та ефективності освіти для кожного, в тому числі і для людей з обмеженими можливостями здоров'я; розробки й побудови змісту освіти для всіх її ступенів з дотриманням принципу спадкоємності; застосування цифрових і мережевих освітніх технологій на всіх рівнях і структурі освітнього процесу; реалізації в практиці ВНЗ мережевого інформаційно-освітнього середовища, що фіксує хід процесу навчання та отримані результати освітньої діяльності.

ОНЛАЙН-ОСВІТА В ІННОВАЦІЙНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Ірина Улько, Вікторія Погоріла

*Красноградський педагогічний фаховий коледж Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
(м. Красноград)*

Закон України «Про вищу освіту» серед основних завдань вищих навчальних закладів передбачає «забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності. Саме суспільне консенсусне розуміння того, що освіта – це один із головних факторів цивілізаційного, економічного розвитку держави, дає сьогодні поштовх до стратегічного вирішення завдань та забезпечення системного реформування національної вищої школи, адекватної модернізації та інтеграції її до європейського економічного, культурного, інформаційного простору.

У сучасному освітньому процесі проблема інноваційних методів навчання залишається однією із актуальних у педагогічній діяльності. Постійного вивчення потребує питання інноваційної освітньої діяльності; характеристики змісту інтерактивних форм навчання, специфіки їх використання у закладах вищої освіти; індивідуалізовані, командні, проектні технології отримання знань, інформаційно-комунікаційні засоби навчання, онлайн-освіта та інші нововведення. Поняття «освітньо-навчальних інновацій» використовується у різних педагогічних процесах для визначення адекватних механізмів впливу, скоординованих у єдину програму, яка охоплює всі напрями освітніх трансформацій ЗВО.

Онлайн-освіта більше не екзотика – вчитися дистанційно можуть усі бажаючі. З кожним днем онлайн-навчання стає все більше популярною, адже завдяки різноманітним проектам всі охочі можуть стати студентами. Головне – бажання вчитись та доступ до інтернету. Навчатись можна в будь-який час, адже відеолекції, тести та форуми доступні цілодобово. Говорячи про переваги навчання через інтернет можна стверджувати, що вона давно взяла на себе не лише розважальну, а й освітню функцію. Наразі одним з головних трендів сучасного педагогічного фахівця стала саме онлайн-освіта. Спочатку до неї ставилися з обережністю, але тепер навчання в інтернеті неабияк популярне. Її велика затребуваність підтверджує прихід різноманітних вебінарів на зміну аудиторним заняттям. Розглядаючи переваги, звернемо увагу на те, що щоб почати навчання, достатньо просто мати доступ до інтернету. Навчатися можна вдома у комфортних умовах, воно у такому форматі доступне абсолютно кожному студентові. Фактично, онлайн-освіта є зразком ідеального навчання: всі люди мають однакові можливості та права. Інтернет

переповнений різноманітними пропозиціями, залишається обрати той, що подобається найбільше. Вчитися онлайн комфортно: можна займатися у зручний час і у будь-якому місці. Для цього навіть не завжди потрібен комп'ютер, бо відеолекції наразі на 100% адаптовані під мобільні платформи. Кожен може сам організувати власний навчальний простір та розробити зручний графік. Якщо через півгодини після початку лекції вам терміново знадобилося піти, то в цьому немає нічого страшного, просто поставте відео на паузу. Онлайн-курси складаються із заздалегідь зафільмованих лекцій, тому нічого не пропустите. Темп та час навчання залежить від особистих вподобань. Онлайн-освіта дозволяє не їздити зайвий раз на лекції – навчання проходить там, де зручно. А заощаджений час можна витратити на щось не менш важливе. Особливо навчання у такому темпі актуальне для людей, яким важливіше швидше потрапити додому, ніж на якусь, хай навіть дуже корисну, лекцію. Щоб отримати нові знання, зовсім необов'язково витратити кошти – в інтернеті чекає безліч безкоштовних курсів. Якщо курс не сподобається, його можна покинути у будь-який момент, не шкодуючи про гроші. Якщо ж обирати платні вебінари (а вони зазвичай якісні та цікаві), то завжди знаєш, за що платеш: за важливі теми, можливість почути досвідчених лекторів тощо. До того ж витрачені на курс кошти можуть стати стимулом для старанного навчання. Навіть спеціалісти з великим досвідом мають час від часу підвищувати свою кваліфікацію чи здобувати нові навички, які допоможуть поліпшити позиції на ринку праці. Відповідні дипломи та сертифікати надаються не завжди, у деяких випадках доведеться вдовольнитися лише отриманими знаннями. Але якщо сертифікат все ж було отримано, то його можна сміливо додавати до резюме.

Категоріальне наповнення інновації в освітньому просторі можна спроектувати на дуальний контекст, зокрема, розглядати як процес, що полягає у масштабній або частковій зміні системи і відповідної діяльності, та готовий продукт, тобто очікувані результати цієї праці. Отже, інноваційне навчання – це постійне прагнення до переоцінки цінностей, збереження тих із них, які мають незаперечне значення, і відкидання тих, що вже застаріли. Інновації у навчальній діяльності пов'язані з активним процесом створення, поширення нових методів і засобів (нововведень) для вирішення дидактичних завдань підготовки фахівців у гармонійному поєднанні класичних традиційних методик та результатів творчого пошуку, застосування нестандартних, прогресивних технологій, оригінальних дидактичних ідей і форм забезпечення освітнього процесу. Ідея онлайн-освіти стала популярною. Майбутнє саме за змішаною формою освіти (онлайн + класичні заняття з викладачем). Такий підхід дає змогу студентам отримати теоретичну базу, прослухавши вебінар, а потім закріпити знання. Онлайн-освіта – сучасна та цікава модель навчання. Впровадження й утвердження нового в освітній

практиці зумовлене позитивними трансформаціями, а отже, має стати засобом вирішення актуальних завдань конкретного навчального закладу і витримати експериментальну перевірку для остаточного застосування інновацій.

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ КОМПЕТЕНТІСНО-ЗОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ЇХ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Наталія Басараб

*ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(м. Івано-Франківськ)*

*«Ти лише до тієї пори здатний сприяти освіті інших,
поки продовжуєш працювати над власною освітою...»*

Адольф Дістервег

В умовах сьогодення система післядипломної педагогічної освіти вчителів початкової школи виступає як своєрідний випереджувальний механізм, який адаптує систему освіти до нових вимог розвитку держави, спонукає максимально задовольняти професійні, соціальні запити педагогів-практиків, підштовхує їх до постійного самовдосконалення у професійному та особистісному вимірах, формує готовність до професійної діяльності в сучасних умовах.

Варто звернути увагу на те, що початкова освіта є багатопредметною. Педагогу необхідно забезпечити повноцінний навчальний процес з різних освітніх галузей, вміти організувати навчання одночасно на різних рівнях складності, мотивувати своїх учнів, стимулювати розвиток критичного мислення тощо). Як стверджує Т. Завгородня, сучасний конкурентноспроможний педагог повинен гармонійно поєднувати в собі любов до викладання, високий рівень професійної компетентності з потребою подальшого кар'єрного зростання [2, 80]. Хороший педагог – турботливий, креативний, інноваційний та гнучкий, добре знається на предметах, які викладає, ерудований комунікатор, соціально-орієнтований (має бажання співпрацювати з колегами, батьками, учнями).

У свою чергу, суворий, примхливий і вимогливий вчитель, який більше зосереджується на дисципліні, правилах, або який не має необхідних знань, компетентностей може знищити природні здібності та бажання учня вчитися.

Це свідчить про несформованість педагогічного світогляду щодо потреби в постійному саморозвитку, самовдосконаленні, самоосвіті. Усталеність погляду на післядипломну педагогічну освіту як короткочасне джерело поповнення знань, пов'язаний з проходженням атестації. Такому вчителю важко позбутися стереотипів, він не наважується навчатися за дидактично орієнтованими інформаційно-комунікаційними технологіями (наприклад, дистанційною) [3, 42].

А хто не хоче відставати, мусить рухатися вперед. Оскільки вчителі повинні забезпечити підростаючим поколінням найкращі професійні та моральні передумови для подальшої освіти та професійного життя. Це спонукає педагогів до необхідності формування самоосвітньої професійної компетентності в системі безперервної (післядипломної) освіти.

Професійна компетентність характеризується як сукупність, з одного боку професійних знань, умінь і навичок, з іншого досвіду їх використання у різноманітних педагогічних ситуаціях [4, 42]. Самоосвітня компетентність розглядається як складова професійної компетентності та виявляється у якості особистості, що характеризує її здатність до систематичної, самостійно організованої діяльності, спрямованої на продовження власної освіти.

Самоосвітню компетентність ми розглядаємо як інтегровану якість особистості, що характеризується наявністю певним чином організованих і структурованих знань, самоосвітніх умов і навичок, мотивів, інтересу до самовдосконалення, досвіду самостійної діяльності, спрямованістю на освіту впродовж життя, цінних орієнтацій, що дозволяють їй успішно вирішувати питання власних самореалізацій, самовиховання та саморозвитку [1, 178].

Педагог повинен володіти вміннями планувати, організовувати і регулювати самоосвітню діяльність, застосовувати результати самоосвітньої діяльності в конкретних ситуаціях професійної діяльності. Поділяю думку Н. Протасової, що рушійною силою, джерелом самоосвіти є потреба особистості в самозмінненні, самовдосконаленні [5, 64]. Удосконалення професійних компетентностей, пошук найбільш ефективних методичних та педагогічних технологій, обґрунтування та апробація власного досвіду – ці основні завдання самоосвітньої педагогічної діяльності можливі за умови зацікавленості у фаховому зростанні перш за все самого педагога, за умови усвідомлення, внутрішньої мотивації. Отже, спонукати до самоосвіти тільки зовнішніми факторами (розпорядженнями, наказами, примусом тощо) не можна, оскільки вона належить до суб'єктивної сфери особистості [6, 23].

Самоосвіта буде продуктивною коли:

- в процесі самоосвіти реалізується потреба особистості у власному розвитку;
- викладач уміє визначити свої сильні та слабкі сторони, володіє способами самопізнання та самоаналізу, є відкритим до змін;

- педагог є готовим до творчості;
- існує зв'язок особистісного та професійного розвитку і саморозвитку;
- володіє розвинутою здатністю до рефлексії (діяльності особистості, що спрямована на усвідомлення власних дій, почуттів, аналіз цієї діяльності та формулювання висновків);
- програма професійного саморозвитку, самоосвіти містить у собі можливості дослідницької, пошукової, творчої діяльності [7].

Таким чином, формування творчих та креативних здібностей і компетентностей – це вільний, нескінченний процес, якого зазнає педагог під час свого особистісного зростання із врахуванні того, що одні здатні удосконалюватися самостійно, а іншим потрібна допомога. Система післядипломної освіти для того і існує, щоб допомогти педагогу відновити забуте, поглибити і розширити наявне знання, систематизувати і збагатити досвід.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНОЇ НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИКЛАДАННІ ПРЕДМЕТУ «ПЕДІАТРІЯ»

Вікторія Волошинович, Олена Голодних, Леся Іванишин, Ольга Урбась
Івано-Франківський національний медичний університет
(м. Івано-Франківськ)

У Івано-Франківському національному медичному університеті (ІФНМУ) навчання та оцінювання студентів-магістрів за напрямком «Медицина» здійснюється відповідно до Освітньої програми за принципом кредитно-трансферної накопичувальної системи організації навчання. На кафедрі педіатрії дана програма у студентів-магістрів реалізується протягом останніх півтора року.

З метою оцінки результатів щодо ефективності викладання та вивчення предмету в рамках нової системи навчання нами було проведено опитування викладачів, які працюють на кафедрах педіатричного профілю, та студентів IV курсу медичного факультету. В опитуванні приймали участь 21 викладач та 240 студентів.

Результати опитування показали, що позитивними особливостями кредитно-трансферної системи навчання викладачі вважають: різноманітність форм аудиторної і самостійної роботи студентів – 19 (90,5%), забезпечення підвищення мотивації студентів до навчання протягом усього періоду

підготовки - 18 (85,7%), використання більш широкої шкали оцінювання знань студентів - 15 (71,4%), можливість виявлення та розвиток творчих здібностей у студентів - 12 (57,1%), можливість перезарахування навчальних дисциплін в університетах країн європейського простору - 4 (19,1%), можливість використання комп'ютерних технологій і Інтернет-ресурсів та формування інтерактивних мереж в навчанні - 19 (90,5%).

Однак, на думку викладачів, кредитно-трансферна накопичувальна система має ряд недоліків у викладанні педіатрії, а саме: неготовність студентів до переходу від пасивних до активних форм навчання (студенти не готові до самостійного опрацювання великої кількості теоретичного та клінічного матеріалу) - 16 (76,2%), зменшення часу роботи біля ліжка хворого в межах практичного заняття - 16 (76,2%), відсутність у студентів бажання покращувати свої знання із-за концентрації уваги на кількості одержаних балів - 17 (80,9%), зростання кількості студентів, які працюють виключно за для отримання необхідного мінімуму для допуску до модульного контролю - 14 (66,7%), відсутність єдиної уніфікованої бази тестових завдань - 8 (38,1%).

Цікавими виявилися і результати опитування студентів. Так, всі опитані відповіли, що на 4 курсі навчатися цікавіше (більше клінічних предметів – 200 (83,3%), кращий стиль викладання – 79 (39,5%)). Позитивними моментами навчання студенти вважають наявність додаткової мотивації щодо підвищення рівня знань з предмету та покращення успішності шляхом перескладання отриманої незадовільної оцінки – 195 (81,2%), можливість систематичного отримання індивідуальної фахової консультації з обраного предмету в позаурочний час – 158 (65,8%), вища можливість самореалізації в рамках виконання індивідуальних творчих робіт – 104 (43,3%), можливість вільного переміщення студентів у рамках європейського освітнього простору – 97 (40,4%). Основними недоліками студенти вважають надмірне завантаження навчального процесу тестовим контролем на клінічних дисциплінах – 32 (13,3%), недосконалість тестових завдань – 129 (53,8%), зменшення тривалості роботи біля ліжка хворого та можливості обговорення клінічних ситуацій в межах практичного заняття – 182 (75,8%), значний об'єм самостійної роботи – 92 (33,8%), можливість довідатися оцінку тільки в кінці семестру згідно до ранжувальної системи оцінювання, що значно збільшує серед них «боротьбу» за отриманий бал, а не за ґрунтовні знання – 158 (65,8%).

Висновки: доцільним вважаємо удосконалення роботи на кафедрах педіатричного профілю з метою максимальної оптимізації співпраці із студентами. Для цього, на нашу думку, необхідно зберегти практичну спрямованість викладання, підвищити мотивацію студентів до отримання знань, а не оцінок, шляхом посилення проблемно-орієнтованих підходів по відношенню до матеріалу, поліпшити якість самостійної роботи студентів шляхом розробки нових форм та методів самостійної роботи, проводити

максимальне заохочення всіх форм індивідуальної (творчої) роботи студентів у межах вивчення дисципліни.

Література

1. Бухлова Н.В. Психолого-педагогічні умови підготовки вчителів до формування самоосвітньої компетентності учнів у процесі післядипломної педагогічної освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 16 : Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики. Вип. 7 (17). До 175-річчя НПУ імені М.П. Драгоманова / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова; редкол. В.П. Андрущенко (голова) [та ін.]. Київ: НПУ, 2007. С. 174-179.
2. Завгородня Т.К. Педагогічна культура викладача ВНЗ як необхідна умова якісної підготовки майбутнього фахівця. *Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота* / гол. ред. І.В. Козубовська. Ужгород: Говерла, 2013. Вип. 26. С. 78-81. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/552>
3. Клокар Н. Диференційований підхід до підготовки вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти. *Шлях освіти*. 2006. С. 41-44.
4. Митник О. Психолого-педагогічні засади підготовки вчителя у системі післядипломної освіти до реалізації компетентнісного підходу. *Рідна школа*. 2013. №11. С. 42-44.
5. Протасова Н. Наступність у освіті вчителя. *Рідна школа*. 1999. №3. С. 62-64.
6. Протасова Н. Уміння та навички самоосвітньої діяльності вчителя. *Обрії*. 1998. №2. С. 23-25.
7. Святченко І. Самоосвіта як підвищення компетентності педагога. *Сучасна освіта*. 2010. <http://osvita.ua/school/method/7151/>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ ВИКЛАДАЧА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Галина Гайнюк, Інга Єгорова

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
(м. Івано-Франківськ)*

Ефективність діяльності сучасного закладу вищої освіти передбачає широке усвідомлення людського фактора в організації освітнього процесу. Сучасні соціально-економічні зміни актуалізували функції вищої школи. Зі зміною освітніх парадигм та переходом на нові педагогічні технології,

орієнтовані не так на пріоритет знань і виконання, як на варіативність та індивідуально творчі форми і методи підготовки фахівців - вища школа виступає вже як інститут розвитку творчої особистості фахівця. Потенційна можливість творчості є невід'ємною характеристикою людини, що закладено природою, однак здатністю до реалізації цієї можливості володіють лише люди, які досягли певного рівня психосоматичного і особистісного розвитку. Самореалізація в професії передбачає постійний пошук засобів, що є адекватні отриманим знанням, досвіду, вмінням та навичкам, тобто всьому тому, що складає професійно-особистісний образ викладача – його імідж. Особистий імідж педагога тісно пов'язаний із професійним - людину сприймають як представника певної професійної групи, носія конкретних професійних якостей.

Професійний імідж сучасного викладача закладу вищої освіти сьогодні є однією із актуальних педагогічних проблем, вирішення якої свідчить про наявність у викладача професійної компетентності та професійної культури (О.Беляєва, А. Калюжний, Т.Туркот та ін.). Зовнішній вигляд людини, її стиль мовлення, манери, культура спілкування та поведінка створюють індивідуальний образ особистості та справляють певне позитивне або негативне враження на оточуючих.

Термін «імідж»(фр.) у перекладі означає образ. «Новий тлумачний словник української мови» дає таке його визначення: « Образ...зовнішній вигляд кого-,чого-небудь; подоба... відтворений у свідомості, пам'яті або створений уявою; постать» [1, с. 414].

Імідж викладача ЗВО, як і просто імідж людини, складається в процесі сприйняття іншими людьми його зовнішності, характеру, темпераменту, особливостей поведінки та манери спілкування. Імідж тісно пов'язаний із самою особистістю викладача, з його моральними, інтелектуальними, емоційними, чуттєвими, естетичними, психологічними характеристиками, що проявляються як у вербальному так і в невербальному спілкуванні.

Теоретичне узагальнення психолого-педагогічної літератури дозволило виявити такі загальні якості , що характеризують імідж сучасного педагога: наукове психолого-педагогічне мислення, високий рівень педагогічної майстерності, певна дослідницька сміливість, розвинена педагогічна інтуїція, критичний аналіз, потреба в професійному самовихованні й розумне використання передового педагогічного досвіду. Проте обов'язковою вимогою до професійного іміджу педагога слід вважати його функціональність, що дозволяє вирішувати певні практичні завдання як в діяльності, так і в спілкуванні.

Специфіка сучасного освітнього процесу в ЗВО та основні іміджеві завдання передбачають необхідність проектування, формування та корекції професійного іміджу викладача вищої школи. Сьогодні для закладу вищої

освіти важливо визначитися щодо іміджу викладача, адже саме викладач – це персоніфікація ЗВО, його обличчя. І те, як сприймається сьогодні викладач ЗВО своїми студентами, створює його імідж в очах студентів. Потім імідж викладача поширюється на імідж закладу освіти, формує його образ у суспільстві, а імідж ЗВО, в свою чергу, формує позитивний імідж всієї системи вищої освіти в Україні в цілому.

Для формування позитивного іміджу викладач повинен проявляти спокій та впевненість у собі, своїх силах; здатність справлятися із різноманітними конфліктними ситуаціями, які, нажаль, трапляються у повсякденній професійній, і не тільки, діяльності. Необхідною умовою створення позитивного іміджу викладача є розуміння ним емоцій та здатність приймати рішення на основі відображення і осмислення емоцій, які є диференційованою оцінкою подій з особистим сенсом. Імідж викладача здатен продукувати неочевидні способи активності, з метою досягнення освітніх цілей і задоволення професійних потреб. Імідж є проекцією внутрішнього світу через поведінкові прояви та взаємодію з реальністю. Саме тому більшість дослідників іміджевих технологій, погоджуються з думкою, що як емоційна, так й інтелектуальна сфера відіграють визначальну роль у творенні іміджу в процесі власне професійної діяльності особистості. Більшість зарубіжних авторів схиляється до думки, що позитивний імідж тісно пов'язаний з успішністю професійної діяльності, зокрема в сфері «людина-людина». Успішні люди, що домоглися значних професійних успіхів, мають привабливий, з точки зору професіоналізму, імідж. Іншими словами, професійний педагогічний імідж є важливим фактором акмеологічного розвитку особистості викладача, шляхом досягнення ним високих рівнів професіоналізму в сферах освітньої діяльності, які передбачають взаємодію з людьми.

На сьогодні однією із найбільш відомих моделей іміджмейкерства є модель, розроблена В. Шепелем. Дана модель включає набір позицій самопрезентації: а) формування позитивної «Я-концепції» особистості ; б) фейсбідінг – створення обличчя із врахуванням усіх супутніх факторів (інформування про міміку та закономірності прояву емоцій на обличчі); в) кінетика - тілесне інформування; г) дизайн одягу – підбір одягу, манера її носіння, підбір та використання аксесуарів; д) володіння словом - вербальні вміння (мистецтво риторики); е) флюїдне випромінювання – створення особистісного біоенергетичного поля; є) комунікативна механіка – майстерність спілкування [2]. Звідси, формування професійного педагогічного іміджу сучасного викладача ЗВО складається із формування сукупності всіх рис його особистості: рис характеру, зовнішнього образу, внутрішньої культури, вміння спілкуватися із аудиторією та загальної культури поведінки.

Особистість сучасного викладача ЗВО відображає ідеал як цілісний особистісно-професійний феномен. Сучасний професійний імідж викладача це образ інтелігентної, знаючої, успішної і гармонійної особистості, яка позитивно, конструктивно впливає на студентську аудиторію та продуктивно з нею взаємодіє. У процесі формування професійного іміджу майбутнього викладача ЗВО у нагоді стануть такі дисципліни, як професійна педагогічна етика, основи педагогічної майстерності, основи комунікативних технологій, іміджелогія, конфліктологія тощо.

Отже, формування позитивного професійного іміджу викладача ЗВО є одним із перспективних шляхів досягнення вершин професіоналізму за умови, що цей імідж є органічним для свого носія та підтверджується його реальними професійними здобутками. Тому сучасний заклад вищої освіти повинен бути не тільки системою формального спілкування, формальної передачі знань, але і бути неформальним креативним середовищем, де особистість зможе розкритися, завдяки розвитку свого унікального особистісного ресурсу. Адже правильне співвідношення особистісних якостей викладача та характеристик його професійної ролі – іміджу створюють сприятливі умови для формування в ЗВО інтелектуальної еліти нації.

Література

1. Новий тлумачний словник української мови у 3-х томах / укл. В.Яременко, О.Сліпушко . Київ: «Аконіт», 2008. Т 2 . 926 с.
2. Имиджелогия. Как нравиться людям / Под ред. В.М. Шепеля. М.: Народное образование, 2002. 576 с.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Алла Гладченко, Тетяна Івасишина

Національна академія Служби безпеки України (м. Київ)

Необхідність упровадження поняття компетентності й компетентнісного підходу в освіті спричинили стрімкі зміни сучасної освітньої парадигми – сукупності переконань, цінностей, технічних можливостей тощо. У широкому сенсі компетентність – це ступінь соціальної й психологічної зрілості людини, що передбачає певний рівень розвитку особистості, психологічну готовність до певного виду діяльності. У вузькому розумінні дослідники розглядають компетентність як міру інтегрованості людини в діяльність. При цьому не протиставляючи компетентність знанням або умінням, оскільки перше поняття ширше, ніж поняття “знання” або “уміння”. Таким чином,

компетентність виражає значення традиційної тріади *знання–уміння–навички*, інтегруючи їх у єдиний комплекс.

У науковій літературі *компетентність* трактують як володіння знаннями й уміннями, що дають змогу висловлювати професійно грамотні судження (В. Безрукова); інтелектуально й особистісно зумовлений досвід соціально-професійної життєдіяльності людини (І. Зимня); рівень умінь особистості, що відображає ступінь відповідності визначеної компетентності, дає можливість діяти конструктивно в соціальних умовах (В. Дьомін); сукупність функцій прав і обов'язків спеціаліста (В. Афанасьєв); готовність на професійному рівні виконувати свої посадові й фахові обов'язки відповідно до сучасних теоретичних надбань і передового досвіду, відповідно до світових вимог та стандартів (В. Маслов).

Як стверджує В. Берека, сучасна вища освіта має базуватися на гуманних засадах, що сприятиме вихованню особистості активної, упевненої в собі, легко адаптованої до змін, здатної до системного аналізу, прийняття оптимальних рішень, а саме:

1. Людина – система, що розвивається самостійно; вища освіта повинна допомагати саморозвитку людини, а не підміняти його.

2. Людина – відкрита система; необхідне глибоке вивчення її зв'язків із соціальним світом, впливу на неї національної та світових культур.

3. Людина – біопсихосоціальна істота; треба враховувати вплив на неї генетичного коду, природний характер психіки та її розвиток, вплив зовнішнього середовища, передусім соціального.

4. Сучасний освітній процес повинен інтегрувати автономію, свободу організації навчання і плюралізм моделей освіти.

5. Персоніфікація навчального процесу дає змогу адаптувати навчальні курси до особистості студента.

Стрімке оновлення інформаційного поля професійної діяльності людини не може відбуватися без залучення сучасних технологій та здатності до самонавчання. Тому важливим аспектом розуміння компетентності є її оцінно-світоглядна *спрямованість*, що включає взаємопов'язані компоненти, а саме: потреби, мотиви, *світогляд*, мету, цінності. Світогляд – це узагальнена система поглядів, переконань і ідеалів, в яких людина виражає своє ставлення до оточення. Отже, професійна компетентність може розумітися як один із структурних компонентів професійної готовності до конкретного виду діяльності. Сьогодні в науковій літературі розрізняють чотири основних види професійної компетентності: спеціальна, соціальна, особистісна, індивідуальна, – саме вони визначають зрілість людини в професійній діяльності. Однак ці види компетентності можуть бути не притаманні одній людині. Звідси констатують високу спеціальну компетентність і більше низьку – соціальну, особистісну. Визначають такі види професійної компетентності:

1) спеціальна компетентність – поєднання теоретичних знань і практичної підготовленості фахівця, діяльність на досить високому рівні, здатність проектувати свій подальший професійний розвиток;

2) комунікативна компетентність – здатність виконувати різні соціальні ролі; уміння адаптуватися в різних ситуаціях, вільне володіння вербальними й невербальними засобами спілкування;

3) соціальна компетентність – оволодіння письмовим і усним мовленням рідною та іноземними мовами, уміння розробляти спеціальну документацію, користуватися комп'ютерною технікою, знання психології й етики спілкування;

4) моральна компетентність – моральна обізнаність, самовизначення в спектрі моральних цінностей і моральні дії в різних життєвих ситуаціях;

5) громадянська компетентність – сумлінне виконання своїх обов'язків у трудовій, духовній та суспільно-політичній діяльності;

6) життєва компетентність – уміння випрацювати стратегію поведінки, намічати шлях для досягнення мети, робити уроки зі своїх успіхів та невдач.

Життєва компетентність, на нашу думку, є найвищим показником загального розвитку особистості. Життєву компетентність, вбачаємо в такій формулі: соціальна компетентність + особистісна зрілість + пропріум = життєва компетентність. Пропріум – ті аспекти особистості, що роблять її унікальною;

7) екстремальна компетентність – готовність до роботи у складних умовах;

8) індивідуальна компетентність – мотивація досягнення, ресурс успіху, прагнення до якості своєї роботи, упевненість, оптимізм.

Отже, можемо дійти *висновку*, що професійна компетентність є полікомпонентним поняттям, яке визначається складною композицією соціокультурного, комунікативного, психологічного, діяльнісного, професійного та контекстно-інформаційного підходів, жоден із яких не вичерпує наукового аналізу проблеми професійної компетентності повністю; вони взаємопов'язані та взаємодоповнюють один одного.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У КОМПЕТЕНТІСНО- ЗОРІЄНТОВАНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Віталій Гончарук, Валентина Гончарук

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
(м. Умань)

Стан системи освіти сьогодні зумовлюється інформаційною революцією та зростанням обсягу знань, ускладненням і розширенням навчального матеріалу. Традиційні методики поступово втрачають свою ефективність, тому необхідно впроваджувати в навчальний процес сучасні інноваційні технології.

Інновація (англ. *innovation* – нововведення) – ідея, новітній продукт у галузі техніки, технології, організації праці, управлінні, а також у інших сферах наукової та соціальної діяльності, засноване на використанні досягнень науки і передового досвіду, є кінцевим результатом інноваційної діяльності.

Інновація: 1) вкладення коштів в економіку, що забезпечує зміну техніки та технології; 2) нова техніка, технологія, що є результатом досягнень науково-технічного прогресу. Істотним чинником інновації є розвиток винахідництва, раціоналізації, великих відкриттів.

Проблема інноваційності у підготовці майбутніх педагогів активізувалася під впливом становлення нової освітньої парадигми, що реалізується на засадах формування творчого потенціалу і активної життєдіяльності людини у постійно змінюваних соціально-економічних умовах, забезпечення її спрямованості на самовизначення, стимулювання готовності до сприйняття й ефективного розв'язання актуальних педагогічних завдань.

Інформаційні технології – сукупність методів і технічних засобів збору, організації, обробки, зберігання, передачі й надання інформації, що розширюють знання людей і розвивають їх можливості з керування технічними й соціальними процесами [2].

Світовим трендом у сфері освіти стають відкриті онлайн-курси MOOCs і медіа-освіта. Впровадження нових технологій навчання та досконале оволодіння ними вимагають певної внутрішньої готовності як викладачів, так і здобувачів вищої освіти до серйозних перетворень [1, с. 50].

Проблеми розробки та впровадження сучасних інноваційних технологій у вищій школі є ключовими у працях Н. Абашкіної, О. Адаменко, О. Аніщенко, В. Базової, В. Безпалька, В. Боголюбова, Л. Буркової, О. Гохберга, Р. Гуріна, І. Дичківської, О. Євдокимова, Ю. Завалевського, О. Зубченко, В.

Калініна, С. Карпенчук, О. Кіяшко, К. Корсак, А. Кудіна, А. Нісімчука, О. Пехоти, О. Попової, І. Прокопенка, Н. Тараджук, О. Янкович та ін.

У контексті інноваційної стратегії цілісного педагогічного процесу суттєво зростає роль керівництва закладу вищої освіти (ЗВО), викладачів, методистів як безпосередніх носіїв новаторських підходів. При всьому розмаїтті технологій навчання: дидактичних, комп'ютерних, проблемних, модульнорозвивальних, кредитно-модульних та інших – реалізація провідних педагогічних функцій залишається за педагогом.

Інноваційну спрямованість педагогічної діяльності зумовлюють соціально-економічні перетворення, які вимагають відповідного оновлення освітньої політики, прагнення педагогів до засвоєння та застосування педагогічних новинок. Велику роль відіграє конкуренція ЗВО, яка стимулює пошук нових технологій, форм, методів організації навчального процесу, диктує відповідні критерії щодо підбору науково-педагогічних кадрів. Інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог. Інноваційна діяльність включає в себе: аналіз проблем інноваційного процесу; здійснення інноваційного процесу; забезпечення інноваційної діяльності [3].

Під час викладання дисциплін у ЗВО застосовуються різні види інноваційних технологій, зокрема: особистісно-зорієнтоване навчання; нетрадиційні форми і методи навчання; індивідуальний диференційований підхід у навчанні; метод розв'язання проблем; дослідницько-пошуковий метод; метод проєктів; інформаційно-комп'ютерні технології.

Компетентісно-зорієнтований навчальний процес у вищій школі ґрунтується на таких принципах: пріоритет індивідуальності, самоцінності здобувача вищої освіти, який є суб'єктом навчального процесу; співвіднесення освітніх технологій на всіх рівнях освіти із закономірностями професійного становлення особистості; визначення змісту освіти рівнем розвитку сучасних соціальних, інформаційних, виробничих технологій і майбутньої професійної діяльності; випереджувальний характер освіти, що забезпечує формування професійної компетентності майбутнього фахівця; визначення дієвості освітнього закладу організацією навчального середовища; врахування індивідуального досвіду здобувача освіти, його потреби в самореалізації, самовизначенні, саморозвитку.

У сучасних ЗВО освітній процес має передбачати, окрім основних, такі напрями, як поглиблення філософсько-педагогічних знань, освоєння методики та принципів активізації навчальної діяльності, систематичне інформування про нові методичні рекомендації, упровадження досягнень етнопедагогіки, психології та окремих методик і передового педагогічного досвіду. З огляду на це необхідно урізноманітнювати форми роботи, адже в удосконаленні вже

відомих методів і засобів навчання та опанування новими творчі пошуки та інноваційні методи поширюються на якість всієї системи методичної роботи.

Самі інформаційні технології вимагають складної підготовки, великих первісних витрат і наукомісткої техніки. Їх введення починається зі створення математичного забезпечення, формування інформаційних потоків. Однією з найважливіших вимог до методології проєктування інформаційної технології є забезпечення динамічності її структури і функцій. Тому значний інтерес становить визначення опорних структур даних і процесів, які можуть бути стабільними властивостями і характеристиками гнучкої інформаційної технології. Очевидно, що це вимагає глибокого вивчення можливостей як сучасних засобів обчислювальної техніки, так і технологічних процесів у певній предметній галузі та їх технічного оснащення. Однак очікування універсальних підходів до створення ефективних інформаційних технологій для будь-яких галузей діяльності на сьогодні є передчасними, оскільки на зміст та методи опрацювання інформації істотно впливають специфіка та особливості предметних галузей, для яких розробляються інформаційні технології.

Отже, інноваційність розробки педагогічних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів полягає у попередньому свідомому проєктуванні освітнього процесу з подальшою можливістю відтворення цього проєкту в педагогічній практиці; спеціально організованому цілепокладанні, що передбачає можливість поетапного об'єктивного контролю за якістю досягнення поставлених дидактичних цілей; забезпеченні структурної та змістовної єдності технології навчання, тобто в неприпустимості внесення змін до одного з її компонентів без зміни інших; виборі оптимальних методів, форм і засобів, що продиктовані цілком певними і закономірними зв'язками всіх елементів технології навчання; наявності оперативного зворотного зв'язку, що дає змогу своєчасно коригувати процес навчання.

Література

1. Абдалова О. И. Использование технологий электронного обучения в учебном процессе. *Дистанционное и виртуальное обучение*. 2014. № 12. С. 50–55.
2. Зими́на О. В. Печатные и электронные учебные издания в современном высшем образовании: теория, методика, практика. М.: Изд-во МЭИ, 2003. URL: <http://www.academiaxi.ru/EduXXI.html>
3. Соболева Г. Г. Інноваційні технології як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Молодий вчений*. № 2 (54). лютий, 2018. С. 424–427.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Валерій Горбаньов

*Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету
(м. Харків)*

В сучасних умовах перед вищою фармацевтичною освітою (ВФО) в Україні стоїть необхідність запровадження нових механізмів розвитку та забезпечення якості освіти, заснованих на науковому підході до аналізу проблем та оперуванні достовірною інформацією. За таких умов формування нової моделі фармацевтичної освіти визначає принципово нові вимоги до процесу підготовки висококваліфікованих фармацевтичних працівників, компетентних у питаннях передових досягнень світової науки та здатних критично мислити і самостійно застосовувати набуті знання на практиці.

В Україні існує декілька провідних фармацевтичних шкіл – запорізька, київська, львівська, харківська – кожна з яких має свої славні традиції і певні пріоритетні наукові напрямки. Історичні аспекти розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. досліджували в своїх працях О. Баєва, І. Бойчук, Л. Буданова, Ю. Григорук, Л. Кайдалова, В. Сліпчук та ін.

У 2020-2021 н.р. підготовку фахівців фармацевтичного профілю (ФФП) здійснюють такі провідні медичні та фармацевтичні ВНЗ України: Національний фармацевтичний університет, Запорізький державний медичний університет, Одеський державний медичний університет, Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського, Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, Буковинський державний медичний університет (м. Чернівці), національний медичний університет (м. Краматорськ), Івано-Франківський національний медичний університет, Луганський державний медичний університет (м. Рубіжне) та ін., за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація», освітніми програмами: «фармація»; «клінічна фармація»; «технологія фармацевтичних препаратів»; «технологія парфумерно-косметичних засобів»; «фармацевтична хімія»; «оцінка технологій здоров'я»; «клінічні дослідження»; «косметологія»; «фармацевтичне правознавство»; «фармацевтичний маркетинг і адміністрування» та ін.

Щорічно в фармацевтичний сектор галузі охорони здоров'я України вливається значна кількість випускників: провізорів, інженерів-технологів, провізорів-косметологів, клінічних провізорів, біотехнологів, маркетологів,

економістів, менеджерів, спеціалістів у галузі якості продукції. Нині в навчальному процесі широко застосовуються сучасні технічні засоби навчання, мультимедійні технології, інтернет. Під час навчання студенти вирішують завдання щодо моделювання виробничих ситуацій, проводять обробку експериментальних даних, навчаються керувати аптечним господарством, вивчають основи фармацевтичної опіки хворих, знайомляться із державним та міжнародним законодавством.

В сучасних умовах важливими складовими розвитку ВФО в Україні є: підвищення конкурентоздатності вітчизняної вищої медичної та фармацевтичної освіти; педагогічні інновації та управління якістю навчання; ефективна кадрова політика у ВНЗ; достатнє матеріально-технічне оснащення освітнього процесу; сучасний підхід до економічних засад діяльності ВНЗ; активне застосування дистанційних технологій навчання, комп'ютеризація освітнього процесу; зменшення навантаження на викладачів та студентів, поліпшення соціального захисту.

Всі випускники з ВФО успішно працюють в аптеках, на аптечних базах, у контрольно-аналітичних лабораторіях, інспекціях з контролю якості лікарських засобів, фармацевтичних фірмах, на хіміко-фармацевтичних заводах і фабриках, в аптеках військових частин і медичних закладах різних відомств України, а також у лікувально-профілактичних закладах, бюро судово-медичної експертизи, закладах з реалізації медичної техніки та в митній службі контролю тощо.

Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти: 1) молодший бакалавр; 2) бакалавр; 3) магістр; 4) доктор філософії; 5) доктор наук.

В Україні ступінь магістра фармацевтичного спрямування здобувається на основі повної загальної середньої освіти або освітнього ступеня молодшого бакалавра, фахового молодшого бакалавра, освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста за відповідною спеціальністю і присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми, обсяг якої у випадку, якщо ступінь магістра фармацевтичного спрямування здобувається на основі повної загальної середньої освіти, становить 300-360 кредитів ЄКТС. Для здобуття освітнього ступеня магістра фармацевтичного спрямування на основі освітнього ступеня молодшого бакалавра або на основі фахової передвищої освіти заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, максимальний обсяг яких визначається стандартом вищої освіти.

У 2016 р. примірний навчальний план підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» у

вищих навчальних закладах МОЗ України за спеціальністю 226 «Фармація» освітньої кваліфікації «магістр фармації» передбачав: 5 років навчання або 300 кредитів ЄКТС. Один навчальний рік тривав 40 тижнів і включав 60 кредитів (1 тиждень - 1,5 кредити ЄКТС); 1 кредит ЄКТС становить 30 академічних годин. Навчальний рік має 1800 академічних годин. В процесі підготовки ФФП значне місцем займає цикл професійної підготовки – який становить 129 кредитів (43%) та 3870 год. (близько 42%), цикл практична підготовки становить – 85 кредитів (28,3%) та 2840 год. (30,4 %), далі йде цикл природничо-наукової підготовки – 74 кредити (24,6 %) та 2220 год. (23,8 %).

Ринок праці в Україні гостро потребує висококваліфікованих, професійно мобільних працівників, готових оперативно приймати самостійні професійні рішення, нести відповідальність за їх втілення, успішно і ефективно знаходити й реалізовувати себе за постійно змінюючих умов, постійного пошуку щодо планування, вибору та розвитку своєї професійної кар'єри. Підготовка провізорів є одним із важливих питань, ефективно вирішення яких забезпечує успішний розвиток фармацевтичної галузі України як складової системи охорони здоров'я. Одночасно, професійний вибір студентів визначається різними факторами та комплексом мотивів: бажанням опанувати обрану професію, отримати вищу освіту, змінити або підвищити свій соціальний статус, матеріальне становище і т.д. Правильний вибір майбутнього фаху людиною згодом залишає відбиток на ставленні до професійних обов'язків і прав, від цього в майбутньому залежить і моральне задоволення результатами виконаної роботи.

Література

1. Баєва О.В. Менеджмент у галузі охорони здоров'я. Київ, 2008. 640 с.
2. Бойчук І. Д. Передумови виникнення та становлення системи підготовки фармацевтів в Україні. Педагогіка і психологія професійної освіти. Львів, 2007. № 4. С. 186–196.
3. Буданова Л. Г. Концепція розвитку вищої фармацевтичної освіти. Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». Харків, 2016. Випуск 52. С. 97–107.
4. Кайдалова Л.Г. Професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичного профілю у вищих навчальних закладах: монографія. Харків: НФаУ, 2010. 364 с.
5. Сліпчук В. Л. Тенденції професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі в Україні (XX – початок XXI століття): автореф. дис. ... док. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2018. - 42 с.

СИСТЕМА РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ

Ольга Горностаєва

Українська інженерно-педагогічна академія (м. Харків)

З урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства й держави, що забезпечує виховання людини інноваційного типу мислення не може бути здійснено інакше, ніж через освоєння нововведень, через інноваційний процес. Аналіз теорії і практики реалізації інновацій у ТЗВО переконує, що основним фактором ефективності реалізації нововведень є високий рівень інноваційної компетентності в професійній діяльності інженерів-педагогів автотранспортного профілю.

Водночас, починаючи з 2014 р., у системі освіти України, зокрема післядипломної, почалися суттєві зміни, що були обумовлені набуттям чинності Закону України «Про вищу освіту», а згодом, у 2017 р., – Закону України «Про освіту» і у 2020 р. – Закону України «Про повну загальну середню освіту», Постанов КМУ від 19.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» та від 27.12.2019 № 1133 «Про внесення змін до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» [2–4; 8; 9]. Проте процес розвитку інноваційної компетентності у системі вищої та післядипломної освіти відбувається першочергово [6].

Тому в навчальних закладах *підготовки та перепідготовки кадрів освіти* одним з головних ставиться завдання розвитку інноваційного потенціалу педагогічних кадрів в тому числі і інженерів-педагогів автотранспортного профілю. Інноваційна діяльність можлива за умови, якщо інженер-педагог готовий до змін, володіє відповідною теоретичною та практичною базою, технологіями, проектуваннями, реалізацією та моніторингу інновацій, здатний до соціальної, науково-методичної, інформаційно-комунікативної взаємодії й осмислення досвіду нововведень.

Відповідно, недостатній рівень інноваційної компетентності інженерів-педагогів ЗВО, призводить до низького коефіцієнта реалізації інновацій, що і обумовлює необхідність розробки та апробації системи розвитку інноваційної компетентності інженерів-педагогів автотранспортного профілю у професійній діяльності.

Під інноваціями у *підготовці та перепідготовці кадрів освіти* слід розглядати нові способи організації занять, нові методики викладання, а також нові програми перепідготовки кадрів, орієнтовані на зміну вимог до якості

освіти: дистанційне навчання; створення мережевих структур; т'ютерство тощо. [1, 7]

Таким чином, система розвитку інноваційної компетентності інженерів-педагогів – це інтеграція об'єктів і суб'єктів інноваційного процесу й цілісність організаційно-педагогічних моделей, умов, форм, методів, способів, що забезпечують можливість включення інженера-педагога як суб'єкта інноваційного процесу в творче розвивальне середовище, в якому актуалізується, зростає й реалізується його інноваційний потенціал завдяки взаємодії з іншими новаторами, навчальними закладами, швидкому навчанні, обміну знаннями, рефлексії й набуття досвіду реалізації інновацій. [5]

Ознаки системи розвитку інноваційної компетентності інженерів-педагогів автотранспортного профілю такі як: креативність, продуктивність, неперервності, здатність до взаємодії, самоорганізації та саморозвитку. Мету, зміст, форми й засоби розвитку інноваційної компетентності інженерів-педагогів мають в ідеальному варіанті визначатися самими суб'єктами.

Розвиток інноваційної компетентності інженера-педагога має розглядатися як процес актуалізації його внутрішнього інноваційного потенціалу, активізації потреб і мотивів інноваційної діяльності, розкриття творчих можливостей. Інноваційний потенціал інженера-педагога – це сукупність соціокультурних і творчих характеристик його особистості, що виражається в готовності вдосконалювати педагогічну діяльність на основі сучасних методів і технологій [10].

Найбільш продуктивними для розвитку інженера-педагога як суб'єкта інноваційної діяльності визнані такі *моделі інноваційного процесу* як: інтеграції, інноваційних мереж, стратегії швидкого навчання й обміну знаннями та досвідом.

Найбільш поширеними формами науково-педагогічного розвитку інноваційної діяльності інженера-педагога автотранспортного профілю, є наступні: теоретико-методологічних семінарів, організація науково-практичних конференцій, тренінгів, інтернет-форумів, проведення семінарів, спільне видання книг, монографій, збірників наукових статей, рецензування навчально-методичних матеріалів, науково-методичний супровід діяльності творчих груп педагогів, шкіл новаторства, керівництво експериментальними дослідженнями в навчальних закладах, створення на базі навчальних закладів науково-методичних лабораторій, розробка й реалізація спільних проектів, впровадження розроблених інновацій, створення банку інновацій та ін.

Література

1. Воронов М.В. Профессиональное обучение студентов на основе интегрированных курсов // Инновации в образовании. – 2011. – No 9. – С. 4 - 15.

2. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 07.04.2020).
3. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту». URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/> (дата звернення: 10.03.2020).
4. Закон України від 16.01.2020 № 651-XIV «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (дата звернення: 10.03.2020)
5. Коновальчук І.І. Навчально-наукові комплекси як система розвитку інноваційної компетентності педагогів загальноосвітніх навчальних закладів // Інновації в освіті: інтеграція науки і практики. – М.: Вид -во ЖДУ ім. І. Франка. Житомир – 2014. – С. 33.
6. Лунячек В.Е. Компетентнісний підхід як методологія професійного розвитку працівника освіти /В. Е. Лунячек // Нова педагогічна думка: науково-методичний журнал. – Рівне: РОППО, 2020. –№2 (102). – с. 37-45.
7. Назарова Л.И. Актуальные вопросы развития инновационной образовательной среды вуза // Образование и наука. Известия Уральского отделения РАО. – 2011. – № 7. – С. 47 -55.
8. Постанова КМ України від 27.12.2019 № 1133 «Про внесення змін до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1133-2019-%D0%BF> (дата звернення: 10.03.2020).
9. Постанова КМ України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF> (дата звернення: 10.03.2020).
10. Шамова Т.И. и др. Управление образовательными системами / Т.И. Шамова, Т.М. Давыденко, Г.Н. Шибанова; Под ред. Т.И. Шамовой. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 384 с.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тетяна Завгородня

*ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
(м. Івано-Франківськ)*

У сучасних умовах, коли освіта стає у всьому світі основою конкуренції, змаганням за те, яке місце кожна людина, країна посідатиме в світі, основним виміром її прогресивності, важелем у подальшому прогресі даної країни є розвиток особистості. А це, в свою чергу, вимагає зробити освіту найбільш

пріоритетною галуззю життя й діяльності. Тобто, «знання мають стати сутністю особистості, основою поведінки життя і діяльності людини» [1, с.4]. З цього й випливає необхідність посилення уваги до формування бажання і готовності майбутніх кваліфікованих кадрів різних профілів постійно займатися вирішенням наукових проблем у галузі їх інтересів. Тобто успішне вирішення цієї проблеми залежить від рівня готовності випускників ЗВО до реалізації в повсякденній професійній діяльності навичок науково-дослідницької діяльності. При цьому слід враховувати, що у науковій літературі використовуються різні терміни, які характеризують самостійну, або під керівництвом викладача, творчу діяльність студентів по вирішенню цієї проблеми, а саме: «науково-дослідна робота», «науково-дослідницька діяльність», «самостійно-дослідницька діяльність» тощо. За нашим переконанням, саме науково-дослідницька діяльність студента (НДДС) у вищій школі спрямована на розв'язання багатьох завдань, серед яких особливо важливими для розв'язання означеної проблеми є: оволодіння студентами методологією й методами наукового дослідження; прищеплення майбутнім фахівцям навичок самостійної науково-дослідної діяльності; формування вміння визначати наукову проблему для дослідження, його об'єкт, предмет, мету і завдання; готувати наукові публікації, приймати участь у наукових проектах; формувати вміння не тільки виконувати різні види наукових робіт (курсіві, дипломні та магістерські роботи), але й постійно шукати шляхи підвищення їх результативності, теоретичного й практичного значення тощо. Це стосується майбутніх фахівців усіх галузей, але особливо – працівників освіти.

Тобто у випускників ЗВО педагогічного спрямування повинні бути сформовані потреба і готовність до постійної участі у здійсненні самостійної науково-дослідницької діяльності, що обумовлено такими факторами: збільшення інформації у сфері педагогічних технологій та наукових галузей, що посилює потребу озброєння студентів методами наукового пізнання; нестандартність педагогічних ситуацій, з якими стикається практик освітньої галузі; необхідність індивідуалізації освітнього процесу, що вимагає постійного дослідження змін у рівні вихованості та підготовленості учасників освітнього процесу і науково-обґрунтованого вибору інноваційних технологій оцінки результативності їх впливу; цілеспрямоване вивчення життєдіяльності останніх у взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу. Все це вимагає підвищення ефективності науково-дослідницької роботи зі студентами взагалі і з магістрами й аспірантами освітньої галузі зокрема, як у навчальній, так і в позааудиторній роботі. Тому, щоб «завоювати ринок освіти» необхідно постійно думати як про зростання професійної майстерності, компетентності, професіоналізму, іміджу майбутнього працівника освіти, так і про його готовність будувати свою діяльність на основі наукового підходу, постійної

участі у науково-дослідницькій роботі. Таким чином, щоб успішно вирішити це питання перед викладачами ЗВО стоять завдання виробити у студентів під час навчання не тільки високий рівень дослідницьких здібностей, але й потребу їх постійно використовувати в майбутній практичній діяльності.

В останні роки актуалізувалися дослідження різних проблем організації науково-дослідницької роботи у вищій школі й особливо зазнали змін дискурси методології їх проведення. Так, у збірнику наукових праць «Порівняльна педагогіка в умовах міжнародного співробітництва та європейської інтеграції» [2] проблемам дослідження освітніх питань в Україні у контексті порівняння їх вирішення в різних країнах, тобто з використанням компаративістського підходу, присвячено 30 % публікацій. Питання освітніх проблем за кордоном розглядаються у 42 % публікацій, а проблеми методології організації наукових досліджень висвітлені у 24 % публікацій, тільки 4% публікацій присвячені результатам історико-педагогічних проблем. Як бачимо, аналіз змісту публікацій тільки в одному збірнику засвідчив, що сьогодні спостерігається зменшення публікацій історико-педагогічного змісту. Проте слід зауважити, що, не дивлячись на зменшення у цілому кількості досліджень цього напрямку, в усіх наукових пошуках ми констатуємо посилення історичного та персоналістичного дискурсів при аналізі стану дослідження проблеми, оцінці внеску конкретних науковців у розробку проблеми дослідження в історичному контексті, враховуючи особливості періоду, в якому вони жили і працювали тощо. Тому, на нашу думку, концептуальною засадою розвитку сучасної педагогічної науки, виступає її персоніфікаційна домінанта. Це твердження підтверджує позицію академіка О.В.Сухомлинської, яка зазначає, що «Педагогіка – це педагоги», з чого випливає, що персоналістичний дискурс повинен бути притаманний кожному педагогічному дослідженню, а особливо історико-педагогічному. Водночас він є характерним для всіх сучасних наукових досліджень з різних галузей.

Відтак з метою підвищення рівня студентських наукових робіт, покращення якості результатів наукових досліджень, необхідно більше уваги в публікаціях приділяти проблемі висвітлення методології педагогічних досліджень. Підтверджують цю точку зору й теми ряду наукових конференцій різного рівня («Джерельна та історіографічна основа сучасних історико-педагогічних досліджень» (Хмельницький, 2013), «Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управління закладами освіти» (Херсон, 2017) та ін. Але найбільш виразно ця проблема знайшла висвітлення у виданні «Основні напрями досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні» АПН України [3]. Вже у вступі цього видання зазначено, що «Нагальною є потреба здійснення вагомих досліджень з методології, філософії освіти» [3, с.3]. Крім того у даному виданні для кожної із зазначених педагогічних дисциплін є окремий напрям «Методологічні проблеми дисципліни», в якому для

дослідження обов'язково запропоновані питання методологічних та загальнотеоретичних проблем. Наприклад, у напрямі «Історія педагогіки» для дослідження рекомендовані такі проблеми: «Методологічні та загальнотеоретичні проблеми проведення історико-педагогічних досліджень», «Історіографія історико-педагогічних досліджень», «Джерелознавство як складова педагогічних досліджень», «Проблеми періодизації розвитку історико-педагогічних досліджень», «Альтернативні навчально-виховні заклади в Україні та в зарубіжній історії педагогіки», «Персоналії в історико-педагогічному дискурсі», «Національні і загальнолюдські цінності в історії української і світової педагогічної думки», «Розвиток освітніх і виховних систем у зарубіжжі: історико-порівняльний аналіз» [3]. Як бачимо, висновки зроблені нами з аналізу публікацій попереднього наукового видання та основних напрямів досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні, визначених Академією Педагогічних наук України, щодо актуальності досліджень з проблем освіти, дозволяє стверджувати, що важливим шляхом оптимізації результатів науково-дослідницької роботи студентів ЗВО є: активізація історичного, персоналістичного та компаративістського дискурсів їх наукових досліджень.

Література

1. Табачник Д. Виступ на підсумковій колегії МОНУ «Пріоритети МОН – якісна освіта, демократизація, духовність». *Освіта України*. 2006. 29 серпня. С. 2-4.
2. Сравнительная педагогика в условиях международного сотрудничества и европейской интеграции» / под редакцией А.Н. Сендера (Брест. БрГУ имени А.С.Пушкина). 2009. 275 с.
3. Основні напрями досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні. Академія Педагогічних наук України. Київ: «Педагогічна думка», 2002. 47 с.

ІНШОМОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Тетяна Івасишина, Тетяна Каштан

Національна академія Служби безпеки України (м. Київ)

Стрімкий розвиток засобів масової комунікації, ускладнення людської діяльності, трансформаційні процеси мислення, новітні світоглядні парадигми – усі ці та інші чинники зумовлюють формування нового типу сучасного середовища – інформаційно-комунікативного. Бути сучасною людиною –

означає бути комунікативно компетентною. Недаремно одними із основних вимог роботодавців до претендентів на вакансії нині є *комунікабельність, комунікативна компетентність та володіння іноземними мовами*.

Комунікативні вміння раніше не були предметом окремих наукових досліджень, оскільки питання самої комунікації не становили головного питання у сфері гуманітарних наук. Глобальні інформаційні процеси змінили підходи до розуміння процесу спілкування, який уже вийшов за межі традиційного розуміння обміну інформацією.

Сучасні освітні інтеграційні процеси зумовлюють нове бачення основної мети вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах. Як стверджує І.В. Кухта, провідною метою вивчення іноземної мови студентами вищих закладів освіти різних напрямів підготовки стає іншомовна компетентність особистості, а бажаним результатом – використання іноземної мови як доступного засобу спілкування і збагачення досвіду фахової підготовки.

Проблему іншомовної компетентності досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, зокрема: Є.М. Верещагін, І.А.Зимня, В.Г. Костомаров, Є.І. Пассов, С.Г. Тер-Мінасова, Л.В. Щерба та інші.

Термін «мовна компетентність» та інші похідні визначення в науковий обіг увів відомий зарубіжний учений Н.Хомський, наприклад: «граматична компетентність», «мовна здатність» (*linguistic competente*), «мовне застосування», «мовна активність» (*linguistic performance*). С.Савіньон визначає комунікативну компетентність як здатність функціонувати в реальних умовах спілкування (де лінгвістична компетенція передбачає сприйняття об'ємної інформації як лінгвістичного, так і паралінгвістичного характеру) та акцентує на успішності іншомовної комунікації, що залежить як від готовності й бажання комуніканта йти на ризик висловлювати свої думки іноземною мовою, так і від винахідливості користуватися власним словниковим запасом та відомими граматичними структурами для передачі повідомлення. І.В.Кухта виокремлює в структурі іншомовної компетентності три базових компоненти, які «відповідають» за рівень комунікативної культури: лінгвістичну, соціальну та комунікативну компетентності.

Комунікативна компетентність означає, що кожному висловлюванню притаманні свої правила, які підпорядковуються загальним правилам граматики, і засвоєння яких забезпечує спроможність використовувати мову в процесі комунікації. Суть комунікативної компетентності розкривається через прагматичний, дискурсивний та інформативний компоненти. Під прагматичним розуміють правила входження в контакт із співрозмовником, здатність підтримувати його упродовж усього процесу спілкування та логічно завершити. Іншими словами, комунікативна прагматичність означає готовність передавати комунікативний зміст у конкретній ситуації спілкування (Кухта І.В. Іншомовна компетентність у контексті формування

комунікативної культури студентів у процесі вивчення іноземної мови. conf.vstu.edu.ua/humed/2008/txt/Kuchta.php).

Отже, комунікативною компетентністю вважаємо, по-перше, сукупність теоретичних знань, практичних умінь і навиків, які забезпечують ефективний перебіг комунікативного процесу, орієнтування в різних ситуаціях спілкування; по-друге, систему внутрішніх ресурсів особистості, необхідних для побудови продуктивної іншомовної комунікативної взаємодії, яка ґрунтується на законах, правових і моральних засадах. Вважаємо, що поняття *іншомовна компетентність* ширше за поняття *комунікативна компетентність*, оскільки передбачає не лише здатність до спілкування, але й наявність лінгвістичної та соціальної обізнаності (компетентності).

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Марія Калениченко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ)

Метою навчання іноземної мови в вищій школі на сучасному етапі є оволодіння студентами комунікативними компетенціями, що дають змогу реалізувати їхні знання, уміння, навички для розв'язання конкретних комунікативних завдань у реальних життєвих ситуаціях. Іноземна мова виступає як засіб комунікації, спілкування з представниками інших націй, отже в освіті продовжує розвиватися і надалі культурологічний або інтеркультурний підхід у навчанні в рамках концепції «діалогу культур», з метою формування полімовної грамотності студентів.

Якісна мовна підготовка студентів не можлива без використання сучасних освітніх технологій. Сучасні технології в освіті – це професійно-орієнтоване навчання іноземної мови, проектна робота в навчанні, застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов (система мультимедіа), дистанційні технології в навчанні іноземних мов, використання інтернет-ресурсів, навчання іноземної мови в комп'ютерному середовищі (форуми, блоги, електронна пошта).

При відборі сучасних методів навчання необхідно врахувати такі критерії, відповідно до яких використані методи мають:

- створювати атмосферу, в якій студент почуває себе вільно і комфортно, стимулювати його інтереси, розвивати бажання практичного вживання іноземної мови;

- стимулювати його мовні, когнітивні, творчі здібності;
- активізувати студента, роблячи його головною діючою персоною в навчальному процесі, активно взаємодіючою з іншими учасниками навчального процесу;
- створювати ситуації, в яких викладач не є центральною фігурою, тобто, студент повинен усвідомити, що вивчення іноземної мови пов'язано з його особистістю та інтересами;
- навчити студента працювати над мовою самостійно на рівні його фізичних, інтелектуальних і емоційних можливостей – одночасно забезпечити диференціацію та індивідуалізацію навчального процесу;
- передбачити різні роботи в аудиторії: індивідуальну, групову, колективну, стимулюючи активність студентів, їх самостійність, творчість.

На сучасному етапі розвитку методичної науки основним методом навчання іноземних мов є комунікативний. У процесі навчання за комунікативним методом студенти набувають комунікативної компетенції – здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Вони навчаються комунікації у процесі самої комунікації. Відповідно усі вправи та завдання повинні бути комунікативно виправданими дефіцитом інформації, вибором та реакцією. Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто таких, які реально використовуються носіями мови. Мовленнєва взаємодія студентів інколи, хоч і не завжди, проходить за співучасті викладача в найрізноманітніших формах: парах, тріадах, невеликих групах, з усією групою. З самого початку студенти оволодівають усіма чотирма видами мовленнєвої діяльності на понадфразовому і текстовому рівнях при обмеженому використанні рідної мови. Об'єктом оцінки є не лише правильність, але й швидкість усного мовлення та читання.

Для досягнення комунікативної компетенції – комунікативних вмінь, сформованих на основі мовних знань, навичок і вмінь – викладач іноземної мови використовує також і новітні методи навчання, що поєднують комунікативні та пізнавальні цілі. Інноваційні методи навчання іноземних мов, які базуються на гуманістичному підході, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах. Основними принципами сучасних методів є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента, цілеспрямованість та змістовність занять, їх спрямованість на досягнення соціальної взаємодії при наявності віри у викладача в успіх своїх студентів, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук.

Таким чином, невід'ємною складовою професійної підготовки спеціалістів різного профілю є вивчення іноземної мови, яка є важливою

частиною сучасного ритму життя. Вивчення іноземної мови – крок надто важливий, тобто, потребує значних зусиль. Це також запорака майбутньої вдалої кар'єри студентів. Для досягнення високого рівня іноземної мови викладачеві важливо знати новітні методи викладання, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів тощо. Раціональне та вмотивоване використання методів навчання на заняттях іноземної мови вимагає креативного підходу з боку викладача, адже педагогіка є наукою і мистецтвом одночасно, тому і підхід до вибору методів навчання має ґрунтуватися на творчості педагога.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ» ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ТЕХНОЛОГІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

Наталія Маятіна

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Проведене нами дослідження формування готовності майбутніх техніків-технологів харчової галузі до професійної самореалізації сприяло позитивному оновленню навчально-виховного процесу коледжу. Так суттєвою складовою професійної підготовки майбутніх техніків-технологів харчової галузі до професійної самореалізації було розроблення програми і викладання навчальної дисципліни «Основи професійної самореалізації», що розрахований на 3 кредити ECTS (90 годин). Методологія створення та впровадження даної дисципліни зорієнтована на формування основних компонентів готовності майбутніх техніків-технологів харчової галузі до професійної самореалізації: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-пізнавальний, діяльнісно-процесуальний та особистісно-рефлексивний.

В основу розробленої навчальної дисципліни «Основи професійної самореалізації» покладена проблема удосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації майбутніх техніків-технологів харчової галузі до професійної самореалізації, яка на сьогодні досить є актуальною в нашій країні. Дана дисципліна займає провідне місце у системі фахової та компетентісної підготовки майбутніх техніків-технологів харчової галузі під час навчання у коледжах [1].

Змістове наповнення навчальної дисципліни «Основи професійної самореалізації» укладено з урахуванням стадій формування особистості

майбутніх техніків-технологів харчової галузі в процесі фахового становлення. Пропонованими темами курсу є: «Поняття самореалізація», «Види та шляхи професійної самореалізації», «Особистісно-професійне самовиховання», «Самоорганізація майбутніх техніків-технологів харчової галузі під час навчання у ЗВО», «Ідеал фахівця техника-технолога з навчальної діяльності студента», «Шляхи ефективної організації процесу професійного самовдосконалення техніків-технологів харчової галузі», «Методи, прийоми та засоби самовдосконалення». Теоретичний матеріал навчальної дисципліни доповнено тезами, викладеними у формі відповідей та правил, які стануть методичними настановами для майбутніх техніків-технологів харчової галузі.

Програма даної навчальної дисципліни містить два модулі, а зміст навчальної дисципліни відповідно до мети та завдань охоплює сім тем, які розкривають поняття готовності до професійної самореалізації та особливості формування готовності майбутніх техніків-технологів харчової галузі до професійної самореалізації, а також складові компоненти професійної самореалізації, такі як: особистісно-професійне самовиховання майбутніх техніків-технологів харчової галузі, самоосвіта професійної діяльності техніків-технологів харчової галузі та самоорганізація майбутніх техніків-технологів харчової галузі під час навчання у коледжі.

Дана програма навчальної дисципліни розроблена нами для реалізації авторського бачення формування готовності майбутніх техніків-технологів харчової галузі до професійної самореалізації у процесі навчання у коледжах. Програма навчальної дисципліни визначає тільки загальну спрямованість викладання даної дисципліни та обов'язковий обсяг знань, якими повинні оволодіти майбутні техніки-технологи харчової галузі. Викладачі мають можливість працювати з програмою творчо, вносити корективи в її зміст, розробляти індивідуальні завдання, але вся робота мусить бути спрямована на підготовку висококваліфікованого та компетентного техника-технолога харчової галузі, що має необхідні теоретичні знання і вміє застосовувати їх на практиці.

Зміст практичних занять навчальної дисципліни «Основи професійної самореалізації» складають різноманітні завдання творчого характеру, а також тести і опитувальники для самодіагностики. Під час виконання завдань для самостійної (індивідуальної) роботи передбачається складання програм професійного самовдосконалення, які розроблятимуть студенти після проведення самообстеження. У цьому виді роботи майбутні фахівці зможуть виявляти індивідуальний творчий підхід до вибору цілей, напрямків, тривалості етапів розвитку та вдосконалення своїх професійних якостей. Найбільш оригінальні програми можуть бути презентовані на практичних заняттях. Список пропонованих навчально-методичних матеріалів до навчальної дисципліни допоможе студентам на шляху здійснення самозмін

орієнтуватися у відповідній літературі, розширить уявлення про можливості вдосконалення своїх особистісних та професійних якостей. Запровадження схарактеризованої навчальної дисципліни поглибить знання майбутніх техніків-технологів харчової галузі про перспективи особистісного та професійного розвитку людини; розширить коло умінь формулювання цілей, окреслення можливостей та пошуку шляхів розвитку фахівця упродовж життя та професійної діяльності, навичок систематичної цілеспрямованої роботи над власним професійним самовдосконаленням. Загалом, у процесі фахової підготовки майбутніх техніків-технологів харчової галузі доцільно застосовувати систему педагогічних умов професійної самореалізації.

Окрім зазначеної навчальної дисципліни «Основи професійної самореалізації» така система має втілюватися у комплексі навчально-виховних заходів та в інших формах роботи зі студентами: проведення систематичних опитувань і анкетувань серед студентів з метою вивчення мотивації до здійснення професійних самозмін; визначення рівнів розвитку сформованих знань, умінь і навичок професійного самовдосконалення; з метою самоаналізу студентами результатів власної діяльності; проведення настановчих, кураторських годин, на яких обговорюються загальні питання про мету та роль професійної самореалізації, його сутність, види, форми, етапи здійснення тощо; у ході лекційних занять з фахових дисциплін порушуються проблеми професійного становлення майбутніх техніків-технологів харчової галузі та важливості постійного вдосконалення їх професійних якостей, розглядаються методи, прийоми самоосвіти і самовиховання, засоби самоорганізації, самопланування навчальної діяльності; у процесі розгляду теоретичних питань на семінарських заняттях студенти залучаються до обговорення проблем щодо доцільності професійної самореалізації майбутніх техніків-технологів харчової галузі, самоаналізу власної діяльності, пошуку оптимальних шляхів та засобів роботи над собою; на лабораторних заняттях студентам пропонуються види роботи, виконання яких сприяють розвитку та вдосконаленню умінь здійснювати самодіагностику, самоаналіз та самооцінку; на практичних заняттях застосовуються різні види роботи, які спонукають студентів до самопізнання та самоаналізу, розвивають вміння й навички самодіагностики та самокорекції; вивчення у межах фахових дисциплін тем навчальної дисципліни «Основи професійної самореалізації», зміст якої спрямований на реалізацію окреслених педагогічних умов; використання студентами розробленого навчально-методичного забезпечення до навчальної дисципліни – посібника «Педагогічні засади формування готовності до професійної самореалізації майбутніх техніків-технологів з технології харчування у коледжах», який містить необхідні теоретичні положення та практичні рекомендації. Таким чином, під час формування готовності майбутніх техніків-технологів харчової галузі до професійної самореалізації у

коледжах, мають бути створені потреби і можливості для особистісного і професійного вдосконалення та самовдосконалення. Для забезпечення даного процесу мають бути відповідно організовані педагогічні умови, форми та методи організації навчально-виховного процесу, послідовне здійснення яких призводить до формування готовності майбутніх техніків-технологів харчової галузі до професійної самореалізації.

Продовження оволодіння студентами базовими знаннями в контексті змісту професійної самореалізації майбутніх техніків-технологів харчової галузі відбувалось при вивченні навчальної дисципліни «Основи професійної самореалізації» за рахунок використання на практичних заняттях загальновідомого методу навчання «*Термінологічне доміно*». Відповідно алгоритму застосування даного методу навчання в його класичному вигляді студенти мають об'єднатись у команди по чотири учасники, після чого скласти картки з поняттями та визначеннями, наприклад, у лівій частині поняття, у правій – їх визначення.

У нашому випадку, враховуючи складність та багатоаспектність запропонованого авторського поняття «професійна самореалізація» та відповідно його структури, даний метод застосовувався дещо в іншому вигляді. Так, після розподілу студентів на команди кожному учаснику від команди пропонувалось на дошці (якщо заняття відбувалось у звичайній аудиторії) або за допомогою комп'ютера (якщо заняття відбувалось у аудиторії з комп'ютерним обладнанням) правильно розташувати усі компоненти та змістовні складові професійної самореалізації, які пропонуються майбутнім технікам-технологам харчової галузі у хаотичному вигляді, тобто перемішаними, з суттєво порушеною при цьому структурою самого поняття. Слід зауважити, що застосування зазначеного методу вимагає від викладача відповідної підготовленості (тобто написання на окремих аркушах назв компонентів та змістовних складових професійної самореалізації або в електронному варіанті із заздалегідь перемішаними складовими поняття). Відповідно поставленого перед студентами завдання окремі з представників групи складали по одному структурному компоненту поняття, до якого входять його змістовні складові та їх наповнення.

Література

1. Затворнюк О. М. Основи професійного самовдосконалення психологів : програма спецкурсу. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 22 с.
2. Тимошенко Н. Є. Професійна самореалізація як один із компонентів професійного самовдосконалення особистості. *Наукові записки*. 2013.

URL:http://kspu.kr.ua/download/conf2013/section4_6/article_timoshenko.pdf. (дата звернення: 15.06.2019).

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНІХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ТВОРЧЕ САМОВИРАЖЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ НА ЗАНЯТТЯХ МИСТЕЦЬКОГО ГУРТКА «АРТ-СТУДІЯ»

Вікторія Погоріла

*Красноградський педагогічний фаховий коледж Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
(м. Красноград)*

В умовах сьогодення сучасного закладу освіти особливо актуальними постає питання повноцінного та гармонійного зростання особистості. Значне місце у формуванні особистості майбутнього педагога займає мистецтво. Художня діяльність – це особливий унікальний вид людської активності, де духовне стає зримим, відчутним і в той же час чуттєво привабливим та бажаним, конкретним проявом людського, хвилюючим її, здатним захопити. Користь від творчих прагнень людини очевидна, питання полягає тільки в тому, щоб направити їх в потрібне русло та оптимізувати зусилля.

Актуальні проблеми фахової передвищої освіти висувають питання змістовного наповнення освітнього процесу. У «Положенні про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності», говориться про розробку, розповсюдження та застосування освітніх інновацій, що суттєво поліпшують результати освітньої діяльності. За масштабом інноваційна освітня діяльність може здійснюватись також і під час гурткової роботи. Гурткові заняття для студентів педагогічного фахового коледжу є особливою галуззю системи освіти, де нестандартні, інноваційні підходи, пошуки технологій художнього втілення образів є постійним конструктивним елементом творчої спільної діяльності. З метою реалізації творчих здібностей та талантів здобувачів освіти, підвищення освітнього та культурного рівня, забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі теоретичного та практичного навчання, дослідницької та інноваційної діяльності, збереження та примноження культурних цінностей та досягнень суспільства на базі Красноградського педагогічного фахового коледжу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради організований мистецький гурток «Арт-студія» для студентів спеціальності Початкова освіта з додатковою кваліфікацією «Керівник гуртка образотворчого мистецтва». На заняттях студенти розширюють знання, удосконалюють свої художні уміння,

навички, переконуються в практичному значенні речей, з користю проводять свій вільний час. Сплановані заняття аж ніяк не перевантажують студентів.

Навпаки, вона значно полегшують сприйняття та засвоєння матеріалу, допомагають працювати за покликанням, викладач має змогу глибше пізнати кожного студента, допомогти йому у професійному самовизначенні. Гурткові заняття за своїм змістом та структурою ближче до навчальних занять, але не дублюють їх. Вони виконують роль проміжної ланки, де практичні вміння та навички розвиваються та відшліфовуються. Джерелом підвищення ефективності гурткового заняття є диференційований підхід. Характерними є інформаційно-пізнавальна система навчання, пошук нових форм роботи, інноваційний підхід у подачі інформації. Саме тут починає народжуватися думка та її рішення, які є найбільш сприятливими та оптимальними для втілення задуму. Основною формою організації та здійснення освітньої діяльності під час організації роботи мистецької студії є групові та індивідуальні заняття, які проводяться у таких формах як: взаємонавчання, творчі зустрічі, майстер-класи, екскурсії, імпрровізацій, звіти, виставки, конкурсна, пошукова, проєктна та інноваційна художня діяльність тощо.

Використання даних технік на заняттях – це творчий пошук, розвиток фантазії та уяви, креативність мислення. Їх організація передбачає використання різних форм процесу навчання, навичок роботи з відповідними інструментами та художніми матеріалами, пізнавальної діяльності, мистецько-пошукових досліджень. Заняття проходять під гаслом: «Якщо у вас є бажання та працюючі руки – ви можете творити прекрасне та корисне».

Виховання творчої особистості – одне із головних та найважливіших завдань роботи мистецького гуртка «Арт-студії». Переживання ситуації успіху, що отримують студенти від участі у конкурсах, виставках, семінарах, творчих зустрічах, створення власних проєктів тощо, викликає позитивне ставлення до творчої діяльності, сприяє набуттю певного життєвого досвіду, навичок самостійної діяльності та поведінки. Внаслідок цього з'являється свідоме прагнення до самоосвіти, самовдосконалення, самоаналізу, набуттю відповідних зображувальних вмінь. Поступово здійснюється становлення тих властивостей та якостей, які є складовими творчих здібностей особистості.

Провідними формами організації та здійснення освітньої діяльності є: творчі зустрічі, майстер-класи, екскурсії (очні та віртуальні), підготовка робіт до виставок та конкурсів, пошукова, проєктна художня діяльність. Творчі зустрічі «Арт-студії» – організоване спілкування з творчими особистостями (художниками, мистецтвознавцями, народними умільцями, діячами культури та мистецтва), що дає можливість отримати нові знання та враження. Така форма дає можливість розширити коло спілкування за інтересами, зібрати матеріал для створення мистецького проєкту, відпочити душею, знайти розраду від повсякденних одноманітних справ. Під час таких зустрічей

студенти поглиблюють свої уявлення про світ мистецтва, його прояви, наповнюються враженнями та прагненнями задля активної творчої діяльності.

Однією з ефективних форм здійснення освітньої діяльності є проведення майстер-класів. Це унікальний спосіб вдосконалення практичної майстерності, демонстрації своїх мистецьких досягнень, як керівника студії, так і будь-якого її відвідувача. Процес навчання нової мистецької технології зображення або виготовлення виробу, забезпечує передачу продуктивного вдосконалення практичної майстерності студента та нарощування його професіоналізму в мистецтві. Позитивним результатом майстер-класу можна вважати результат, що виражається в оволодінні учасниками новими творчими способами вирішення мистецького питання, у формуванні мотивації до самонавчання, самовдосконалення та саморозвитку. Метод проєктів – одна із найперспективніших форм, що використовується на заняттях мистецької студії. Проєктна діяльність вимагає ретельної підготовки, клопіткої реалізації та справедливої оцінки виконаної роботи. Мета діяльності – новий, оригінальний продукт, вирішення певної проблеми, а не автоматичне відтворення. Метод проєктів зорієнтований на діяльність у вигляді індивідуального виконання, у групах, парах чи всього колективу та передбачає використання різних методів, засобів навчання. Особлива його цінність – сприяння інтеграції знань з різних галузей мистецтва. Оформлення опрацьованого матеріалу може бути виконане у вигляді проєктів, які об'єднуються в брошуру, буклет, плакат, альбом, статтю до газети, відеоінструктаж, відеоролик, комп'ютерну презентацію тощо, де ефективним інструментом є інформаційно-комунікаційні технології, що дають можливість за допомогою візуальних образів на найбільш вищому рівні презентувати результати своєї роботи.

Організація гурткової діяльності в коледжі доводить, що така форма освітнього простору студентської спільноти завжди є в пріоритеті. Художньо-естетичний напрям – одна з найбільш поширених форм позааудиторної роботи. Він розвиває власні погляди та враження, прищеплює трудові уміння, спрямовує освітню діяльність у світ культури. Це той прошарок, який нерідко стає домінуючим при виборі професійного напрямку або додаткових можливостей джерел фінансування. Маючи в багажі знання та вміння мистецького спрямування студенти можуть стати не тільки учителями, а й професійними художниками або майстрами творчості. Завдячуючи отриманим практичним навичкам, студентки реалізують свої нароби з користю у буденному житті. Деякі розробляють свою сторінку у Facebook чи Instagram, виготовляють власні візитівки, рекламують свої вироби на мистецьких заходах. Можна стверджувати, що хобі в галузі мистецтва може приносити ще й матеріальне задоволення.

ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ, ЯКИЙ ФОРМУЄ ІНТУЇТИВНИЙ ПРОСТІР ОСОБИСТОСТІ

Ганна Подеяка, Марія Казанжи

*Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського (м. Одеса)*

Анотація. У статті розглянуто особливості інновацій в умовах діяльності вищого навчального закладу. Наголошено важливість створення інноваційного простору, який буде формувати інтуїтивний простір в вищих школах для інтеграції особистості в майбутнє.

Ключові слова: вищий навчальний заклад, інноваційний простір, інтуїтивний простір, майбутнє, інтеграція, компетентність.

На сьогоднішній день наша країна, як і увесь світ, стикнулася з багатовекторними кризами:

- кліматична криза;
- екологічна криза;
- морально-етична криза;
- цільова криза;
- фінансова криза;
- економічна криза.

Молодь в свою чергу, стикнулася з проблемами у всіх сферах суспільного життя, насамперед у потребі зорієнтуватися в своєму майбутньому. На жаль закінчення вищого навчального закладу не гарантує робочого місця для випускника та не забезпечує його майбутнім.

За прогнозом вчених Оксфордського університету майже половина робочих місць буде замінена комп'ютерами вже найближче 10 - 20 років. Старі професії зникають натомість з'являються нові. Молодь стикнулися з проблемами, яких раніше не існувало? Давайте згадаємо, що проблема подібна сьогодні, турбувала людей і раніше, на початку 19 сторіччя виник рух - робітники мануфактур протестували проти впровадження машин на виробництві.

Треба зазначити - експерти прогнозують що до 2030 року зникне 53 професії натомість з'являються нові. І до змін вже треба готуватись.

Можливо це будуть професії інженера з кліматології чи утилізатора непотрібної інформації. Але вже є зрозумілим, що необхідно буде упорядковувати нові ще невідомі проблеми, проблеми які будуть виникати.

Ситуація сьогодні потребує сучасних змін у всіх сферах суспільного життя, на сам перед в освіті.

І тоді стає зрозумілим що основним завданням діяльності вищих навчальних закладів є здобуття знань шляхом проведення наукових досліджень. Новітніх розробок на спрямування, створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, забезпечення інноваційного розвитку суспільства та підготовки фахівців інноваційного типу.

Розвиток системи вищої освіти вимагає від педагогічної науки й практики вивчення і впровадження сучасних технологій та нових методів навчання молоді. Вищі навчальні заклади повинні звернути увагу на молодь нової генерації. Відтак характерною ознакою сучасної педагогіки постає інноваційність - здатність до оновлення, відкритість новому.

Інновації в освіті є закономірним явищем, "інновація" складається з двох форм: власне ідеї та процесу її практичної реалізації

І як що ми вже маємо зміни в самому навчальному процесі – використання сучасних технологій, інтерактивні дошки, інтернет та таке інше то постає питання яким чином поліпшити процес практичної реалізації, як стимулювати молодь.

У науковій літературі розрізняють поняття «новація» та «інновація». Новація – це саме засіб (новий метод, методика, технологія, програма тощо), а інновація – це процес освоєння цього засобу. Інновація – це цілеспрямована зміна, що вносить в освітнє середовище нові стабільні елементи та викликають перехід системи з одного стану в інший [1, С. 22-23]. Нововведення при такому розгляді розуміється як комплексний, цілеспрямований процес створення, розповсюдження та використання нового, метою якого є задоволення потреб й інтересів людей новими засобами, що веде до певних якісних змін системи і способів забезпечення її ефективності, стабільності та життєдіяльності [2, с. 12] і як результат інновації [3, с. 3]. Діяльність, яка забезпечує перетворення ідей у нововведення і формує систему управління цим процесом може бути визначена як інноваційна діяльність.

Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Арламов, М. Бургін, І.М. Дичківська, В. Журавльов, В. Загвязинський, Е.Ф. Зеєр, Н.Р. Юсуфбекова, А. Ніколс та ін.) [4, 5, 6] прагнуть співвіднести поняття нового в педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове. Так, В.І. Загвязинський вважає: нове в педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, а й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дає змогу в ході зміни умов і ситуацій ефективно розв'язувати завдання виховання та освіти [7].

Зважаючи на проблеми, які було зазначено на самому початку стає зрозуміло, що вища навчальна школа має створити інноваційний простір, який

відрізняється від стандартизованих форм навчання. Сформувані інтуїтивний простір для навчання - оригінальна науково-педагогічна концепція, яка пропонує учням самостійно "відкривати знання".

На разі створити простір, де особистість повинна здобути навички накопичувати відомості, якомога більше. Виділити задачу, а далі навчитись відключатись від проблеми, створити так званий «інкубаційний період», натомість приходить інтуїтивне осяяння в любий момент (навчання, прогулянки, пробудження від сну т.п.). Щоб реалізувати можливості, що надаються інтуїцією, необхідно навчити особистість не говорити категоричне «ні» нетрадиційним рішенням [8].

Порівнюючи із аналогами, враховуючи психологічні особливості інтуїтивності особистості вбачається створення інноваційного простору ВНЗ, який формує інтуїтивний простір особистості:

- створити умови де особистості почуватимуть себе безпечно;
- надати можливість вибору курсу предметів (навчання не по стандартизованій схемі, яку дають як даність), щоб студент мав змогу ознайомитись, зануритись й «прожити» з викладачем суть обраного профілю, фаху;
- самостійно визначити вибір предметів, із запропонованого;
- середовище повинно буди наповненим різноманітними видами опрацювання матеріалу, а саме: лекції викладачів, застосування на практиці, обговорення, аналіз, висновки тощо.
- опрацювання матеріалу в ході мозкового штурму з викладачами; Важливо - розуміння, що думка (яка вона не була) цінна й важлива. Фахівці додають нових образів для подальшого опрацювання, аналізу та застосування;
- створити простір безпечності (це відсутність страху в ході оцінювання), щоб у студента була можливість для творчості в процесі курсу навчання;
- надати можливість спробувати себе в різних напрямках одночасно, що допоможе визначитись. Допоможе зрозуміти, що вибір існує! А у разі якщо студент зрозумів, що помилився з вибором мав можливість легко змінити ВНЗ. Всі ВНЗ будуть об'єднані єдиною системою вступних іспитів, що надасть можливість студенту легко перейти до навчання в інший ВНЗ.

Інтуїтивність може сформуватися в вищій школі, як компетентність в подальшій роботі, дослідженнях в різних галузях, нових розумних відкриттів, які допоможуть людству.

Література

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 2-ге вид., допов. Київ, Академвидав. – 2012. – 352 с.
3. Підласий А.І. Педагогічні інновації // Рідна школа. – 1998.
2. Слостенін В.А., Подымова Л.С. Педагогика: Инновационная деятельность. – М.: Магистр, 1997. – 224 с

4. Воронов М.В. Профессиональное обучение студентов на основе интегрированных курсов // Инновации в образовании. – 2011.№ 9. – С. 4 -15.
5. Зеер Э.Ф. Компетентностный подход как фактор реализации инновационного образования // Образование и наука. Известия Уральского отделения РАО. – 2011. – №8. – С. 3 -15.
6. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования / Кларин М.В. - Рига: Эксперимент, 1995. –176 с.
7. Загвязинский В.И. Инновационные процессы в образовании и педагогическая наука / В. И. Загвязинский // Инновационные процессы в образовании: сб. науч. тр. – Тюмень, 1990. – С. 5 -14.
8. Новиков Н.Б. Соотношение интуиции и логики в процессе порождения новых научных идей. - с.116

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Олена Семенишин

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Інтегративні процеси в політиці, економіці, науці та культурі сучасного суспільства вимагають організації системи ефективної комунікації. Розширення різнорівневої взаємодії, поглиблення зв'язків між різними країнами — це основа нової освітньої потреби у формуванні майбутнього фахівця здатного не лише передавати змістову структуру повідомлення іноземною мовою, а й досягати поставленої комунікативної мети (переконати, змінити думку, сформувані позитивне враження тощо). Оволодіння основними мовленнєвими компетенціями (читання, говоріння, аудіювання та письмо) є недостатнім для здійснення успішного комунікативного процесу. На думку дослідниці бар'єрів міжкультурного спілкування в бізнесі Е. Меєр, наша здатність переконати інших залежить не лише від потужності меседжу, а й від уміння вибудовувати аргументи й застосовувати техніки переконання із залученням знань про культурну карту світу, оскільки кожна мова відображає певний спосіб сприйняття і пояснення дійсності, притаманний лише тому народові (нації), який є її носієм [2, 81].

Когнітивна база мови містить соціокультурний код, який є важливим елементом у інтерпретуванні вербальних та невербальних компонентів мовлення. Комунікація здійснюється в фізичному просторі, в якому поняття комунікативного процесу можна трактувати як обмін сигналами. Це своєрідний код, де комунікаторові необхідно перекодовувати план вираження

в план змісту і навпаки. Дослідник Г. Почепцов зауважує: «В стандартному комунікативному акті також важливими є саме невербальні реакції на повідомлення, оскільки найбільш значимі прояви захоплення, здивування, ненависті мають підкреслено редукований вербальний компонент — вигук» [3, 14]. Наприклад, в Індії напівхитання-напівкивок голови під час розмови трактуватимуть як знак незгоди, невпевненості або ж відсутності підтримки; в спілкуванні з представниками японської культури необхідно читати «між рядків» («читати повітря»); французи схильні до уникнення безпосередньої номінації, а типовий зразок американського комунікативного повідомлення буде надзвичайно чітким і буквальним. Ці знання є основою міжкультурної комунікативної компетенції, яка дозволяє регламентувати поведінку учасників комунікативного процесу і спрямовувати її заради досягнення певних цілей.

Сформовані вміння і навички міжкультурної компетенції дають можливість майбутньому фахівцеві успішно здійснити міжкультурний діалог, отримавши нові знання з досвіду спілкування і вміння інтерпретувати погляди представників інших мовних культур. Розвиток міжкультурної комунікативної компетенції здійснюється завдяки залученню зразків мовної та ділової культури носіїв і практичним застосуванням набутої інформації під час моделювання завдань інтеркультурологічних ситуацій, методу рольових ігор та завданнями на формування ймовірного розвитку подій із залученням відеоконтенту.

Головною перешкодою успішного розвитку міжкультурної компетенції є наша призма сприйняття, яка сформувалася на основних етнічних культурних принципах. Тому процес декодування інформаційного потоку здійснюється першочергово за власними культурними особливостями. Адаптація до міжкультурного діалогу вимагає подолання стану культурної замкнутості та негативного сприйняття чужої культури, заперечення відмінностей культур. Для вирішення цієї проблеми необхідно залучати методи біографічної рефлексії, спостереження, інтерактивного моделювання, рольових ігор, самооцінки, симуляції.

Отже, необхідною умовою для якісної і ефективної комунікації іноземною мовою майбутнього фахівця є міжкультурна комунікативна компетенція, яка дозволить здійснити успішний міжкультурний діалог та досягнути комунікативної мети. Для досягнення цієї мети доречно використовувати активні форми і методи навчання такі, як дискусії, дидактичні ігри, аналіз конкретних ситуацій, тренінги, що дозволяють занурити студентів у активне спілкування.

Література

1. Кричківська О.В. Формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх фахівців зовнішньоекономічної діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Кричківська Оксана Василівна; Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2015. – 20 с.
2. Меєр Е. Культурна карта. Бар'єри міжкультурного спілкування в бізнесі / Е.Меєр; пер. з англ. О. Дубчак. – К.: Наш Формат, 2020. – 224 с.
3. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации / Г.Г. Почепцов. – М.: «Рефл-бук», К.: «Ваклер», 2006. – 656 с.
4. Hymes D. «On Communicative Competence»/ D. Hymes. – Harmondsworth, England: Penguin Books, 1972. – P.67–89. – (Sociolinguistics. – J. V. Pride and J. Holmes, eds.).
5. Scollon R. Intercultural communication: A discourse approach / Scollon R. and S.Scollon. Cambridge: Blackwell Publishers, 1995. – 347 p.

РОЗВИТОК КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ-ОСНОВА ЛІКАРСЬКОЇ ПРОФЕСІЇ

Денис Волинський, Руслана Деніна, Наталя Гайналь,
Павло Звонар, Нестор Середюк
*Івано-Франківський національний медичний університет,
(м. Івано-Франківськ)*

Вступ. Клінічне мислення залишається невід'ємною складовою професійної діяльності кожного лікаря. Формування його в студентів – одне з головних завдань навчального процесу в медичному вищому навчальному закладі.

Основна частина. Навчальний процес потребує постійного вдосконалення, оскільки відбувається зміна пріоритетів у науці та в соціальних цінностях. Формування клінічного мислення в студентів медичного інституту-складний, багатофакторний процес. Клінічне мислення характеризується здатністю до прийняття адекватного рішення в кожній окремій ситуації з метою досягнення оптимального результату. Лікар повинен уміти не тільки прийняти рішення лікувати, а й узяти на себе відповідальність за його прийняття. Лікар, який володіє здатністю до клінічного мислення – це завжди грамотний, кваліфікований спеціаліст. Тільки спеціаліст, який володіє клінічним мисленням, може гідно й ефективно реалізувати своє основне завдання – лікувати людей, позбавляти страждань, підвищувати якість

життєдіяльності. Клінічне мислення виховується в процесі спілкування студента, лікаря-викладача та хворого біля його ліжка. Головне завдання викладача – підвищити мотивацію студентів до освоєння дисципліни за рахунок систематичного контролю за їхньою аудиторною та самостійною роботою протягом усього періоду навчання. Тому, незважаючи на те, що елементи клінічного мислення відпрацьовуються на всіх без винятку практичних і лекційних заняттях, вершиною стає робота біля ліжка хворого та написання історії хвороби, в якій має простежуватися логіка мислення студента, починаючи з і скарг та анамнезу захворювання і закінчуючи головним – обґрунтуванням клінічного діагнозу. У клініці студенти безпосередньо спостерігають за хворим, проводять діагностичну і лікувальну роботу під керівництвом досвідченіших колег, тобто передається майстерність клінічного мислення. Розпізнавання хвороби ґрунтується на «трьох китах»: знанні семіології і вмінні логічно мислити, клінічному досвіді та здібностях інтуїтивно відчувати характер недуги. Клінічне мислення формується в процесі самостійних спроб, намаганні студента вирішувати клінічну задачу в реальних умовах біля ліжка хворого і на поліклінічному прийомі, а не в аудиторіях. Студент на кафедрі внутрішніх хвороб навчається проводити об'єктивний огляд і патофізіологічний аналіз клінічних синдромів, інтерпретувати результати опитування, клінічного обстеження, сучасних лабораторно-інструментальних досліджень, морфологічного аналізу біопсійного матеріалу, обґрунтовувати показники виконаних методів (принципів) діагностики, лікування, реабілітації. І як підсумок – написати історію хвороби стаціонарного хворого. Основою лікувального процесу була, є і буде діагностика захворювань. Кожний діагноз є зрештою диференційованим, тобто відображає зважування кожного окремого симптому, оцінки і диференціювання патології, яка вивчається в цілому. Таку здатність лікаря називають умінням клінічно мислити, яке разом із конструктивним, інтегруючим мисленням і здатністю збирати анамнез та іншу інформацію про хворого є елементом лікарського (наукового) мистецтва. Викладач має навчити студентів, з одного боку, спиратися на клінічні факти, які завжди виявляються індивідуальними, а з іншого, на теорію, що виходить із експериментів, клініко-лабораторних та інструментальних методів досліджень. І хоча різні додаткові методи досліджень нам необхідні, вони все ж поступаються провідній ролі клінічного мислення, яке необхідно використовувати в аналізі й синтезі виявлених показників. Тому, крім розборів конкретних хворих під керівництвом досвідчених викладачів, для студентів і співробітників клініки особливу цінність мають клінічні лекції професора (доцента). Клінічні лекції мають бути основою дисципліни, визначати рівень та обсяг інформаційного навантаження, бути програмним документом для практичних занять, самостійної роботи студента. Клінічна лекція з детальним

розбором тематичного хворого мусить мати проблемний характер, не уподібнюватися диктантам, сухому наведенню фактів, перерахуванню відомих істин. Вона має бути творчою і цікавою, що вимагає від лектора не тільки високої наукової, педагогічної і лікарської кваліфікації, а й акторського хисту. Лекція одночасно має бути джерелом інформації, способом формування клінічного мислення і розвитку логіки в слухачів.

Висновки. В навчальному процесі клінічна лекція посідає одне з чільних місць, є найкращим засобом для розвитку професійної майстерності, творчого ставлення до професії лікаря, тому альтернативи їй немає. Лекція має бути адаптованою до відповідного курсу і розрахована на середнього студента. У виконанні цих завдань роль клінічної бази важко переоцінити.

Література

1. Ляшук П.М. Клініка – Вища школа лікарської майстерності /П.М.Ляшук// *Новости медицины и фармации.* –2013–№ 17 (471).–С. 18 –20.
2. Поліморбідність як міждисциплінарна проблема / Гуцаленко О.О., Кострікова Ю.А., Сало Л.М. [та ін.] // *Світ медицини та біології.* –2010. –№ 3. –С. 10-13.
3. Закону України «Про вищу освіту» – 01.07.14 № 1556-VII.3. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). Ухвалені Міністерською конференцією в Єревані, 14–15 травня 2015 р. – Київ : ТОВ «Поліграф плюс», 2015. – 32 с.
4. Ставицький А. Роль викладача-лідера у сучасному університеті :навч. посіб. / Ставицький. – Київ : ДП «НВЦ «Пріорітети», 2016. – 32 с.

ВОРКШОП ЯК ФОРМА ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Інна Стражнікова

*ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(м. Івано-Франківськ)*

Сучасна система освіти надає педагогові можливість вибрати серед безлічі інноваційних технологій «свою», відповідає досвіду, майстерності та його креативності. Обрана технологія буде ефективна лише при умові оптимального підбору інструментів для вирішення конкретних професійних завдань. Одним із таких завдань є створення умов для стійкого професійного самовизначення майбутніх фахівців, забезпечити постійний неподібний інтерес до дисципліни, що вивчається. Тому, для успішної її реалізації (ще на

етапі планування) викладачеві необхідно пам'ятати істину «Кращі друзі навчання – це різноманітність, цікавість і сюрпризи», яка своїм корінням сягає в педагогічний принцип розвиваючого навчання. Орієнтуючись на це, треба впроваджувати динамічну форму і технологію навчання як воркшоп (Workshop) – це тренінг, результати якого залежать, перш за все, від вкладу учасників. Досліджувана форма навчання надає можливість відкрити для себе вагу власних знань, навчитись чомусь від інших учасників, активувати свою участь в обговореннях групи, яка допомагає всім учасникам воркшопу стати більш компетентними після закінчення навчання.

Адже, класична лекція тяжіє до полюса пасивності – учасники просто слухають і намагаються засвоїти слова лектора. Тут знання транслюються, даються в готовому вигляді. Подальша їх доля теж відома — бути записаними в конспект, списаними на іспиті чи заліку, забутими наступного ранку. Семінар передбачає, що всі запитання заздалегідь відомі, учасники готуються їх обговорювати, обговорюють і розходяться. Тому семінар теж, швидше, тяжіє до полюса пасивного навчання.

Воркшоп – поняття, яке відноситься скоріше до форми заняття, ніж до змісту. Якщо лекція, семінар, презентація відповідають на питання «що?», то воркшоп швидше «як?». В арсеналі ведучого має бути достатня кількість різноманітних прикладів, педагогічних ситуацій, завдань і, навіть, жартів (розряджає обстановку, піднімає настрій, підбадьорює учасників). Важливо під час воркшопу створювати ситуацію успіху кожного студента, цінувати і поважати його гідність, спиратись на позитивне в ньому.

Отже, замість того, щоб ведучий передавав знання або транслював їх, жорстко керував процесом навчання, щось вимагав від решти, учасники самі активно здобувають знання, діляться ними, освоюють та засвоюють їх – принцип практико-орієнтованого навчання.

Разом з тим, воркшоп має свої особливості – планування, підготовку і безпосереднє його проведення. Так, для початку визначаємо загальні цілі (чого хочемо досягти, вміння знаходити інформацію, аналізувати), професійні (вміння виробляти спільну стратегію розвитку, обговорювати, приймати альтернативні рішення тощо). Відповідно до цілей необхідно визначитись з навчальними заходами (вправи, дискусії, парна/групова/індивідуальна робота), пам'ятаючи про їх вирішення для реалізації загальних цілей, адже воркшоп — досить демократична форма, тобто ведучий тут тільки підтримує та допомагає організувати навчання, він, швидше, йде за групою, ніж веде її. Ведучий має спланувати час: зазвичай воркшоп триває близько трьох годин, якщо намагаються вирішити якесь не дуже велике навчальне питання. Інколи навчання в цьому форматі триває 3-5 днів без перерви, а є воркшопи, що укладаються всього в одну годину. Для цього необхідно спланувати теми (теоретичну інформацію, питання для розгляду тощо), враховуючи те, що на

воркшопі, як правило, наголос робиться на практиці та активності самих учасників, тобто ведучий розповідає якомога менше, формат міні-лекцій можливий. Інша справа, що звичайне теоретичне повідомлення на воркшопі триває не більше 7 хвилин. Тому, треба сформулювати максимально точно посилання на джерела – сучасне навчання можливе не при передачі знань від однієї людини до іншої, а тільки при створенні знань у їх співпраці та творчій діяльності. Відповідно до мети воркшоп необхідно враховувати й особливості учасників – вік, стать, рівень освіти та знань, повсякденне спілкування [1].

У зв'язку з тим, що воркшоп це робота, а не слухання, тому учасник повинен розуміти, навіщо це робить, навіщо йому докладати зусиль, викладач має прогнозувати ресурси (проектор, аудиторія, різноманітні засоби для нотування, старт-дошки чи інші гаджети).

Таким чином, при проведенні воркшопу необхідно керуватися такими принципами: готуватись заздалегідь, залучати студентів до активної діяльності, використовувати наочність, говорити чітко, підсумовувати етапи обговорення, оптимально організовувати час, зберігати зворотній зв'язок, утримувати увагу групи на виконанні завдань, періодично здійснювати оцінювання отриманого досвіду, дозволяти групі підтримувати ведучого/доповідача, готувати слухачів до перенесення інформації/знань у повсякденне життя і, відповідно, у професійну діяльність.

Література

1. Фопель К. Ф. Эффективный воркшоп. Динамическое обучение. Пер. с нем. Москва: Генезис, 2003. 368 с.

МЕТОДИКА СЛІЛ ЯК ПРЕДМЕТНО-МОВНЕ ІНТЕГРОВАНЕ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Наталія Шандра

*Львівський національний університет імені Івана Франка
(м. Львів)*

У сучасному конкурентному світі перевагу отримують фахівці, котрі володіють не лише глибокими знаннями зі спеціальності, а й іноземною мовою. Саме тому перед закладами вищої освіти постає завдання підготувати спеціалістів, в яких органічно поєдналися б фахові знання та вміння, предметно-мовні та загальномовні компетентності. Саме це й є метою методики викладання іноземної мови СЛІЛ.

В даному науковому дослідженні розглянемо поняття предметно-мовного інтегрованого вивчення іноземної мови CLIL та окреслимо переваги використання даної методики.

Термін CLIL (Content and Language Integrated Learning) – предметно-мовне інтегроване навчання – був визначений у 1994 році і впроваджений у 1996 році Європейською Платформою для датської освіти на позначення навчальних методів, за якими предмети викладаються засобами іноземної мови з подвійною метою, а саме вивчення освітнього матеріалу та одночасне засвоєння іноземної мови. Таким чином, навчальний предмет викладається мовою, яка не є рідною для студентів.

Знання мови стає засобом вивчення предмету, іноземна мова інтегрується у навчальний план, навчання покращується завдяки підвищенню мотивації і вивченню контекстуалізації мови, при цьому принцип освоєння мови стає основним. В загальному плані, методика CLIL забезпечує практичний та розумний підхід до вивчення певного предмету та іноземної мови, а також покращує міжкультурне розуміння [1, с.3].

Серед основних переваг предметно-мовного інтегрованого навчання варто назвати наступні:

- ◆ підвищення мовної компетентності та усних комунікативних навичок;
- ◆ розвиток міжкультурних інтересів та зацікавлень;
- ◆ розвиток міжкультурних комунікативних навичок;
- ◆ надання можливості вивчати навчальний предмет з різних сторін;
- ◆ забезпечення тісного контакту студентів з іноземною мовою;
- ◆ розвиток розумових навичок вищого рівня;
- ◆ збільшення мотивації студентів та впевненості у розумінні навчального предмету та іноземної мови;
- ◆ урізноманітнення методів та форм навчання [2, с.10].

Отже, можна з упевненістю стверджувати, що методика CLIL повинна бути впроваджена у кожному закладі вищої освіти України.

Література

1. *Darn, S.* Content and Language Integrated Learning (CLIL): A European Overview [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.researchgate.net/publication/234652746>
2. *Montalto, S. A.* The CLIL Guidebook / *S. A. Montalto, L. Walter, M. Theodorou, K. Chrysanthou* // Lifelong Learning Program. – 2014. – P. 51.

**ІННОВАЦІЙНИЙ ВИМІР НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВИКЛАДАННЯ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ, ПРИРОДНИЧО-ТЕХНІЧНИХ І
ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЦІННІСНІ ВИМІРИ СУЧАСНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДІ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ ІСТОРІЇ**

Олена Пушняк

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

*Зараз ініціативу можна проявляти вільно,
але має бути готовність узяти на себе відповідальність.
Не треба вказувати молоді, що робити, вона розбереться сама.
Важним є виховати в ній правильні цінності і
дати правильні орієнтири.
Любомир Гузар*

Глобалізаційні процеси, що відбуваються у світі, об'єктивно зумовлюють тенденції їх поширення й у сферу освіти. Перехід від індустріального виробництва до науково-інформаційних технологій вимагає нових пріоритетів, нових підходів і нових рішень щодо розвитку як педагогічної науки, так і освітянської діяльності. Від цього, за переконанням В.Г. Кременя, буде залежати рівень розвитку особистості, суспільства, держави взагалі. Тому особливим предметом розгляду суспільства має стати проблема виховання духовності й моральності у дітей та молоді, у вирішенні якої надзвичайне місце належить психолого-педагогічній науці, процесу виховання, системі освіти. І завданням вітчизняних учених, як зазначає О.В. Сухомлинська, є збереження й плекання духовно-ціннісних засад розвитку особистості, розробка моральних і духовних орієнтирів сучасного виховання. Духовно-ціннісний вимір освіти й виховання має спиратися на особистість як головну цінність навчально-виховного процесу.

Гуманістичне навчання – це довга реформа освіти, котру не можна забезпечити окремими новаціями, як то нові курси й програми чи сучасні технічні засоби навчання. Гуманізація освіти ґрунтується, перш за все, на перебудові особистісних установок викладача, що реалізуються в процесі його міжособистісної взаємодії зі студентами. Сучасні дослідники відзначають, що гуманізація – це основа нового педагогічного мислення, яке, в свою чергу,

передбачає переосмислення самого процесу освіти. У такому процесі важливі духовні й загальнолюдські пріоритети, спрямованість на особистість як найвищу цінність.

Культивування цінності не припиняється з отриманням здобувачем освіти атестату чи диплому. Цей процес постійний, що залежить від рівня духовного та інтелектуального розвитку людини, її вольових якостей та бажання пізнавати дійсність.

Процес розвитку критичного мислення у суспільстві, на відміну від догматичного, яке нав'язувалося впродовж багатьох десятиліть, не може не бути болючим, адже він передбачає чітке усвідомлення власної небездоганності, готовності змінюватися самому й відчувати необхідність позитивного впливу на інших.

Саме тому для того, щоб ідея виховання на цінностях була реально, а не декларативно, втілена у життя, всі учасники освітнього процесу (здобувачі освіти, їхні батьки, вчителі, викладачі, керівництво закладів освіти тощо) незалежно від віку, знань, досвіду чи соціального стану мають відчувати необхідність самокритично оцінювати себе та самовдосконалюватися.

Слід визнати, що й у суспільстві на сьогодні часто немає єдиної думки щодо умовного переліку та більш-менш узгодженого змісту тих цінностей, які мають об'єднувати суспільство, у зв'язку з чим повсякчас трапляються випадки перекручування та маніпуляції категоріями патріотизму, гідності, верховенства права чи свободи.

Варто розуміти, що виховання будь-якої цінності або чесноти у собі та інших людях, ба більше в дітях, – це титанічна праця. Неправильна інтерпретація цінності може завдати не менше зла духовному та інтелектуальному розвитку людини, ніж її повна відсутність. Завдання ускладнюється тим, що освітній процес відрізняється своєю тривалістю, безперервністю, відповідальністю та витонченістю. Процес, що не обмежується закладом освіти, а охоплює практично усю реальність особистості.

Такий підхід дає не лише розуміння причин багатьох проблем сучасного українського суспільства, але й заохочує до усвідомлення підвалин, що тільки формуються, того суспільства, яке ми створимо завтра та післязавтра. Недостатність в межах країни уваги до ціннісного складника як основи розбудови освіти та держави є подібною будинку без фундаменту. Навіть найменша стихія здатна спричинити тріщину або знести йому дощенту. Тож цінності в освіті мають бути не просто добіркою хороших та гідних правил життєдіяльності у суспільстві, а наочним набором внутрішніх щоденних принципів, які допоможуть у дорослому житті не лише обрати професію, знайти своє покликання, але й реалізувати свій творчий потенціал, стати гідним громадянином, сім'янином тощо. Важливо, щоб кожен учасник

освітнього процесу, і здобувач освіти зокрема, усвідомлював, що цінності – це не є щось апріорі правильне, якась божественна складова, красива на папері, проте неприкладна у житті.

Задля гармонійного розвитку молоді особі вкрай необхідно, щоб партнерські взаємини між усіма учасниками освітнього процесу були спрямовані на відкрите та щире спілкування, сповнене утвердження морально-етичних (гідність, рівність, справедливість, толерантність та культурне різноманіття, турбота, чесність, довіра), соціально-правових (верховенство права, нетерпимість до корупції та фаворитизму, патріотизм, екологічно-етична цінність, соціальна відповідальність) та особистісно зорієнтованих цінностей (самореалізація, лідерство, свобода).

Виходячи із теоретичного підґрунтя, дані напрямки реалізуються на заняттях історії через застосування сучасних інноваційних форм викладання матеріалу та залучення студентської молоді до інтерактивного вивчення навчального матеріалу. Так, вищезазначені цінності формуються у студентів під час виготовлення власноруч предметів-символів історичних подій (ангели до Дня пам'яті Героїв Небесної сотні; незабудок – до Дня пам'яті жертв Голодомору; тризубу – до Дня вшанування Героїв Крут і т.ін.). Значний вплив на студента мають заняття виїзного типу на місці історичної події, що спонукає до співпереживань та глибшого проникнення у обставини історичної ситуації. Наприклад, у Національному музеї історії України в роки Другої світової війни, в Музеї-садибі М.С. Грушевського, біля пам'ятника Г.С. Сковороді. Успішному засвоєнню матеріалу сприяють мобільні форми, зокрема, флешмобів, що активізує молодь до руху, дієвості.

Суттєві зміни в систему навчання внесла дистанційна форма навчання, що обмежило можливість прямого контакту зі студентом. Тому, в умовах дистанційного підходу до навчання, мобільність і геолокацію ми перенесли у віртуальний простір, таким чином, заповнивши нестачу живого спілкування студентів. Разом з тим, і в таких умовах, ми продовжили формування основних ціннісних орієнтирів молоді, щоб зберегти вироблений зв'язок з ними.

Відтак метою освіти, зокрема й професійної є створення умов для розвитку нового типу особистості: високоморального й відповідального громадянина, готового змінюватися й змінювати світ довкола себе. В європейському освітньому просторі концепції загальної культури молоді, що характеризуються відкритістю й широтою, інтегрує гуманістичну, наукову й діяльнісну (технологічну) складові. Саме культура становить основу розвитку ідентичності людини, сприйняття світу й усвідомлення результатів власних дій. Складність у підготовці фахівця полягає в тому, що знання швидко втрачають свою освітню, процесуально-діяльнісну функції в інформаційно-мобільному полікультурному суспільному вимірі. З іншого боку, нове

покоління людей має нові потреби, що зумовлюють чутливість усього процесу підготовки педагогів.

Проблема цінностей в освіті не нова. Вона є предметом осмислення на різних етапах цивілізаційного вибору. У руслі модернізації освіти в Україні йде пошук нових моделей підготовки фахівців. Осердям сучасних моделей є діяльнісна, щаслива людина. Першорядним у новій стратегії підготовки фахівців є забезпечення умов для культурно-психологічного розвитку і саморозвитку особистості як основної цінності.

Особистісно зорієнтоване виховання ґрунтується на глибокому знанні і грамотному використанні психологічних закономірностей функціонування і розвитку особистості. Сучасне навчання й виховання має очевидно виражену гуманістичну спрямованість. Гуманістична парадигма сучасної системи освіти, яка ґрунтується на ціннісних орієнтирах формування соціально значимої особистості та активного громадянина активно впроваджується в освітню практику.

Література

1. Андрущенко В. П. Освіта України в контексті суспільних проблем та суперечностей /Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002: Зб. наук. праць до 10-річчя АПН України / АПН України. – Ч. 2. – Харків: «ОВС», 2002. – С. 3–16.
2. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. / О. І. Вишневський. –3-тє вид, доопрац. і доп. – К. : Знання, 2008. – 566 с.
3. Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових праць / за заг. ред. проф. В. І. Сипченка. – Слов'янськ : Видавничий центр СДПУ, 2007. – 556 с.
4. Кремень В. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. – К.: Грамота, 2005. – 448 с.
5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5-ти т. /В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1976. – Т. 4. – 597 с.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Орина Громова

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Інноваційні технології – це нові методи навчання студентів, спрямовані на створення на занятті атмосфери співпраці і взаєморозуміння, виникнення в молоді зацікавленості у вивченні предмету шляхом залучення до проблем

сьогодення. Саме інноваційні методи вчать студентів самостійному мисленню, вмінню відстоювати свої думки, сприяють правильному вибору життєвої позиції.

Досягнути бажаного результату при викладанні економічних дисциплін допоможе поєднання традиційних та інноваційних методів навчання, які мають взаємодоповнювати один одного.

Необхідно при проведенні лекційних занять для студентів економічних спеціальностей використовувати сучасні інноваційні технології, які сприятимуть творчому мисленню молоді, вмінню самостійно знаходити відповіді на необхідні питання, систематизувати і узагальнювати матеріал, працюючи з навчальною літературою та сучасними комп'ютерними технологіями.

Економічному мисленню студентів сприятимуть, зокрема, такі інноваційні методи викладання економічних дисциплін: проблемний метод; дослідницько-пошуковий метод; метод ділової активності; використання інформаційно-комунікативних технологій.

Важливим завданням підготовки майбутніх фахівців є розвиток творчих здібностей, які формуються в студентів у процесі зацікавленості викладанням економічних дисциплін.

Розвитку економічного мислення майбутніх фахівців сприяє дискусійна форма проведення практичних занять, що сприяє пошуку причинно-наслідкових зв'язків економічних процесів і явищ. Активізації творчої діяльності студентів при проведенні занять з економічних дисциплін сприяють завдання, що спрямовані на закріплення і застосування набутих студентами теоретичних знань. До таких форм роботи можна віднести: аргументований аналіз економічних ситуацій, понятійний диктант, тестові і проблемно-пошукові завдання. У процесі розв'язання ситуативних завдань кожен студент намагається не тільки досконало оволодівати знаннями, а й вмінням застосовувати отримані знання на практиці, працює над підвищенням культури спілкування, виробленням індивідуального стилю комунікації відповідно до етичних та психологічних норм і правил.

Слід рекомендувати студентам різні варіанти навчальних ділових ігор на заняттях з «Економічної теорії»: ділова гра на задану тематику «Я – успішний директор фірми», «Найкращий підприємець», розв'язання проблемних ситуацій у ході дискусії. Ділові ігри, які дозволяють моделювати різні складні життєві ситуації в процесі проведення практичних занять з економічних дисциплін, сприяють розвитку економічного мислення майбутніх фахівців. Студенти вчаться виробляти власну стратегію поведінки, розвивати інтуїцію, складати економічні прогнози, аргументувати власні висновки. Ігрові моменти підвищують інтерес студентів з предмету, вчать працювати в команді, формують почуття відповідальності.

Сучасний студент має не тільки досконало володіти комп'ютерними технологіями, але і активно використовувати їх при підготовці до навчальних занять. Найбільш плідною є робота студентів з підготовки презентацій до практичних занять з економічних дисциплін. Підвищенню сприйняття матеріалу з економічних дисциплін сприяє перегляд уривків документальних фільмів, записів наукових, публіцистичних, культурно-просвітницьких аудіо-та відео програм, що візуально краще допомагають студентам запам'ятовувати інформацію з теми, дають можливість побачити зв'язок між теорією та реальністю, вчать критично мислити.

Заняття, які включають інноваційні форми їх проведення, сприяють не тільки систематизації і поглибленню теоретичних знань, але й залучають студентів до активної та творчої діяльності, розвивають уміння узагальнювати, відстоювати свою точку зору, закріплюють розуміння основних термінів і понять дисципліни. Водночас формується пізнавальний інтерес до дисципліни, студенти вчаться логічно мислити, розвивають творче мислення, інтуїцію, вміння працювати в команді. З'являється зацікавленість навчальною дисципліною, прагнення самостійно поглиблювати знання з предмету.

РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ТА МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ

Ольга Клименко

Київський кооперативний інститут бізнесу та права (м. Київ)

*Фахівці нової генерації мають володіти
живим, ефективним,
переконливим словом як
інтеграційною якістю професійної
майстерності.
Г. Сагач*

На сьогодні зростає потреба у фахівцях нової генерації, кваліфікованих, мовно компетентних, які досконало володіють українською літературною мовою у повсякденно-професійній, офіційно-документальній сфері, навичками комунікативно виправданого використання засобів мови.

Сучасному фахівцеві українська мова потрібна не як сукупність уніфікованих правил, а як система світобачення, засіб культурного співжиття в інформаційному суспільстві, самоформування і самовираження особистості,

для якісного й компетентного виконання посадових обов'язків і розвитку його мовної особистості.

Вільне володіння державною мовою – застосування мовних знань і комунікативних навичок, які забезпечують уміння і здатність виражати суть висловленого в усній чи письмовій формі в усіх сферах суспільного життя та діяльності державних органів.

Мовна компетентність – це системні знання мови, її норм, правил та закономірностей функціонування в різних сферах суспільної діяльності.

Комунікативна компетентність – це система умінь і навичок ефективного застосування знання мови в різних ситуаціях спілкування, що передбачає культуру мовлення та спілкування в цілому, здатність успішно в усіх сферах життя використовувати функціонально-стильові можливості української мови, уміння вільно і комунікативно виправдано висловлювати свої думки, свідоме ставлення до мови, високий культурно-комунікативний рівень соціалізації тощо.

Мовленнєвий етикет – це мовні формули вітання, прощання, звертання, висловлення сумніву, підтвердження згоди чи незгоди тощо, які використовуються в різних сферах людської діяльності.

Український мовленнєвий етикет історично має такі ознаки, як увічливість (ввічливість), гречність, чемність, вихованість, тактовність, обхідливість, коректність, делікатність, приязність, звичайність. Усі слова, що характеризують мовленнєвий етикет, становлять синонімічний ряд з домінантою ввічливість.

Спілкувальний етикет включає сукупність мовних (вербальних) і немовних (невербальних) засобів спілкування, якими послуговуються у різних комунікативних ситуаціях.

Мовленнєвий етикет – це набір або спектр фраз, якими ми послуговуємося в щоденних ситуаціях: знайомства, звертання, вітання, прощання, подяка, співчуття, відмова, компліменту тощо. Діловий стиль реалізується також в усній формі в ділових нарадах, публічних виступах, телефонних розмовах.

Вербальна комунікація (від лат. зв'язок, повідомлення) — процес взаємообміну інформацією за допомогою мови (усної, писемної, внутрішньої), який відбувається за своїми внутрішніми законами, вимагає активної розумової діяльності та ґрунтується на певній системі усталених норм.

Саме слово слугує дієвим засобом педагогічного впливу на всіх суб'єктів професійно-педагогічної взаємодії, є одним із засобів продуктивно-перетворювальної творчої діяльності, джерелом культурного збагачення.

За досконалого володіння мовленням педагог спроможний передавати все багатство думок і почуттів, продукувати власні та загальнолюдські ціннісно-світоглядні орієнтири, своє світосприйняття і світовідчуття,

зреалізовувати інформативний, експресивний, міжособистісний, прескриптивний, інтерактивний аспекти навчання.

Ціннісними категоріями мовленнєвої майстерності вважаємо *мовну стійкість, естетичну мовну поведінку, мовний смак*, що віддзеркалюють індивідуальну перевагу педагога в користуванні мовою з точки зору краси, композиційної витонченості, пропорцій, мовно-естетичних оцінок, ментальних феноменів і способів їх вербалізації, національних традицій, інтелігентності, мовної й мовленнєвої компетентності, системи світоглядних і ціннісних настанов, здатності до художньо-естетичної діяльності тощо.

Індивідуальну мовленнєву манеру зорганізовує також темперамент педагога, особливості характеру, вироблений комунікативний стиль, мовленнєве середовище та ін. Отже, *майстерне мовлення педагога*, створюючи живий процес свідомого творчого опанування знань, активізуючи пізнавально-мисленнєву активність, має відповідати ознакам змістового наповнення, виразності і взаємовідповідності внутрішньої і зовнішньої форми, імпровізаційності, що передбачає коригування намічених схем мовленнєвих актів, чіткості побудови висловлювання.

Для педагога сформовані на високому рівні якості мовлення, становлять свого роду професійну ментальність, є показником компетентного виконання професійних обов'язків і функцій. Мистецтво красномовства виступає наймогутнішим засобом впливу на емоційно-почуттєву, вольову, інтелектуальну сфери всіх суб'єктів професійно-педагогічної взаємодії.

50 % засвоюють матеріал за рахунок сили і виразності голосу педагога, більше 30 % – міміки і пантоміміки, тільки 7-10 % – розгорнутого змісту теми

Професійно-педагогічне мовлення педагога потребує різноманітних мовленнєвих умінь, оптимального поєднання когнітивної (наявність професійних знань), емотивної (вияв почуттів, добір засобів їх вираження у різноманітних ситуаціях об'єктивної реальності) та діяльнісної (створення нових цінностей) складників.

Мовленнєва майстерність є одним із вирішальних чинників у налагодженні педагогом соціальних, професійних контактів із новим поколінням вихованців, засобом його самовираження за допомогою мови й мовлення. Вона віддзеркалює ціннісні орієнтації, гармонію професійних знань, комунікативних і морально-психологічних можливостей, характеризує його вихованість, уміння висловлювати думки, дотримуватись етичних норм спілкування тощо.

Змістовність мовлення передбачає вичерпне розкриття предмета професійно-педагогічного спілкування, комунікативного задуму, головної думки висловлювання із дотриманням логічної послідовності, доречності, аргументованості, лаконічності, наповненості кожної комунікативної фрази логічним змістом, відсутності тавтології і невиправданих дублювань.

Володіння цим комунікативним атрибутом майстерного мовлення досягається копіткою працею над опануванням мови, удосконаленням лексикографічної культури, формування потреби постійно у щоденній педагогічній практиці послуговуватися словниками різних типів, у тому числі електронними, Інтернет-ресурсами, довідковими джерелами тощо, вироблення мовного чуття та індивідуального невербального стилю.

Не навчайте дітей так, як навчали вас, – вони народилися в інші часи...

Конфуцій

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ОПИТУВАНЬ І ТЕСТУВАНЬ

Анна Кулик

Київський кооперативний інститут бізнесу та права (м. Київ)

Сучасний етап розвитку освіти характеризується стабільною тенденцією до збільшення використання ІКТ у навчальному процесі. Вимогою сьогодення є гармонійне та педагогічно виважене використання ІКТ у навчанні усіх без винятку предметів.

Сучасний навчальний процес вимагає формування у студентів критичного мислення, умінь оперативно і ефективно знаходити потрібну інформацію, працювати в проектних командах, вирішувати нестандартні завдання. Освіта сьогодення спрямована на соціалізацію особистості, новітні науково-інформаційні технології.

Сьогодні студенту потрібні не тільки знання, але й достатній рівень життєвої компетентності, вміння жити й працювати в сучасному світі. Ми повинні сформувати у студента навички інформаційної безпеки, вміння постійно вчитися, самостійно опановувати нові знання, орієнтуватись в сучасних комп'ютерних та мережевих технологіях.

Творчий викладач завжди в пошуку нових форм та методів роботи, сучасних інструментів та технологій. Цифровий світ, в який ми перемістились в останні роки, вимагає від викладачів нового підходу до викладання своєї дисципліни. Студентам вже не подобається традиційна система освіти, читати підручники їм не цікаво.

Інтернет-сервіси для тестувань і опитувань – доступні кожному педагогу.

Сьогодні тестові завдання є надзвичайно поширеними і популярними, оскільки дозволяють швидко визначити рівень знань студентів, прискорити обробку отриманої інформації, охопити великі за обсягом масиви вивченого матеріалу. Усі наявні наразі тестові завдання можна поділити на дві групи: завдання, відповіді до яких треба обрати із переліку запропонованих, та завдання, які не містять заздалегідь підготовленої відповіді, а тестований має сам її сформулювати.

До першої групи належать завдання, які потребують альтернативної відповіді («так» чи «ні»); мають варіанти відповідей, серед яких треба обрати одну або декілька; вимагають співвіднесення понять за певними ознаками; розраховані на встановлення послідовності або закономірностей між процесами чи явищами тощо.

До другої – завдання, у тексті яких слід заповнити пропуски; які потребують розв'язання задач; вимагають розгорнутої самостійно сформульованої відповіді, наведення визначень або законів та ін.

Сьогодні можна стверджувати, що системи онлайн-тестування зробили справжню революцію в навчанні. Саме вони допомогли вдосконалити оцінювання знань студентів. Тепер викладачам набагато легше проводити екзамени та слідкувати за результатами і прогресом своїх студентів. Сучасні системи онлайн-тестування допомагають слідкувати за прогресом кожного студента без складних підрахунків. Самі ж інструменти для створення онлайн-тестів стають дедалі зрозумілішими і зручнішими як для студентів, так і для викладача.

Зараз інструменти для створення тестів стають на стільки інтуїтивно зрозумілими, що кожен викладач, навіть новачок в e-learning`у, може легко створити відмінний онлайн-тест для свого курсу. Зручно, що більшість програм не вимагає встановлення, працюючи у браузері, а мобільні додатки для створення онлайн-тестів дозволяють приготувати екзамен навіть у дорозі.

Зараз можна створити величезну базу питань і зберегти їх, щоб використати пізніше. Не потрібно писати окремий тест для кожного курсу — можна створити екзамен, вибираючи питання зі своєї бази або користуючись шаблоном, який буде легко змінити відповідно до особливостей кожного курсу. Окрім того неабияк полегшує життя автоматична система підрахунку балів. Є можливість миттєво визначити, кому із студентів потрібна допомога. Загалом завдяки онлайн-тестам можна зберегти свої нерви та час. Деякі системи дозволяють не тільки вибрати зовнішній вигляд тестів, але й автоматично формують іменні сертифікати за результатами складеного іспиту.

Розповсюджені Інтернет-сервіси для опитувань і тестувань

1. OnlineTestPad – це простий і зручний онлайн конструктор тестувань, кросвордів, логічних ігор. На сайті ми можемо створити не лише тестування, але й ребуси, сканвороди, sudoku, загадки, вправи та складання

слів із букв та багато чого іншого. <https://youtu.be/8WB9-jbztDU> посилання на відео

2. Сайт **ProProfs** пропонує нам багато шаблонів для створення вікторин, опитувань, флеш-карток, опитувань та навіть тренінгів. Обираємо варіант опитування. Далі натискаємо «**Створіть свій перший огляд**». Далі ми можемо обрати форму опитування. Тут є можливість створення веб-форм, орієнтованих опитувань, опитувань у бічних панелях, спливаючих опитувань. <https://youtu.be/bYoo5uBy2yY> посилання на відео

3. **EasyTestMaker** - онлайн-тестовий генератор, який допоможе вам створити та керувати своїми тестами! Створюйте, друкуйте та публікуйте свої тести в Інтернеті! EasyTestMaker полегшує ідеальне форматування декількох типів запитів, друку альтернативних версій та публікацію в Інтернеті для тестування в Інтернеті. Онлайн тести автоматично оцінюються! <https://youtu.be/ow9Fa-D-W7w> посилання на відео

4. **Google Форми** – це зручний інструмент, за допомогою якого можна легко і швидко планувати заходи, складати опитування та анкети, а також збирати іншу інформацію. Форму можна підключити до електронної таблиці Google, і тоді відповіді респондентів будуть автоматично зберігатися в ній. Якщо ця функція не включена, ви можете відкрити меню “Відповіді” і переглянути короткий зміст. Форму можна створити як в меню Google Диска, так і в існуючій електронній таблиці.

Сучасний світ дуже динамічний. Як зацікавити студента вивчати свою дисципліну, якщо більшість студентів зустрічали в мережі інтерактивні навчальні онлайн курси, тести, анімаційні задачі, відео лекції із застосуванням сучасної наочності тощо.

Переваги і недоліки використання інтернет-сервісів для опитувань і тестувань

ПЕРЕВАГИ:

- ✓ Зручність;
- ✓ Швидкість;
- ✓ Ефектність;
- ✓ Надійність.

НЕДОЛІКИ: Дослідження показали, що результати тестів будуть нижчими у студентів, які проходять опитування онлайн, в порівнянні з тими, хто користується папером і ручкою. Але така особливість найімовірніше пов’язана з тим, що багато людей просто не звикли до такої форми перевірки знань.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ЧЕРЕЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Ольга Купріянова, Надія Руднєва, Олена Давиденко

КЗОЗ «Харківський обласний медичний фаховий коледж» ХОР (м. Харків)

В умовах інновації медичної освіти актуалізується проблема створення нового напрямку підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів. Здобувши фахову освіту, вони мають ефективно працювати в практичній медицині, вони повинні оволодіти професійними навичками, що відповідають не тільки вітчизняним, але й зарубіжним стандартам. Основні проблеми медичної освіти в Україні сьогодні – це значна невідповідність стандартам Європейського Союзу, зниження якості підготовки медичних кадрів, невідповідність умов навчання вимогам часу, застосування застарілих педагогічних технологій, низький рівень інформатизації освітнього процесу тощо. З розвитком медичної науки і техніки, з виникненням нових ефективних технологій у лікуванні потребує оновлення і вдосконалення система сестринської справи. Це, в свою чергу, посилює необхідність оновлення змісту й форми сучасної освіти в медичних коледжах і підкреслює актуальність порушеної проблеми.

Сучасні дослідники вживають поняття «новація» в контексті трансформацій, які відбуваються в усіх сферах буття й визначаються як «реальний спосіб заперечення консервативних або віджилих елементів соціокультурного досвіду людства, оновлення або якісні зміни застарілих тенденцій, структур, положень і продуктів людської соціокультурної діяльності, які вичерпали резерви позитивного розвитку» [1].

Інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану [2].

Загалом інновація означає нововведення, народження інноваційної ідеї; створення на основі цієї ідеї інноваційної розробки – методики чи технології; впровадження цієї новітньої розробки в практичну діяльність з метою підвищення рівня результативності й ефективності певного процесу.

Педагогічна інновація – це, насамперед, педагогічна ідея, втілена у певній інноваційній педагогічній технології чи методиці, впровадженій в освітній чи виховний процес, яка забезпечує зростання якості освіти. Більшість освітніх інновацій виникають завдяки інтеграції наукових підходів і теоретичних положень педагогіки, психології, соціології, інформатики тощо.

Як стверджує Н. Волкова, «інновації в освіті є суттєвим діяльним елементом розвитку освіти взагалі, реалізації конкретних завдань у навчально-виховному процесі. Виражаються в тенденціях накопичення і видозміни ініціатив і нововведень в освітньому просторі; спричиняють певні зміни у сфері освіти» [3]. Інноваційна освітня технологія – це комплекс взаємопов'язаних складових»:

1) сучасний зміст, що передається тими, хто навчається, передбачає не стільки засвоєння предметних знань, скільки розвиток компетенцій, адекватних сучасній бізнес-практиці (цей зміст має бути добре структурованим і представленим у вигляді мультимедійних навчальних матеріалів, які передаються за допомогою сучасних засобів комунікації);

2) сучасні методи навчання – активні методи формування компетенцій, засновані на взаємодії учнів та їх залучення в навчальний процес, а не тільки на пасивному сприйнятті матеріалу;

3) сучасна інфраструктура, яка включає інформаційну, технологічну, організаційну та комунікаційну складові, що дозволяють ефективно використовувати переваги дистанційних форм навчання [4].

Основною метою педагогічних інновацій є підвищення якості освіти. Специфічними особливостями інноваційного навчання є його відкритість майбутньому, здатність до передбачення на основі постійної переоцінки цінностей, налаштованість на конструктивні дії [3].

Таким чином, освітні інновації є суттєвим і вагомим ресурсом розвитку й оновлення освітньої системи. Впровадження в практику професійної підготовки фахівців (зокрема, майбутніх молодших медичних спеціалістів) сприяє підвищенню ефективності системи вищої освіти загалом. Інтерактивні методи у процесі професійної підготовки майбутніх молодших медичних спеціалістів є особливою формою організації освітньої діяльності, мета якої – забезпечити комфортні педагогічні умови, що сприятимуть формуванню важливих професійних навичок майбутніх молодших медичних спеціалістів (глибоке клінічне і творче мислення; усвідомленість професійних знань; прагнення до новизни, медичних інновацій; самомотивація свого розвитку як молодшого медичного спеціаліста; здібність генерувати нові ідеї щодо лікування і профілактики хвороб; здатність до прогнозування перебігу хвороби пацієнта; усвідомлена потреба в самореалізації у медичній діяльності; сформована система деонтологічних цінностей; високий рівень культури спілкування та професійного діалогу).

Література

1. Новейший философский словарь / авт. кол. под общ. ред. А. П. Ярошенко. Ростов-на-Дону: Феникс, 2005. 672 с.

2. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12– 28.
3. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб., доп. Київ: Академвидав, 2007. 616 с.
4. Бондаренко О. В. Современные инновационные технологии в образовании. URL: https://sites.google.com/a/shko.la/ejrono_1/vypuskizurnala/vypusk-16-sentabr-2012/innovacii-poiski-i-issledovania/sovremennyeinnovacionnye-tehnologii-v-obrazovanii (дата звернення: 20.09.2020).

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЇ

Світлана Пархомчук

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Освіта, яка не вчить жити успішно в сучасному світі, не має ніякої цінності. Кожен із нас приходить у життя із природженою здатністю жити щасливо і успішно. А ми повинні збагатити цю здатність знаннями і навичками, які б допомогли нам реалізувати її якомога ефективніше.

Р.Т. Кіосакі

Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті визначила, що головною метою української системи є створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості. На цій основі повинна формуватись нова педагогіка – педагогіка компетентної, відповідальної людини.

Компетентності – це комплекс знань, умінь і ставлень, що набуваються студентами у навчанні, можуть цілісно реалізуватись на практиці, тобто, не можуть бути зведені до фактичних знань.

Компетентнісний підхід передбачає формування у студентів ключових і предметних компетентностей. До основних ключових компетентностей, які формуються під час вивчення хімії, належать спілкування державною мовою, спілкування іноземними мовами, математична компетентність, основні компетентності у природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитись у продовж життя, ініціативність і підприємливість, соціальна та громадська компетентності, обізнаність та самовираження у сфері культури, екологічна грамотність і здорове життя.

Ключові компетентності учасників навчального процесу формуються через предметні. Як зазначають українські вчені, предметна компетентність з хімії «передбачає засвоєння провідних наукових ідей і концепцій, на яких ґрунтується наукова картина світу».

Предметну компетентність із хімії можна розглядати як уміння бачити і застосовувати хімічні знання в житті й побуті. Вона включає три компоненти: знаннєвий, діяльнісний та ціннісний, які розуміються інтегральними якостями, що виявляються в діях людини, котра є носієм інтелектуальних, моральних та соціальних цінностей.

Формування у студентів предметної компетентності з хімії дозволить вирішити ряд таких питань, як:

- розмежування у студентів навчального предмета та дійсності;
- спростування негативного ставлення до хімії як причини екологічних негараздів;
- недостатній рівень прикладних хімічних знань у людей, що загрожує безпеці життєдіяльності під час використання різноманітних речовин і хімічних явищ у повсякденному житті;
- вміння критично осмислювати потоки інформації про хімічні речовини.

Формування всіх груп компетентностей пов'язане з використанням різноманітних педагогічних прийомів та методів навчання і не може забезпечуватися окремою технологією навчання, лише їх поєднання розвиває гармонійну, креативну особистість.

Розглянемо, які ж методи сучасного компетентнісного підходу можна використовувати при вивченні хімії:

1) *хімічне мислення* як розуміння взаємозв'язку матеріальних об'єктів реальної дійсності за схемою; загальна організація речовини, знаходження в природі, застосування та вплив на навколишнє середовище різноманітних речовин;

2) *хімічна грамотність* – вміння записувати різні види хімічних формул речовин, схеми рівнянь, знаходити необхідну хімічну інформацію та використовувати її, проводити та прогнозувати результати даних перетворень;

3) *хімічна відповідальність* – усвідомлення значення різноманітних хімічних речовин і матеріалів у життєдіяльності людини та в існуванні довкілля;

4) *хімічна кмітливість* – вміння швидко, правильно, а головне безпечно використовувати свої хімічні знання у міжпредметних зв'язках.

У сучасних умовах велику увагу приділено інформаційно-комунікаційним та інтерактивним технологіям. Інтерактивні вправи надають підґрунтя для розвитку комунікативних здібностей людини, критичного

мислення, уміння міркувати, самостійно приймати рішення у нестандартних ситуаціях. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій розвиває навички роботи з інформацією та вміння донести інформацію сучасними засобами.

Використання комп'ютера з мультимедіа є на сьогодні невід'ємним компонентом при вивченні хімії. Дуже корисним для навчального процесу є звернення студентів до ресурсів Інтернету для створення проєктів, використання відео курсів, дистанційного навчання, використання електронного тестування, електронного репетитора.

У сучасній хімічній освіті з боку інформаційних технологій часто стало використання:

- *мультимедійних презентацій*, які забезпечують наочність, що сприяє комплексному сприйняттю й кращому запам'ятовуванню матеріалу.
- *проєктних технологій* – зумовлюють у студентів пошукові інтереси в хімічній галузі освіти; розвиток критичного мислення, завдяки якому сучасна молодь вчиться виділяти головне в навчальному матеріалі, розв'язувати проблемні ситуації, вести діалог.

Ну, і звичайно під час вивчення хімії важливе місце займає *хімічний експеримент*. З боку компетентнісного підходу завдяки ньому студенти:

- формулюють основні види пізнання, методи навчання і наочності;
- розвивають експериментальний характер хімічної науки (демонстраційні експерименти, лабораторні дослідження, і найцікавіше – домашні дослідження);
- використовують експерименти ужиткового характеру (засоби побутової хімії, харчові продукти, лікарські препарати з успіхом замінюють реактиви та наближають до життєвої практики);
- удосконалюють пізнавальні здібності, спостережливість, уміння робити узагальнюючі висновки.

Таким чином, хімічна компетентність, як специфічна предметна є важливою складовою загальних компетентностей сучасної молодої людини. Така підготовка студента сприятиме усвідомленню ними цілей навчання і окреслить їх готовність та здатність застосовувати знання і вміння в різноманітних життєвих ситуаціях.

Отже, предметна хімічна компетентність студентів є складником плюсової компетентності у природничих науках і технологіях. Компетентності формуються в процесі навчання, і не тільки в навчальному закладі, а й під впливом сім'ї, друзів, роботи, культури та ін. У зв'язку з цим реалізація компетентнісного підходу залежить від усієї освітньо-культурної ситуації, в якій живе і розвивається студент.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИКИ

Тетяна Столяренко

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету (м. Харків)

Стан системи освіти сьогодні зумовлюється інформатизацією та зростанням обсягу знань, ускладненням і розширенням навчального матеріалу. Традиційні методики поступово втрачають свою ефективність, тому необхідно впроваджувати в навчальний процес сучасні педагогічні технології. В інноваційних технологіях закладені величезні можливості для підготовки компетентних і мобільних студентів, здатних успішно функціонувати в різних соціально-професійних спільнотах [1].

Інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог. Застосування в педагогічній практиці інноваційної технології як принципово нової сукупності форм, методів, засобів навчання, виховання й управління сприяє розвиткові пізнавальної активності студентів, формуванню в них творчих навичок і здібностей, орієнтує на самостійне здобуття освіти з використанням сучасних технологій [2].

Інноваційні методи навчання мають відповідати таким критеріям: формувати активну, самостійну та ініціативну позицію студентів у навчанні; розвивати загальнонавчальні вміння та навички: дослідницькі, рефлексивні, самооцінні; формувати не просто вміння, а компетенції, тобто вміння, безпосередньо пов'язані з досвідом їх застосування у практичній діяльності; бути пріоритетно спрямованим на розвиток пізнавального інтересу студентів; реалізовувати принцип зв'язку навчання з життям. Тобто застосовувати діяльні, групові, ігрові, рольові, практико-орієнтовані, проблемні, рефлексивні та інші форми і методи навчання. Освітній процес повинен бути спрямований на досягнення такого рівня, який був би достатній для самостійного творчого вирішення світоглядних проблем теоретичного або прикладного характеру. Досягнення цієї мети пов'язується з організацією навчальної діяльності як діяльності, що має дослідницьку спрямованість. Аналіз літературних джерел засвідчує існування різноманітних інноваційних технологій і засобів їх впровадження в освітньому просторі. Зокрема, це: формування креативної особистості, метод проектів, проблемні дискусії (круглий стіл, панельна дискусія, форум, дебати, квести тощо), «Кейс», тренінги, рольові та ділові ігри, метод «відео за запитом», метод аналізу ситуацій (case study), метод активного навчання, тощо. Дані методи допомагають студентам проявляти ініціативність, генерувати велику кількість ідей, а саме висловлювати власні думки та твердження і при цьому аргументувати їх, використовувати знання з

власного досвіду та з однієї галузі в іншій, розвивати комунікативні здібності, командний дух, самостійність мислення.

Водночас, змішане навчання (ЗН) та дистанційна форма навчання сьогодні є однією із форм організації навчання ФкНФаУ. Для підвищення ефективності такого навчання слід використовувати сучасні ІКТ, зокрема електронні ресурси, та інноваційні методики їх використання, які повинні відповідати сучасній навчальній програмі, містити комплексну розробку занять, що сприяє формуванню активної життєвої позиції студентів; розвитку навичок контролю та самоконтролю; підвищенню мотивації навчання, індивідуалізації тощо.

Так, в ФкНФаУ ми таким чином організуємо інноваційне дистанційне навчання з математики. Проводимо повноцінне укомплектоване заняття (теорія + практика + спілкування), що містить: 1) спілкування в zoom із перевіркою конспектів, актуалізацією знань (різні методики: асоціативний куш, дискусія, метод проєктів, тощо) ознайомлення з новим матеріалом та аналізом проблемних питань (застосовуємо методики критичного мислення, метод активного навчання, навчальні дискусії, ігри, аналізуємо задачі прикладного характеру, дослідницькі, «що, якщо», «знайди помилку» тощо), що сприяє усвідомленому сприйняттю матеріалу; демонстрації різних математичних пакетів із динамічним перетвореннями графіків функцій та дослідженнями з параметрами; динамічної геометрії, побудови перерізів, тощо; 2) відео-лекції, що відповідають сучасній навчальній програмі (містять виклад основних понять та положень, розібрані типові приклади та задачі від найпростіших до складних); та опорні схеми (що показують зв'язки між поняттями теми та дають можливість швидко відтворити все те, про що йшла мова у відео і що треба буде для розв'язування задач); 3) тестові завдання різних рівнів і видів, що дають можливість студенту усвідомити основні поняття теми та зв'язки між ними, перевірити розуміння основних питань теми, здійснити самоконтроль, навчитися розв'язувати найпростіші завдання, що стосуються даної теми; завдання на відповідність, на введення відповіді, прикладні задачі, що сприяють адаптуванню студентів до формату ДПА та ЗНО, допомагає уникати надмірних хвилювань на ЗНО. Тобто на кожному занятті спонукають до активного навчання. Так, зокрема, ефективність та успішність застосування методу активного навчання в першу чергу залежить від того, наскільки чітко студенти усвідомлюють цілі такого навчання, наскільки активну участь беруть у ньому. Перевага даного методу полягає в тому, що студенти не лише чують факти, але й застосовують їх. Дані методи сприяють підвищенню рівня засвоєння знань, вчать студентів творчо мислити, застосовувати теорію на практиці, підвищують активність студентів та їх зацікавленість у навчальному процесі [4].

Тобто, під час викладання дисципліни математика застосовуємо різні види інноваційних технологій, зокрема: особистісно-орієнтоване навчання; нетрадиційні форми і методи навчання; індивідуальний диференційований підхід у навчанні; метод розв'язання проблем; дослідницько-пошуковий метод; метод проєктів; інформаційно-комп'ютерні.

Разом з тим, ЗН та дистанційне навчання не позбавлене і ряду недоліків: студенти несуть особисту *відповідальність* за своєчасність освоєння навчального матеріалу, письмових завдань різних форм відповідно до рекомендованого розкладу занять, та вимог щодо термінів завершення. Важлива підтримка викладача та контроль виконання завдань. Проблема *ідентифікації* студента. Поки найефективніший спосіб простежити за тим, чи студент самостійно здавав завдання, іспити чи заліки, – це відеоспостереження, що не завжди можливо. Бажано проводити підсумкову атестацію в навчальному закладі. Проблема *соціалізації* серед однолітків, тощо.

Отже, ЗН та дистанційна форма навчання є гнучкою та доступною для всіх. Завдяки прогресу інформаційних технологій студенти забезпечується необхідним навчальним матеріалом – відеозаписами лекцій та семінарів, практичними завданнями з методичними рекомендаціями; мають доступ до електронної підручників та іншої літератури тощо, та самостійно його вивчають у зручний для себе час. Викладачі постійно взаємодіють зі студентом через електронну пошту, viber, telegram, zoom, різні тестові системи, телефон, + інтернет-курси, наприклад Prometheus тощо.

Отже, у сучасній системі організації навчання у навчальних закладах із застосуванням ЗН можливе забезпечення якісної освіти, що забезпечує реалізацію потреб майбутніх фахівців в освітніх послугах, підвищує професійну мобільність та активність. Без навчання протягом усього життя в сучасному світі не обійтись, адже будь-яка освічена людина має володіти чималим багажем знань. Причому дуже важливо цей багаж постійно оновлювати, інакше важко буде наздогнати стрімкий перебіг життя. Отже, дистанційне навчання дає змогу вчитися кожному, хто має бажання.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Заняття, які включають інноваційні форми їх проведення, сприяють не тільки систематизації й поглибленню теоретичних знань, але й залучають студентів до активної та творчої діяльності, розвивають уміння узагальнювати, відстоювати свою точку зору, закріплюють розуміння основних термінів і понять дисципліни. Водночас формується пізнавальний інтерес до дисципліни, студенти вчать логічно мислити, розвивають творче мислення, інтуїцію, вміння працювати в команді. З'являється зацікавленість навчальною дисципліною, прагнення самостійно поглиблювати знання з предмета. Упровадження в навчальний

процес сучасних педагогічних інноваційних та інформаційних технологій сприяють підготовці висококваліфікованих, конкурентоздатних фахівців.

Література

1. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/zastosuvanna-innovacijnih-tehnologij-u-navcalnomu-procesimalociselnoi-skoli-100055.html>
2. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-innovacijnih-tehnologij-pri-vivcenni-ekonomichnihdisciplin-120635.html>
3. Інноваційні методи викладання економіки у сучасних вищих навчальних закладах США [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Voynarovska.php>.
4. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К: Кондор, 2011 – 628с.

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ КВЕСТ-ПРОЄКТУ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Оксана Тепла

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
(м. Київ)*

Сьогодні в умовах пандемії інформаційно-комунікаційні технології разом із інноваційними педагогічними методами навчання є гостро зазубуваними. Прикладом такого поєднання слугують вебквести, що реалізують проєктне навчання на основі використання засобів ІТ. Проєктні технології у контексті особистісно орієнтованого підходу до навчання розглядали у своїх роботах М. Нолл, Ю. Олькерс, Є. Полат, В.Стернберг, К. ДюЧарм та інших науковці.

Проєктні технології у поєднанні з ІКТ у педагогічному процесі сприяють ефективності всіх видів навчальної діяльності, якості підготовки майбутніх фахівців, формування їхньої професійної компетентності. Проєктне навчання спрямоване на створення освітнього продукту. Студенти індивідуально або у невеликих групах за певний час виконують пізнавальн-дослідницьку або іншу роботу з певної теми. Проєктне навчання виконує такі функції: дидактичну, пізнавальну, виховну, розвивальну. Зокрема, дидактична функція проєктування спрямована на формування у студентів уміння конструювати свої знання, опрацьовувати інформацію. Окрім цього, у

студенти вчаться презентувати результати своєї роботи, а також навчаються самоорганізації. Пізнавальна функція розвиває мотивацію до отримання нових знань. Студенти вчаться продукувати, аргументувати та захищати свої ідеї. Розвивальна функція проєктування пов'язана із виконанням таких завдань, як розвиток творчих і дослідницьких здібностей кожного студента, формування комунікативних умінь та навичок, формування критичного мислення, навичок аналізу та рефлексії

Виховна функція регулює у студентів самодисципліну та відповідальності, спонукає до самоосвіти та саморозвитку.

На думку науковців, саме використання веб-квестів здатне подолати недоліки проєктної технології, зокрема трудомісткість, значні витрати часу, труднощі в оцінюванні, неготовність викладачів, неготовність студентів.

Веб-квест – це дидактична категорія, що передбачає захоплення пошуковою діяльністю студента за допомогою інформаційних засобів. Під квестом розуміють гру, у якій учасник повинен досягти певної мети, опираючись на свої знання і досвід, а також знайти потрібну інформацію в інтернеті.

За Берні Додж, веб-квест має таку структуру: вступ (Introduction), постановка завдання (Task), процес виконання завдання (Process), оцінювання діяльності студентів (Evaluation), висновок (Conclusion) (Dodge, 1997).

Використання цієї методики на заняттях з англійської мови сприяє підвищенню в них інтересу до вивчення іноземної мови і формуванню мовленнєвих умінь і навичок, інтелектуальних здібностей особистості, естетичного і пізнавального інтересу, реалізації креативного потенціалу, залученню до читання художньої, публіцистичної та фахової літератури іноземною мовою. У цьому аспекті використання означеної технології можна розглядати як засіб розвитку іншомовної соціокультурної компетентності студентів.

Іншими перевагами технології Web-квестів є творчість у виконанні; пізнавальна діяльність із використанням інтернету виконується студентами із задоволенням і високою вмотивованістю.

Отже, веб-квест є інноваційним методом у навчанні іноземних мов, має переваги і перспективи використання у практиці викладання і може розглядатися як альтернативний засіб оцінювання навчальних досягнень студентів.

ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Олена Туріцина

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
(м. Київ)*

Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті сприяє появі нових інтерактивних навчальних засобів, що дає змогу підвищити якість навчання. До таких засобів належать електронні підручники (посібники), створення і використання яких є актуальним для сучасних навчальних закладів.

На думку дослідників, що кожний е-посібник (е-підручник), незалежно від його змісту й спрямованості, має підпорядковуватися певним вимогам: досягненню навчальної мети й завдань; пристосуванню до індивідуальних потреб суб'єктів освітнього процесу; проблемному характеру у поданні матеріалу; спрямованості на інтенсивне управління процесом пізнання. Крім того, використовуючи е-посібники, потрібно брати до уваги такі аспекти: відповідність інформаційно-технологічного забезпечення посібника змісту навчальної програми з певної дисципліни; позитивний вплив мотиваційних орієнтацій на формування у студентів знань і вмінь вищого рівня; варіативність індивідуальних навчальних завдань; інтенсивність застосування сучасних методів навчання.

Принципи створення сучасних електронних підручників і посібників базуються на таких засадах:

- відтворення інформації із застосуванням різних текстових даних, графіки, аудіо-, відео-, анімації;
- можливість пошуку і вибору довідкової інформації;
- об'єктивність та різнобічність системи контролю навчальних досягнень студентів;
- інтерактивний зв'язок студента з викладачем за допомогою Інтернет-технологій.

Електронний підручник чи посібник сприяє якнайкращому активному розумінню та запам'ятовуванню навчального матеріалу і зазвичай містить три елементи:

1. Презентаційний, у якому подано основну інформацію з курсу.
2. Навчальний, де подано вправи, завдання, методи, прийоми, за допомогою яких інформація переходить у знання.
3. Контролю, що містить тести, відеозавдання, програми опитування тощо.

Базовими характеристиками означеного типу підручників чи посібників є: загальнодоступність (наявність у всесвітній мережі); пристосованість до потреб учасників освітнього процесу; ефективність; подовженість (пристосування до технологічних змін), сумісність (можливість використання в різних навчальних середовищах), багаторазовість (застосування частин електронного підручника чи посібника в різних контекстах).

До переваг електронних підручників й електронних посібників належать: наочність матеріалу, можливість миттєво оцінити завдання, мобільність аналізу рівня знань і проведення уроку, підвищення якості освітнього процесу, інформаційний вплив на особистість студента, інтерактивне навчання, можливість дистанційного навчання, сприйняття інформації у різних форматах, можливість роботи з матеріалом у будь-кий час, доступність, економія часу заняття,

Однак означені підручники й посібники мають й певні недоліки: погіршення стану здоров'я студентів, зокрема зору, негативний вплив Wi-Fi, готові відповіді, що перешкоджають розвитку мислення.

Отже, можемо дійти висновку, що електронні підручники й посібники в період науково-технічної революції відіграють важливу роль в навчальному процесі, мають великий дидактичний потенціал та підвищують мотивацію учнів до навчання, однак мають свої переваги і недоліки.

ЗМІСТОВИЙ КОМПОНЕНТ ПІДРУЧНИКІВ З ГЕОГРАФІЇ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Святослав Юрченко

*ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(м. Івано-Франківськ)*

Компонентом змісту освіти і одним із засобів навчання вважається використання в навчальному процесі різноманітних видів роботи з навчальною літературою: підручниками, навчальними посібниками, довідниками, нормативною літературою, навчальними програмами і навчально-методичними посібниками.

Більшість дослідників теорії підручника вважають підручник засобом засвоєння основ наукових знань в певній сфері, до якої належить навчальна дисципліна; програмою діяльності учнів і вчителя; транслятором соціального і культурного досвіду, який повинні засвоїти учні в ході вивчення конкретної дисципліни; моделлю конкретної педагогічної системи підготовки майбутніх фахівців. Головне призначення підручника, а разом з ним і інших видів

навчальної літератури, – керівництво процесом засвоєння змісту освіти, тобто пізнавальною діяльністю школярів.

Підручник географії – важливе джерело знань не тільки з цього предмета, а й із суміжних дисциплін. Його зміст охоплює багато знань: біологічні, хімічні, фізичні, історичні, математичні, соціальні, економічні. Тому апріорі підручник географії має переваги перед іншими підручниками [2, с. 164].

Будь-який підручник має певну структуру, тому для розробки його змісту принципове значення мають співвідношення елементів підручника і логіка їх розташування. У підручнику має бути дотримано єдність змісту навчального предмета і навчальних програм.

У Концепції географічної освіти в основній школі зазначається, що на шляху до формування предметної географічної компетентності необхідно розв'язати одне з найбільш значущих завдань шкільної географії, яке полягає у формуванні в учнів різнотипних географічних умінь, а саме: інтелектуальних (пізнавальних), навчальних, прикладних, а також умінь географічного моделювання. На основі цього розвивається географічне бачення світу – це історично зумовлений цілісний образ довкілля, що ґрунтується на знаннях про природу Землі, її населення, світову економіку та їх взаємодію. Тобто у процесі вивчення географії має відбуватися поступовий перехід від побутового бачення світу до географічного, а вчитель повинен докладати свої зусилля задля організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, спрямованої на забезпечення такого переходу [1, с. 22].

При знайомстві із змістом підручника з географії важливо з самого початку навчити школярів правильно орієнтуватися в ньому, вміти бачити всю структуру підручника. Під час роботи з підручником географії вчитель розкриває структуру і будову підручника, вказує різні його компоненти, дає коротку характеристику кожному розділу і коротко розкриває теми, які належить вивчити. Звертається увага на барвисті малюнки обкладинки, так як вони підказують зміст навчальної книги.

В організації роботи із змістом підручника з географії потрібно розрізняти кілька етапів:

- 1) засвоєння прийому роботи з підручником проводиться під керівництвом вчителя;
- 2) вчитель дає вказівки, робота школярів носить напівсамостійний характер;
- 3) школярі самостійно працюють з підручником за завданнями вчителя.

Робота з підручником включає роботу з навчальним текстом, питаннями, завданнями та ілюстративним матеріалом, роботу одночасно з декількома компонентами підручника. Перша і основна задача – навчити школярів свідомого читання навчального тексту, застосовуючи ряд прийомів, і таким

шляхом розвивати вміння і навички свідомої самостійної пізнавальної діяльності в області географії. Важливо, щоб учні навчилися розуміти географічний текст, засвоїли його головну особливість – нерозривний зв'язок з географічною картою.

Невід'ємною складовою визначення змісту уроку є безпосередньо зміст шкільного підручника, зокрема з географії. Вирішення цього завдання полегшується тим, що навчальний матеріал в підручниках розділений на окремі параграфи або теми, відповідні одному уроку, і в тексті використані різноманітні прийоми орієнтування і організації пізнавальної діяльності учнів. Велику допомогу вчителю при підготовці уроку надає програма, де по кожній темі подано перелік того, що учні повинні знати і вміти.

Перш за все, виділяється основний науковий і світоглядний зміст уроку. Навчальний матеріал поділяється на смислові частини. У кожній частині визначається головний, основний навчальний матеріал (провідні поняття, основні факти, найбільш суттєві причинно-наслідкові зв'язки і залежності, важливі закономірності) і допоміжний. В більшості випадків не весь матеріал підручника пояснюється на уроці через обмежений час, частина його вивчається учнями вдома. У старших класах частка цього матеріалу зростає. Нескладна тема може повністю вивчатися учнями самостійно. Вчитель визначає, який навчальний матеріал буде вивчатися з його допомогою, а який самостійно. Враховується раніше отримана підготовка учнів з географії та інших навчальних предметів.

По кожній смисловій частині передбачається робота з різними джерелами географічних знань. Найбільш складні питання теми пояснюються вчителем.

Важлива роль змістового компоненту підручника з географії проявляється і в плануванні навчальної роботи. Вчителі складають календарні, тематичні та поурочні плани. Календарні плани складаються на навчальні півріччя. У ньому дається розбивка програмного навчального матеріалу на окремі уроки. В програмі вказується кількість годин по кожній темі. У підручниках текст розділений на параграфи, кожний параграф розрахований на один урок. За розкладом визначається дата проведення уроків.

Тематичний план більш докладний. Він розробляється з певної теми шкільної географії. Навчальний матеріал теми розбивається на окремі уроки. Тематичний план передбачає не механічну розбивку кожної багатогодинної теми на уроки, а виявлення системи уроків по темі, взаємопов'язаних за змістом, методами навчання, характером пізнавальної діяльності учнів.

На основі тематичних планів розробляються поурочні плани. Вони складаються після ретельної підготовки вчителя до уроку. В поурочних планах вказуються тема і цілі уроку, навчальне обладнання, розкриваються хід і зміст кожної структурної частини уроку, методи і прийоми навчання.

Таким чином, підручник служить не тільки цілям придбання нових знань і закріплення їх, а й формування в учнів уміння самостійно працювати з книгою. Він не тільки розширює і поглиблює знання з географії, але і розвиває мислення і мовлення учнів, збагачує його, виховує інтерес до географії, любов до книги.

Література

1. Концепція географічної освіти в основній школі: проект / Інститут педагогіки НАПН України / за заг. ред. О. М. Топузов, О. Ф. Надтока, Л. П. Вішнікіна, А. С. Доброскок та ін. Київ: Педагогічна думка, 2014. 30 с.
2. Назаренко Т. Г. Методичні засади змісту шкільного підручника «Загальна географія» / Т. Г. Назаренко // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Мадзігон. – К. : Педагогічна думка, 2004. – Вип. 5. – С. 164–68.

ТРЕНІНГ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ

Юлія Яхниця

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Відповідно до концепції Нової української школи вивчення загальноосвітніх дисциплін, зокрема біології, ґрунтується на педагогіці партнерства з урахуванням динамічних змін, що відбуваються в науці та суспільстві. Однією із сучасних педагогічних технологій, яка відповідає вимогам інноваційного навчання, є тренінг.

Навчальний тренінг – це форма взаємодії вчителя та учнів, при якій у невимушеній, дружній обстановці відбувається розвиток здібностей до навчання, оволодіння різними видами діяльності та можуть бути досягнуті прогнозовані цілі в короткий термін.

Під час тренінгу створюється неформальне, невимушене спілкування, яке відкриває перед групою безліч варіантів розвитку і вирішення проблеми, заради якої вона зібралася. На відміну від традиційних, тренінгові форми навчання повністю охоплюють весь потенціал людини: рівень та обсяг її компетентності (соціальної, емоційної, та інтелектуальної), самостійність, здатність до прийняття рішень, взаємодії тощо.

Основними характеристиками тренінгу є: взаємодія тренінгової групи та тренера; наявність облаштованого приміщення відповідно до тематики тренінгу; укладання учасниками тренінгу правил групи; формування

атмосфери взаємодії та спілкування; використання інтерактивних методів навчання; дотримання структури тренінгового заняття.

Важливу роль під час тренінгу відіграє тренер – це учасник, котрий володіє інформацією щодо означеної теми; знає методику проведення тренінгових занять; вміє працювати з аудиторією; володіє методикою оцінювання результатів тренінгу.

Тренінг, як і урок, має характерну структуру і складається з трьох частин: вступної, основної, завершальної. На кожному етапі реалізуються певні завдання. Наприклад, в основній частині тренер оцінює рівень поінформованості учасників щодо означеної теми, відбувається актуалізація проблеми, надання інформації та засвоєння знань, формування умінь та навичок.

Основними умовами ефективної реалізації тренінгу є: визначення теми, мети та змісту тренінгу; розробка загального плану проведення тренінгового заняття; детальне планування засобів, форм та методів роботи; вміння викладача організувати роботу групи на тренінговому занятті; наявність матеріально-технічного забезпечення в навчальному закладі.

Залежно від поставленої мети тренінг буває: психокорекційний, методичний, психотерапевтичний, навчальний та організаційний. При вивченні біології доцільно застосовувати навчальний тренінг котрий націлений на набуття особистістю нових знань, розвиток умінь або вироблення навичок у певних галузях соціальної активності людини.

Відповідно до змісту навчальної програми з біології розрізняють чотири види біологічних тренінгів, вони наведені у таблиці (Таблиця 1).

Таблиця 1

Види біологічних тренінгів

Види тренінгів	Орієнтовна тематика	Провідна дидактична мета
Валеологічні	«Профілактика інфекційних захворювань»	Сформувати знання про інфекційні хвороби людини, сприяти активному усвідомленню потреби берегти здоров'я.
	«Раціональне харчування – запорука здорового життя»	Сформулювати знання про значення раціонального харчування та енергетичний баланс людини.
Психофізіологічні	«Захворювання нервової системи»	Вивчити поняття нервові хвороби та з'ясувати причини їх виникнення.
Екологічні	«Економічні цінності	Сформулювати уявлення про

	природи»	необхідність переосмислення системи цінностей щодо природи, з'ясувати важливість стратегії сталого розвитку та суспільства
	«Збереження біорізноманіття»	Повторити основні групи організмів вивчені в курсі середньої школи, сформувані уявлення про поняття біорізноманіття та його важливість для функціонування екосистем.
Загальнобіологічні	«Обмін речовин – основа функціонування живих систем»	Узагальнити знання про обмін речовин та енергії, систематизувати інформацію про значення біоелементів та біоорганічних речовин

Отже, основне завдання біологічного тренінгу всіляко сприяти та стимулювати навчальну діяльність. Поряд з цим тренінг повинен не тільки підтримувати і зміцнювати інтерес учнів до природи, а й забезпечувати виховання наукового, діалектико-матеріалістичного світогляду.

Використання тренінгових технологій забезпечує: зацікавленість учнів до вивчення біології; поглиблення біологічних знань в цікавій для учнів формі; формування комунікативних навичок.

МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Олена Мурзіна, Андрій Каблуков, Олена Кожан
Запорізький державний медичний університет
(м. Запоріжжя)

Підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх лікарів і фармацевтів потребує удосконалення існуючих та пошуку нових форм і методів організації навчального процесу з відповідним врахуванням використання комплексів технічних і дидактичних засобів.

Однією з таких форм, яка використовується для підвищення якості навчання, є використання в інформаційно-комп'ютерних технологій в дистанційному навчанні.

Особливістю використання дистанційної освіти в медичному університеті для студентів є те, що навчатися дистанційно можуть студенти за фахом фармацевт і діагност, а також студенти, які вивчають дисципліни за вибором та виконують завдання з самостійної роботи. Тобто на очному відділенні навчання для студентів в медичному університеті використовується змішана очно-дистанційна форма навчання. Так було до появи COVID-19. Вплив, який пандемія коронавірусу зробила на систему вищої освіти, виявилось значним. Вона поставила заклади вищої освіти в важкі умови, які змусили в дуже скорочені терміни адаптуватися до подій, витратити значні кошти для прискореної цифровізації освіти та переходу на дистанційну форму навчання. У той же час пандемія стала стимулятором поширеного використання інформаційно-комп'ютерних технологій в закладах вищої освіти України.

При цьому у закладах вищої освіти необхідно було з'ясувати, що треба навчальному закладу в першу чергу зробити для збереження якості навчального процесу при дистанційній формі навчання.

Звісно, що для використання дистанційної форми навчання в навчальному закладу необхідно: мати матеріально-технічну оснащеність освітнього середовища, що включає необхідний спектр надаваних освітніх послуг; мати навчально-методичні матеріали (навчальний контент); мати

підготовлених, професійно компетентних викладачів дистанційного навчання; мати засоби контролю за якістю знань і роботи студентів; комунікація викладач – знання – студент та студент – рівень засвоєння знань – викладач.

Основними факторами які впливають на якість дистанційної освіти є підготовка контенту навчальної дисципліни, а також професійна компетентність тьютора (викладача), який супроводжує курс дистанційного навчання.

Підготовче відділення для слухачів - іноземців Запорізького державного медичного університету успішно перейшло на онлайн навчання з 2021 року. Це пов'язано з тим, що університет має всю необхідну технічну та програмну оснащеність для використання хмарних сервісів навчання.

Навчально-методичні матеріали розроблені та розміщені на навчальній платформі edX. Викладачами університету розроблено понад 500 навчальних курсів для студентів університету, серед яких є і курси для слухачів-іноземців підготовчого відділення. Для проведення лекційних та практичних занять використовується додаток Office 365 Teams, який дозволяє використовувати в навчанні як ПК, так і інші мобільні пристрої, до яких входять комп'ютери, планшети, смартфони, iPad і мобільні телефони.

Для підготовки компетентних викладачів дистанційного навчання в університеті були проведені лекційні та практичні заняття по використанню названих вище платформ та програмного забезпечення. На кафедрах були призначені тьютори, що відповідають за проведення занять дистанційного навчання. Додатково проводяться дистанційні консультації викладачів кафедр.

Контроль знань і виконання самостійної роботи та практичних занять проводяться з навчально-контролюючої системою RATOS, розроблену фахівцями університету. Використовується також електронний журнал успішності студентів, доступ до якого, в режимі перегляду, мають і викладачі і слухачі-іноземці. Ставити оцінки в журнал може тільки відповідальний викладач.

При навчанні використовуються не тільки стандартні технології проведення занять, а й інтерактивні форми навчання, що дозволяють контролювати засвоєність навчального матеріалу в процесі проведення лекцій та практичних занять дистанційно.

Висновки. Хмарні обчислення мають широкі перспективи застосування в сфері освіти, наукових дослідженнях і прикладних розробках, а також для дистанційного навчання слухачів-іноземців підготовчого відділення. Створення єдиного інформаційного середовища вищого закладу освіти, побудованого із застосуванням «хмарної» парадигми, дозволить вирішити задачу успішної адаптації іноземних студентів і їх підготовки до подальшого навчання у закладі вищої освіти, а також підвищить якість підготовки слухачів-іноземців.

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Оксана Василечко, Інга Єгорова

*ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(м. Івано-Франківськ)*

Розвиток професійних компетентностей викладача сучасного ЗВО це цілеспрямований розвиток творчої та практичної складових його особистості, готовності до сприйняття педагогічних інновацій, здатності оперативно адаптуватися до швидкоплинних змін як у педагогічному середовищі так і загалом у суспільстві. В основі професійних компетенцій сучасного викладача можна виділити комунікаційну, рефлексивну, операційно-діяльнісну тощо. Їх варіативність у структурі особистості педагога відображається у можливості вибору методів та прийомів у процесі професійної діяльності, а якісна характеристика кожної із компетентностей стає індивідуальною особливістю самої особистості. Проте для успішної організації педагогічного процесу, зазвичай, недостатньо володіти тільки напрацьованими компетентностями. Досить часто успішність педагогічної діяльності викладача залежить від його вміння та здатності оперативно змобілізувати свої зусилля та внутрішні ресурси на систематичну та якісну інтелектуальну діяльність, раціонально використовувати наявні власні сили, гармонійно управляти своїм емоційним і психологічним станом, максимально використовувати свій педагогічний потенціал, проявляти творчу та пізнавальну активність.

За останні роки у вітчизняній та зарубіжній психолого-педагогічній науці збільшилася кількість розробок методів активного навчання як способів запланованої активації комунікативних процесів у навчальній або іншій цільовій групі, незалежно від змісту поставлених навчально-пізнавальних завдань. Одним із таких методів активного навчання сьогодні виступає тренінг. Тренінг утвердив себе як дієвий метод удосконалення навичок комунікації (ділової та міжособистісної), як спосіб розвитку самопізнання у різних сферах життєдіяльності людини. На важливості використання методу тренінгів у підготовці фахівців у сфері освіти акцентують увагу у своїх працях Г. Ковальчук, Т.Котенко, М.Скуратівська та ін. Основними засобами досягнення мети у тренінгу виступають групова дискусія, рольові ігри, тощо. Саме поняття «тренінг» походить від англійського (training- навчання, тренування, підготовка), це «запланований процес модифікації (зміни) співвідношення знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі»[2,с.144].

Сьогодні, у період протистояння пандемії COVID-19, у час активного розвитку інформаційних комп'ютерних технологій, розробки різноманітних програм, on-line платформ,- людство отримало можливість відтворювати групові ситуації в on-line режимі в реальному часі. А on-line тренінги у карантинних умовах стали одним із найбільш успішних методів навчання. Особливість таких тренінгів забезпечується специфічним переживанням, яке відчуває людина, котра побачила свою правильну чи помилкову відповідь, реакцію, рефлексію на екрані свого монітора. У такому стані, що був викликаний конфронтацією із самим собою, особистість стає більш сприйнятливою та відкритою до зауважень стосовно її поведінки, висловлювань, що, в свою чергу, впливає на підвищення мотивації у сфері саморозвитку та самовдосконалення. І. Андрощук стверджує, що в «основі тренінгів лежить взаємодія суб'єктів освітнього процесу на засадах умотивованості та зацікавленості учасників цим процесом; щирості, довіри, толерантності, партнерства, співпраці»[1,с.119].

Під час тренінгу відбувається активна продуктивна навчальна діяльність, використовується проблемний підхід, під час якого учасники тренінгу набувають нового досвіду через вирішення проблемних навчальних завдань чи ситуацій, аналізують ситуацію, що виникла з позиції безпосереднього учасника, з позиції партнера чи постраждалої сторони. У студентів, майбутніх викладачів ЗВО розвивається здатність до пізнання і комплексного розуміння себе та оточуючих у процесі освітньої діяльності та спілкування. Висновки, особливо, якщо вони були зроблені безпосередніми учасниками проблемної ситуації або безпосередніми її спостерігачами, стають надбанням професійного активного досвіду учасників освітнього процесу. Звідси, можемо стверджувати, що на тренінгах відбувається не тільки детальний аналіз проблемних і часто типових ситуацій, але й формуються робочі та іноді універсальні поведінкові алгоритми для певних ситуацій. Тренінги, направлені на розвиток комунікативної компетентності, на створення командного духу, на удосконалення досвіду публічних виступів та міжособистісних стосунків; вони позитивно впливають на розвиток таких якостей особистості, що навчається, як на здатність впевнено встановлювати, підтримувати і розвивати власну комунікативну компетентність. На психологічному рівні спостерігається помітне зростання довіри та відкритості у процесі комунікативної діяльності, - студенти, завдяки тренінгам, опановують здатністю швидко і якісно вирішувати протиріччя в інтересах, поглядах, висловлюваннях, що викликані негативними емоціями (вирішення скритих і явних конфліктів); удосконалюється вміння вибудовувати взаємовигідні стосунки з іншими людьми (навички ефективної взаємодії); формується позитивний настрій та установки; формується об'єктивна самооцінка. Тому, при створенні програми тренінгів для студентів, майбутніх

викладачів ЗВО, в якості основної мети заняття виступає власне підвищення комунікативної компетентності учасників, як здатності легко орієнтуватися в ситуаціях спілкування, що ґрунтується на знаннях та чуттєвому досвіді із умовою наявності у студентів навичок соціально-психологічного сприйняття процесу учіння. Звідси, процес проектування тренінгу в освітньому процесі ЗВО являє собою створення міжособистісних ситуацій у групі із урахуванням загальних цілей та конкретних завдань тренінгу, контингенту учасників та наявності організаційних можливостей (загальна кількість годин, що відводиться на тренінг, періодичність проведення такого роду занять, територіальні обмеження, наявність технічних засобів для реалізації даного методу).

Опитування, проведені на базі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, дозволяють стверджувати, що студенти із задоволенням відвідують тренінги та у переліку найбільш цікавих видів занять називають саме тренінги. Однак, застосування тренінгів в освітньому процесі вищої школи має свої особливості у конкретизації мети відповідно щодо рівня підготовки студентів різних курсів. Так, наприклад, для студентів першого року навчання з метою на орієнтацією розробки загальних уявлень про закономірності спільної діяльності та поглиблення самосвідомості і усвідомлення себе в процесі групової взаємодії, - основний наголос повинен робитися саме на аналізі групової динаміки - розвитку групових взаємовідносин, ролей і позицій учасників, та процесів прийняття рішень. Тому тут найбільш ефективними у структурі тренінгу будуть виступати елементи ділових ігор, мозкових штурмів. Використання тренінгових технологій на старших курсах буде реалізовувати мету щодо вироблення у студентів навичок та вмінь ділового спілкування: володіння методикою підготовки та проведення бесіди, диспуту; вміння слухати, виступати перед аудиторією, вирішувати конфліктні ситуації, а також на виховання професійної педагогічної рефлексії, емоційного інтелекту - низький рівень яких ускладнює продуктивне педагогічне спілкування (ділові ігри, рольові ігри, аналіз конкретних ситуацій-кейсів, імітація публічних виступів, тощо).

Отже використання тренінгів в освітньому процесі вищої школи сприяє розвитку педагогічної компетентності майбутніх викладачів ЗВО та здійснює ефективний вплив на формування їх педагогічної майстерності за рахунок трансформації внутрішніх установок особистості з їх послідовним перенесенням у майбутню професійну педагогічну діяльність.

Література

1. Андрощук І.В. Тренінг як засіб підготовки майбутніх викладачів до педагогічної взаємодії. *Вісник Черкаського університету: Серія «Педагогічні*

науки». Черкаси : Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. 2016. №9. С. 117–121

2. Котенко Т. Тренінг як засіб активізації навчання у вищій школі. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*, 2009, випуск 16 ч. II. С.143-147

РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ

Світлана Кондратюк

*ВСП «Київський торговельно-економічний фаховий коледж КНТЕУ»
(м. Київ)*

Модернізація сучасного освітнього процесу пов'язується із піднесенням рівня володіння іноземними мовами на якісно новий рівень. У першу чергу це стосується покращення комунікативної компетенції, основу якої складає лексична база студентів та вміння оперувати нею. Засвоєння лексичної складової іноземного спілкування завжди визначалося стрижневим компонентом навчання мови.

Через свою багатогранність термін «лексична компетенція» (lexical competence, LC, ЛК) – досить складний для тлумачення, тому лінгвісти різних епох намагалися інтерпретувати його неоднозначно. Саме тому педагог та радник з питань освіти К. Каро (Колумбія) систематизував погляди вчених за категоріями: 1) автори, які пропонують визначити лексичну компетенцію шляхом перерахування її різнобічних аспектів (Картер, 1987; Нейшен, 1990; Тейлор, 1990; Лауфер, 1991; Марконі, 1997; спеціалісти Ради Європи, 2001 та інші); 2) науковці, які піддають критиці тлумачення своїх попередників та пропонують більш абстрактні, всеосяжні (Генріксен, 1999); 3) дослідники, головна мета яких – показати актуальність набуття ЛК у процесі навчання лексики (Робінсон, 1989; Леннон, 1990; Шмітт, 1995 та інші).

У 2001 році інший дослідник, П. Нейшен, сформулював свій погляд на досліджуване поняття і охарактеризував термін лексичну компетенцію як сукупність трьох видів знання: 1) форми (усної, письмової, частини мови); 2) значення; 3) використання (граматичних функцій, обмежень щодо вживання тощо) слів [4, с. 33]. На нашу думку, визначення Нейшена досить вдало ілюструє не тільки рівень розвиненості іноземної лексичної компетенції у особи, яка вивчає іноземну мову, але й слугує показником рівня засвоєння лексичних одиниць студентами та допомагає визначити ефективність методів навчання, які використовуються задля засвоєння вокабуляру.

До етапів формування іноземної лексичної компетенції вчені [5, с. 234]. відносять: 1) ознайомчий/підготовчий етап (формування знань про

лексичну одиницю за допомогою некомунікативних (мовних) вправ, семантизація (перекладна/безперекладна), демонстрація прикладів використання, написання та правил вимови); 2) етап автоматизації (формування навичок використання лексичної одиниці у межах словосполучення, речення, тексту, діалогічного та монологічного мовлення тощо відповідно до запропонованої вчителем ситуації, встановлення зв'язків між формою, структурою лексичної одиниці та її значенням за допомогою умовно-комунікативних вправ, контроль правильного розуміння та вживання нового вокабуляру); 3) етап застосування/використання (формування вміння розв'язувати комунікативні завдання на основі застосування вивчених лексичних одиниць на письмі, у підготовленому (непідготовленому) мовленні за допомогою комунікативних/мовленневих вправ, контроль рівня засвоєння слів).

Формування іншомовної лексичної компетенції розглядалося у працях таких вітчизняних і зарубіжних учених, як: В. О. Артемов, Л. В. Банкевич, І. М. Берман, А. Є. Боковня, Н. Г. Вишнякова, Ю. В. Гнаткевич, О. Ю. Долматовська, С. М. Степащенко, О. Б. Тарнопольський, С. П. Шатілов, R. Carter, R. Ellis, R. Gairns, D. Gardner, M. Lewis, N. Schmitt та ін. Були досліджені прийоми розкриття значень іншомовних слів, проаналізовано дію лексичного механізму в різних видах мовленнєвої діяльності; розроблено типи та види вправ для навчання термінологічної лексики; визначено критерії й описано процедуру відбору лексичних одиниць для формування словника-мінімуму.

Лексична компетенція визначається сучасними вченими (О.П. Аматыєва, А.М. Богуш, С.Л. Куліш, С.Ю. Ніколаєва та ін) як наявність певного запасу лексичних одиниць з урахуванням віку студентів, здатність адекватно їх використовувати. Таким чином сформована лексична компетенція стає підґрунтям для реалізації мовленнєвої, соціокультурної та соціолінгвістичної компетенцій школярів.

Якість формування іншомовної лексичної компетенції обумовлюється системою відповідних вправ. Під вправою ми розуміємо спеціально організоване у навчальних умовах багаторазове виконання окремих операцій, дій або діяльності з метою оволодіння ними або їх удосконалення. Система вправ передбачає послідовність та логічний порядок подання матеріалу, з урахування принципу наростання складності завдання, узгодженості із попередньо засвоєним матеріалом, що забезпечує формування навичок та вмінь.

Знання іноземної мови асоціюється із знаннями слів, а володіння мови — з лексичними навичками. Отже лексичні навички є найважливішим компонентом змісту навчання іноземної мови.

Враховуючи соціальнопсихологічні особливості студентів, ми вважаємо, що навіть лексичні навички доцільно формувати не лише за допомогою автентичних засобів традиційного навчання (довідників, словників, підручників з англійської мови), але й інформаційних електронних технологій (Internet-ресурсів, мобільних додатків, навчальних комп'ютерних ігор тощо). Таке гібридне поєднання має назву "blended learning" (hybrid learning) і являє собою комбінацію online, традиційного та самостійного навчання [1, с. 10].

До компонентів змішаного навчання А. Красуля відносить інструкції викладача, вебінари, конференц-дзвінки, живі або онлайн-сесії з репетиторами, інструкторами, використання чатів, електронної пошти, блогів, подкастингу, соціальних мереж, YouTube, Skype і вебдошки тощо [3, с. 220].

На ознайомчому етапі формування англомовної лексичної компетенції простіше користуватися перекладними способами, адже такий традиційний метод дозволяє зекономити час на занятті [2, с. 211]. Проте він не завжди є ефективним та цікавим для студентів. Саме безперекладні способи мають особливу цінність, адже дозволяють використовувати і розвивати зоровий, артикуляційний, акустичний канали сприйняття та осмислення інформації.

Наприклад, викладач може підготувати flash-картки для презентації нової лексики за допомогою популярних у всьому світі ресурсів AnkiWeb (www.ankiapp.com), Quizlet (www.quizlet.com), Oxford English Vocabulary Trainer (www.oxfordevt.com), Brainscape (www.brainscape.com), Cram (www.cram.com) та багатьох інших, які доступні не лише в режимі браузера на ПК, але й на операційних системах Android та IOS. За умови використання безперекладної семантизації лексики у нагоді стане і популярний web-сайт Youtube (www.youtube.com), де можна віднайти велику кількість освітніх каналів, що пропонують безкоштовні матеріали для вивчення іноземної мови: Oxford Online English, Learn English with Papa Teach Me, BBC Learning English, British Council, One Word a Day та інші.

На етапі автоматизації лексики, викладач повинен активізувати нові слова у певному контексті (у межах словосполучення, речення, тексту), створити ситуації для використання діалогічного та монологічного мовлення з метою формування навичок їх використання, а також обов'язково проконтролювати правильність розуміння і вживання лексичних одиниць на практиці задля подальшого формування репродуктивних лексичних навичок. Тому даний етап передбачає використання умовно-комунікативних та некомунікативних вправ як на рівні слова, словосполучення, речення, так і на рівні понадфрази (монологічної чи монологічної єдності, мікротекстів). Студент матиме змогу сприйняти зразок мовлення та в подальшому усному або писемному мовленні виконувати певні дії.

Останній етап (застосування лексики) вимагає не лише подальшої активізації потенційного словникового запасу, але й використання його на

практиці. Традиційна дискусія, на нашу думку, є одним із найкращих та найголовніших способів стимуляції вільного невимушеного використання сформованого словникового запасу. Студентам цікаво обговорювати особисті стосунки, їх види (“Family and Relationships”), права та обов’язки людини та громадянина (“Law”), дозвілля та спорт (“Holidays”, “Music and festivals”, “Sports”), проблеми глобалізації, економіки, довкілля (“Environmental problems”, “Modern technologies and globalization”), вибір майбутньої професії (“Future profession”, “Career VS. Family”) тощо. Насправді, така вікова особливість дає змогу викладачеві оригінально підійти до розробки тематики індивідуальних чи групових дискусій, які були б актуальними для сучасної молоді.

Таким чином, успішне вивчення англійської мови залежить від регулярного та поетапного поповнення словникового запасу – формування лексичної компетенції, що є центральним, необхідним аспектом вивчення мови та передбачає здатність до коректного оформлення висловлювань і розуміння інформації та базується на теоретичних відомостях про систему її правил, залежить від вірно обраних стратегій розвитку рецептивних та репродуктивних лексичних навичок шляхом виконання некомунікативних, умовно-комунікативних та некомунікативних вправ залежно від етапу набуття компетенції.

Змішане навчання дозволяє урізноманітнити навчальний процес як завдяки виконанню вправ на основі інструкцій викладача, традиційних автентичних джерел: підручників, довідників, словників, так і розробляти завдання за допомогою засобів E-learning та M-learning: подкастингу, чатів, електронної пошти, блогів, соціальних мереж, освітніх online-платформ, відеоматеріалів YouTube, електронних словників тощо. Перспективою подальших досліджень вважаємо розробку навчальних матеріалів для формування іншомовної лексичної компетенції учнів молодших та середніх класів на основі змішаного навчання, пошук інноваційних методик впровадження системи «перевернутого класу» (F-learning) під час навчання англійської мови в українських загальноосвітніх школах.

Література

1. Chase C. Blended learning combining online technology with classroom instruction [Electronic resource] / 1 of 3 make Edtech happen, 2012. – Access mode : c.com/2012/03/21/blended-learning-combining-online-technology-with-classroominstruction-1-of-3/ – (28.04.2019).
2. Yehorova, Olesia & Bila, Oleksandra. (2018). STRATEGIES OF INTRODUCING THE INDIVIDUAL LEARNING STYLE IN THE DEVELOPMENT OF THE ENGLISH LANGUAGE LEXICAL COMPETENCE OF PUPILS. 12

3. Krasulia, A. Blended Learning: Advantages and Disadvantages in the EFL Classroom [Electronic resource] / A. Krasulia // Якісна мовна освіта у сучасному глобалізованому світі: тенденції, виклики, перспективи: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Суми, 23-24 листопада 2017 р. – Суми: СумДУ, 2017. – С.220-224. – Access mode : http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/67256/1/Krasulia_Blended_Learning.pdf. – (30.04.2019).
4. Nation, I.S.P. (2001) Teaching and Learning Vocabulary in Another Language. [Electronic resource] / Cambridge: Cambridge University Press. – Access mode : <http://catdir.loc.gov/catdir/samples/cam031/2001269892.pdf>. – (25.04.2019).
5. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ.класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ У СУЧАСНОМУ SMART-СУСПІЛЬСТВІ

Світлана Цимбал

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
(м. Київ)*

XXI століття – це століття, коли інформаційні технології стають невід’ємною частиною життєвого простору людини. Сьогодні з упевненістю можна констатувати факт існування нового покоління людей, покоління digital, для яких мобільний телефон, комп’ютер та Інтернет є такими ж необхідними складовими їх життєвого простору, як природа і суспільство. Для розвитку сучасної освіти вже недостатньо впливу людського капіталу. Необхідно змінювати саме освітнє середовище, не просто нарощувати обсяги утворення трудових ресурсів, а змінювати сам зміст освіти, його методи, інструменти та середовища.

Смарт-технології навчання стають найбільш популярними та ефективними у навчальному процесі для студентів, бо вони, з одного боку, дають змогу максимально ефективно організувати час викладача та студента, а з іншого боку, роблять навчальний процес цікавим та доступним.

Smart-навчання – це гнучке навчання в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контенту з усього світу, що знаходиться у вільному доступі, який дозволяє розширити межі навчання, причому не тільки з точки зору кількості учнів, а й з точки зору часових та просторових показників: навчання стає доступним усюди і завжди [1]. За допомогою Smart-навчання

створюються умови для реалізації проголошеного ЮНЕСКО провідного принципу освіти XXI століття «освіта для всіх» і «освіта через усе життя» – «Life Long Learning» [2].

Соціальні мережі (Facebook, Twitter, Instagram) формують особливий комунікативний простір. Їх дидактичний потенціал проявляється, перш за все, у доступності для більшості користувачів Інтернету, які самі ж створюють контент даного сайту. У соціальних мережах можливе створення віртуальних навчальних груп, до яких викладач робить доступ для своїх студентів і розміщує для них необхідний навчальний контент, а студенти можуть обговорювати, спільно виконувати завдання і розміщувати результати як індивідуальної, так і групової роботи. Мультимедійність комунікативного простору відчутно полегшує завантаження і перегляд у віртуальній навчальній групі відео- і аудіоматеріалів, інтерактивних додатків [3].

Новим напрямом загальної дидактики і часткової методики та технологій навчання стало використання кібернетичного простору у смарт-навчанні. Як відомо, одним із найбільш революційних досягнень за останні десятиліття, що значно вплинуло на освітній процес у всьому світі, стало створення всесвітньої комп'ютерної мережі, що одержала назву Інтернет. Як інформаційна система, Інтернет пропонує своїм користувачам різноманіття інформації і ресурсів. Базовий набір послуг може містити: електронну пошту (e-mail); можливість публікації власної інформації, створення власної домашньої сторінки (homepage) і розміщення її на Web-сервері; доступ до інформаційних ресурсів: довідкові каталоги (Yahoo!, InfoSeek, UltraSmart, LookSmart, Galaxy); пошукові системи (Alta Vista, HotBob, OpenText, WebCrawler, Excite); спілкування в мережі (Chat). Ці ресурси, як свідчить проведене дослідження, активно використовуються у вищих навчальних закладах [4; 5].

Впроваджуючи інноваційні методи та технології у процес навчання, варто пам'ятати про результативність нововведень у навчальному процесі, адже інновації вимагають не тільки критичного підходу, але й повного та ретельного аналізу. Тому виникає необхідність проведення моніторингових досліджень, які дадуть змогу своєчасно виявити труднощі у процесі планування, організації та змісту навчального процесу, проблеми адаптації викладачів та студентів до нових умов освітнього середовища та після аналізу ситуації допоможуть прийняти відповідні рішення [6].

Література

1. Ахметова Г.К., Караев Ж.А., Мухамбетжанова С.Т. Методика организации повышения квалификации педагогов в условиях внедрения системы электронного обучения. Алматы : АО НЦПК «Өрлеу», 2013.

2. Smart Technology based Education and Training. Smart Digital Futures. Amsterdam : IOS Press BV, 2014.
3. Можаяева Г.В., Фещенко А.В. Использование виртуальных социальных сетей в обучении студентов-гуманитариев. *Информационные ресурсы, технологии и модели реконструкции исторических процессов и явлений*: материалы междунар. науч. конф. Москва : МГУ, 2010. С. 174–175.
4. Московская Н. Л. Изучение иностранного языка на основе группового консультирования. *Язык и образование в диалоге культур*: матер.44 науч.-метод. конф. преподавателей и студентов. Севастополь, 2000. С. 139–144.
5. Олійник О.В. Інноваційний підхід до застосування інформаційних технологій на заняттях з англійської мови. *Наукові праці. Педагогіка*. 2012. Вип. 197. Том 209. С. 22-25.
6. Гоголь І. О. Модель змішаного навчання іноземної мови студентів немовних вузів. *Використання моделі змішаного навчання при викладанні іноземних мов* : тези доповідей. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. С. 23–26.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

СУЧАСНІ РЕСУРСИ ДЛЯ СПІЛКУВАННЯ ОН-ЛАЙН

В'ячеслав Альошечкін, Михайло Люлько

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Коронавірус зробив неможливим звичайне навчання на довгі місяці, тому єдиний вихід – дистанційне викладання.

Що для цього потрібно? – Потрібна платформа, через яку відбудеться спілкування. Самий відомий сервіс для відео та аудіо зв'язку - Skype. Декілька слів про нього.

Але є багато альтернатив. По-перше перевірте своє робоче місце. Потрібно оглянути як працює звук на комп'ютері і мікрофон, перевірити наявність та справність камери, з'єднання з інтернетом має бути достатньо стабільним та потужним. Краще додатково ще мати гарнітуру.

Окрім Skype пропонується безкоштовна платформа Google Hangouts. Для користування викладач і студенти мають зареєструвати профіль Google. Оптимальним браузером для користування є Chrome. Можна робити конференції на велику кількість людей, є режим screen share-ви можете транслювати свій екран комп'ютера всім учасникам, також є внутрішній чат для спілкування.

Сервіс для відеоконференцій Zoom користується популярністю в бізнесі. Реєстрація з обов'язковою. Сервіс має приємний інтерфейс, не є складним. В нього безкоштовний план, за яким можна проводити необмежені за часом підключення один на один. Якщо до конференції підключається більше двох осіб, то безкоштовний зв'язок триватиме 40 хвилин. Також ви можете спілкуватися в чаті, транслювати свій екран (функція «whiteboard»), яка є фактично заміною дошки.

Сервіс Free Conference Call дає постійно підказки. Рекомендується користуватися сервісом через браузер Chrome або завантажити десктоп версію відповідно до інструкцій. Сервіс має зрозумілий інтерфейс, голосову підтримку, яка пояснює кожен функцію. Для користування зареєструватись повинен лише викладач, який створює конференцію. Студентам можна надіслати посилання-запрошення. За посилання можна приєднатися до

конференції після введення пошти та імені. Під час конференції ви можете спілкуватися в чаті, демонструвати екран або окремі програми зі свого комп'ютера, працювати в режимі питання та відповіді.

Також існують платформи, які дозволяють організувати повноцінний навчальний процес із групою. Вони дозволяють розміщувати навчальні матеріали, домашні завдання, проводити уроки онлайн та надавати зворотній зв'язок. Дуже відома серед викладачів безкоштовна платформа Google classroom. Зручні інструменти створення завдань та зворотного зв'язку, простий інтерфейс.

Дуже корисні онлайн-ресурси для інтерактивного навчання. Вони допомагають робити тести, візуалізувати інформацію, активувати увагу студентів. Платформа Classtime об'єднує можливість проводити тестування онлайн й одночас аналізувати успішність студентів та їх активність. Сервіс має як шрдідуальні завдання так і групові. Ви маєте доступ до імпортування питань з бібліотеки ЗНО різних років, можете створювати власні питання. Сервіс має український інтефейс. Платформа Nearpos дозволяє створювати інтерактивні уроки – презентації, має базу готових уроків. Це чудовий вибір для занять англійською мовою. Реєструватися має викладач, а студенти отримують доступ до заняття за кодом чи посиланням. Розібратися з користуванням не важко, сайт має зрозумілі та детальні інструкції. Learning Apps.org- це прекрасна база готових інтерактивних завдань із різних предметів та для різних рівнів і чудовий конструктор для створення власних завдань та тестів. Реєстрація безкоштовна й дозволяє зберігати створені тести.

Також неможливо не сказати декілька слів про сервіси для створення ігор та тестів. За допомогою Online Test Pad освітяни створюють тести, кросворди, логічні ігри чи опитування. Підтримає україномовний інтерфейс. Потрібно зареєструватись, хоча сервіс безкоштовний.

Quizzes - дуже корисна платформа для створення інтерактивних тестів. Інтегрується з Google Classroom. Готові тести у вигляді домашнього завдання можна надсилати через нього, або через посилання й унікальний код.

Яскрава та інтерактивна платформа для ігрової форми навчання - це Kahoot! Весь інтерфейс англійською, проте в інтернеті можна знайти поради його використання. Має безліч безкоштовних варіантів роботи.

Ми перелічили найбільш вагомі і корисні варіанти платформ он-лайн.

Інтернет-ресурси: <https://hangouts.google.com>

<https://bitly.su/FeyRrBkx>, <https://zoom.us>

<https://www.freeconferencecall.com>

<https://bitly.su/c6uX>

<https://www.classtime.com/uk/>

<https://learningapps.org>

<https://onlinetestpad.com/ru>

<https://kahoot.com>
<https://quizlet.com/>

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Марина Бабенко-Жирнова, Людмила Нечаюк

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Не зважаючи на ряд переваг та нові відкриття, дистанційне вивчення української мови та літератури має свої недоліки. Однією з причин недостатньої ефективності такого навчання є незадовільна матеріально-технічна база закладів освіти, відсутність або низька швидкість доступу до мережі Інтернет у студентів та викладачів вдома, платні умови доступу до програмових засобів тощо.

Важливою перешкодою на шляху до якісної дистанційної освіти є таке прикре явище, як недобросовісність певних студентів у виконанні контрольних та самостійних завдань з метою перевірки знань. Зокрема, у процесі навчання викладачі отримують численні скарги на те, що онлайн-тестування повільно працює, що тест не відображається або ж примушує студента проходити його заново. На жаль, сьогодні немає дієвих способів перевірити правдивість таких скарг, що змушує педагогів витратити зайвий час на вирішення студентських проблем і на пошук відповіді, чи такі проблеми не вигадані.

Ряд педагогів-гуманітаріїв також скаржиться на відсутність системного навчання новітніми технологіями на рівні власного навчального закладу. Зіштовхнувшись із переходом на тривале дистанційне навчання, більшість викладачів опинились з проблемою віч-на-віч. Це змусило багатьох самотужки в пришвидшеному темпі вивчати програми Zoom, Microsoft Teams, Google Meets та ін.

Існують також свої нюанси подачі нового матеріалу під час лекційних занять. Зокрема, лекція з української літератури може супроводжуватися презентацією Power Point, яка запускається студентам у різних програмах шляхом функції «Демонстрація екрану». Через цю ж функцію можна показати відеоматеріал до заняття, буктрейлер до книги, цікаві факти про письменника тощо. Через низьку якість Інтернет-з'єднання або з ряду інших причин демонстрація екрану досить часто працює з перебоями, не дозволяючи в достатній мірі подати медійний матеріал.

Для викладачів-гуманітаріїв нерідко виникає проблема наочності у поданні практичної інформації. Деякі мовні теми з розділу «Синтаксис»

потребують ефективної роботи з віртуальною дошкою, залучення до цієї роботи студентів. Схеми простих та складних речень, головні та другорядні члени речення – усі ці теми потребують максимальної наочності, а далеко не всі педагоги та студенти володіють максимальним арсеналом використання віртуальної смарт-дошки.

Мабуть, на цьому і закінчуються недоліки дистанційного навчання. Звичайно, при бажанні можна знайти ще багато нюансів, але навіщо концентрувати свою увагу на негативному. Давайте, поговоримо й про позитивну сторону цього питання. Поступово змінюється життя у світі й удосконалюється освіта. Якщо ще рік назад для нас було важко зрозуміти як працювати й вчити студентів, то сьогодні Інтернет став невід'ємною частиною спілкування зі студентами.

Перейшовши на дистанційне навчання викладачам довелося придумувати різні нові способи для залучення до навчання студентів. Тепер педагоги вклинюють у свої заняття все більше елементів гри, кінофільмів, лекцій, демонстрацій, презентацій та інших онлайн-інструментів, які роблять заняття цікавіше для студентів. Дистанційне навчання дозволяє руйнувати кордони між країнами, адже онлайн можна побувати в абсолютно будь-якому місці. Тепер можна всією групою відправитися на екскурсію в музей або поспілкуватися зі студентами різних країн, вивчити мову, побувати на цікавих, пізнавальних лекціях зарубіжних спеціалістів, спікерів. Такі можливості розширюють рамки професійної діяльності. За допомогою таких програм ви можете поспілкуватися з носієм мови, обмінятися знаннями та досвідом, дізнатися багато нового про світ. Основною перевагою дистанційної форми навчання над очною формою є, передусім, її зручність: студент самостійно обирає час і місце для навчання – це онлайн-конкурси, онлайн-олімпіади. Також дозволяє така форма навчання одночасно працювати чи паралельно вчитися на стаціонарі в іншому місті чи навіть країні.

Крім того, навчання вдома серйозно економить час, даючи можливість повноцінно висипатися і відпочивати.

Викладачі мають можливість використовувати велику кількість ресурсів та джерел для навчання; нагоду навчатись в зручних умовах та у зручний час; зекономити часу на дорогу та збори; більшу зацікавленість і включеність батьків у навчання; можливості для організації креативних завдань.

Інформаційна платформа **Zoom** також має переваги у роботі зі студентами на парах з навчальних предметів українська мова та література: сервіс безкоштовний, легко встановити, має зрозумілий інтерфейс. Можна запросити 100 учасників. Активна форма спілкування. Демонстрація екрана (при бажанні з сумісним доступом). Можна запланувати дату проведення конференції. Відбувається запис конференції і зберігається в окремій папці.

Можна встановити на мобільні телефони, планшети. Заходити можна за посиланням без установки програми. Контроль за чатом (можна видаляти або додавати учасників, надавати право голосу, право їх відео і доступ до екрану, окремих зв'язок). Цей інструмент буде корисний викладачам: можна провести опитування студентів, оцінити заняття перед тим, як покинути конференцію, або опитати студентів для оцінки знань. Під час дзвінка можна ділитися своїм екраном. Так, можна показати презентацію PowerPoint або відкрити будь-який файл на робочому столі. Весь сеанс спілкування або його частину можна записати, натиснувши кнопку "Запис". Ще однією цікавою функцією є "Кімнати обговорення". Вони дозволяють проводити обговорення в невеликих групах. Можна скористатися автоматичним підбиранням Zoom або вручну розділити учасників дзвінка на групи. Для них можуть бути встановлені обмеження за часом і таймер зворотного відліку. Організатор заняття може заходити в групи для участі або спостереження.

До речі при домашньому навчанні вже немає потреби пропускати уроки, якщо все ж виявили симптоми застуди, то онлайн-урок ситуацію врятує й студент зможе бути присутнім на парі.

Підсумовуючи вище сказане, слід наголосити, що ряд проблем дистанційної освіти і досі лишається невирішеними, але постійна робота над собою, вдосконалення власних навичок та знань у найближчому майбутньому приведе до нових, кращих результатів. Для того, аби така освіта була дійсно якісною і реалізовувала весь свій потенціал, потрібна самовіддана та свідомою робота обох активних учасників навчання – педагога та студента.

Література

- 1.Клименко Л. Дистанційна освіта в умовах карантину.- К., 2019.
2. Малюкова І.Г. Дистанційне навчання: плюси й мінуси. - К., 2008.

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Людмила Білзор

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Сьогодні в сучасних екстремальних умовах під час карантину набирають популярність інтерактивні дистанційні методи навчання в основі яких лежить цілеспрямована та контрольована інтенсивна самостійна робота студента, який може навчатися в зручному для себе місці, по узгодженому

розкладу з викладачами та під керівництвом досвідчених викладачів-наставників (без відвідування інституту у зв'язку з введенням карантину).

Дистанційне навчання – сукупність технологій, що забезпечують доставку студентам основного обсягу навчального матеріалу, інтерактивна взаємодія студентів і викладачів у процесі навчання, надання студентам можливості самостійної роботи з навчальними матеріалами, а також у процесі навчання.

Під час дистанційного навчання використовуються такі основні елементи: дистанційні курси; веб - сторінки й сайти; електронна пошта; форуми й блоги; чат і ICQ; теле - і відеоконференції; віртуальні класні кімнати та інше.

Дистанційне навчання є відкритим і доступним для всіх, незалежно від того місця, де людина мешкає. Це навчання, а не самоосвіта. Воно використовує як технологічну основу сучасні засоби нових інформаційних технологій і засоби масової комунікації – як звичні (радіо, телебачення, факс), так і нові (аудіо-, теле- і відеоконференції, комп'ютерні телекомунікації тощо) [1].

Дистанційне навчання з використанням комп'ютерних та інформаційно-комунікаційних технологій, як правило, проявляється у формі телеконференції, чат-заняття, веб-заняття, аудіо-, відеоконференції.

Телеконференції – e-mail листування, що базується на списках розсилки, як альтернатива звичайному листуванню. Для такої форми навчання є характерним досягнення лише базових завдань освіти.

Чат-заняття – навчальні заняття з використанням чат-технологій: обміном невеликими текстовими повідомленнями в реальному часі. Такі заняття проводяться водночас, щоб усі учасники мали можливість спільного доступу до чату. Чат як засіб спілкування може використовуватися як окремо, так і разом з іншими формами навчання, доповнюючи їх.

Веб-заняття – це збірне поняття для дистанційних уроків, які проводяться у вигляді конференцій, семінарів, ділових ігор, форумів, лабораторних та контрольних робіт, практикумів, онлайн тестувань, опитувань та інших форм навчальних занять, що реалізуються за допомогою засобів і технологій Інтернет – а саме за допомогою технологій WWW нового покоління, що забезпечують інтерактивність спілкування. Саме на таку форму навчання наразі покладаються найбільші сподівання як на дуже зручну, невибагливу до технічного оснащення, гнучку в управлінні та інтуїтивно зрозумілу у використанні особами різного віку та освіченості. Основним засобом інтерактивного спілкування учнів із викладачем та між собою під час використання веб-технологій є форуми – технологія обміну текстовими повідомленнями. На відміну від чату – більш простої форми спілкування, форуми дозволяють обмінюватися повідомленнями асинхронно, а отже, є

досить тривалими в часі; форуми і повідомлення в ньому можуть мати як приватний, так і публічний характер; організовуються за конкретними темами, у яких зручно ставити питання та шукати відповіді на поставлені раніше; дають можливість коментувати чиесь запитання чи відповідь на нього, висловлюючи при цьому, наприклад, власну думку з тієї чи іншої проблеми. Форуми є насамперед джерелом практичних знань, на відміну від звичайних веб-занять, адже форуми створюються на «історії» живого спілкування з найбільш актуальних питань, що, як правило, мають практичний характер.

Аудіо-, відеоконференції (аудіокасти, вебкасти, вебінари) – форма навчання за допомогою найсучасніших технологій передання звуку та зображення. Дозволяють проводити практичні «зустрічі» викладачів та слухачів на великій відстані, також дають змогу зібрати значну аудиторію, але вимагають присутності слухача біля технічних засобів відтворення такого спілкування в певний, заздалегідь заданий час. Можуть організовуватися як в односторонньому порядку, так і з використанням зворотного зв'язку, тобто бути інтерактивними. Застосування сучасних ефективних комунікативних технологій, які дозволяють забезпечувати постійну взаємодію між учасниками навчання, значною мірою відрізняє дистанційне навчання від заочного [1].

Інноваційна складова дистанційного навчання полягає у застосуванні в цій формі навчання найбільш конкурентоспроможних освітніх розробок, сучасного технічного обладнання, впровадження найбільш ефективних інформаційно-комунікаційних технологій (віртуальна реальність, доповнена реальність, 3Dмоделювання тощо). Такий стан речей дає змогу говорити про вплив дистанційного навчання та його підвидів, зокрема, електронного навчання, на розвиток сфери високих технологій та позитивний вплив на економіку держави і процес підготовки сучасних фахівців з високим рівнем професійної майстерності.

Використання технологій дистанційного навчання дозволяє [2]:

- знизити витрати на проведення навчання (не потрібно витрат на оренду приміщень, поїздок до місця навчання, як студентів, так і викладачів та інше);
- проводити навчання великої кількості людей;
- підвищити якість навчання за рахунок застосування сучасних засобів, об'ємних електронних бібліотек та інше;
- створити єдине освітнє середовище (особливо актуально для корпоративного навчання).

Серед основних недоліків технологій дистанційного навчання слід відзначити:

відсутність живого контакту – тобто відсутність моменту соціалізації, який мотивує, стимулює та надихає студентів продовжувати навчання;

складність самомотивації та самоорганізації – коли ніхто “не стоїть над душею”, є дуже велика спокуса полінитися, тому потрібна чітка мотивація та дотримання режимності навчання;

відсутність можливості оперативної дізнатися відповіді на незрозумілі питання;

недостатня кількість спеціалізованих матеріалів розподілених за різними рівнями складності.

Загалом, запровадження дистанційних форм навчання є перспективним напрямом освіти, їх використання підвищує доступність знань, якість швидкооновлюваного контенту, гнучкість, мобільність і модульність, що відповідає вимогам сучасної вищої школи.

Література

1. Прилипко С. М. Сучасні інноваційні підходи в навчальному процесі [Електронний ресурс] / С. М. Прилипко, С. М. Іванов // Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид. – 2013. – Вип. 1. – С. 89–106. – URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2014/11/prylipko_ivanov_ua.pdf (дата звернення: 3.03.2016). – Заголовок з екрана.

2. Корбут О.Г. Дистанційне навчання: моделі, технології, перспективи. Матеріали науково-практичної конференції «Новітні освітні технології» (КПІ, м. Київ). URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1123> (дата звернення: 06.02.2018). – Заголовок з екрана.

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИКИ

Наталія Бельська

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Дистанційне навчання ґрунтується на освітній взаємодії викладача та студента, які віддалені один від одного, і реалізується за допомогою телекомунікаційних технологій і ресурсів. Дистанційне навчання – технологія цілеспрямованого та методично організованого керівництва навчально-пізнавальною діяльністю студентів, що проживають на відстані від освітнього центру.

Одною з переваг дистанційного навчання є незалежність від географічного розташування, відстані між викладачем і студентом. Будь-яка людина, що проживає в будь-якому місці отримує можливість вивчити програму коледжу або інституту. В деякій мірі дистанційна освіта базується на

принципі самостійного навчання. До переваг також можна віднести можливість поєднати традиційні і нові технології навчання, сукупність інформаційних технологій забезпечує доставку основного об'єму матеріалу, що вивчається, забезпечення студентам можливості самостійної роботи по вивченню навчального матеріалу, оперативний доступ, контроль і управління навчальною діяльністю студента. Переваги ще й в широкому застосуванні, масовості, можливості працювати в зручному режимі, в зручний час, доступність економії на переміщенні.

До недоліків можна віднести відсутність технічних можливостей, комп'ютерної підготовки, не адаптованість навчально-методичних комплексів. Також суттєвими недоліками є відсутність особистого контакту з викладачем, підвищені вимоги до здатності навчатися самостійно.

Суть дистанційного навчання – обмін інформацією, отриманні знання – результат продуктивної діяльності викладача і студента. Засоби дистанційного навчання: електронні підручники та довідники, комп'ютерні програми аудіо навчально-інформаційні матеріали, відео навчально-інформаційні матеріали, бази даних з віддаленим доступом, електронні бібліотеки, електронна пошта, переписка в реальному часі, веб-конференції, дошки об'яв, мобільні додатки.

При вивченні математики дистанційне навчання надає можливість розміщення великої кількості задач різних типів для майбутнього розв'язку, завдань для самостійної роботи, розміщення презентацій, опорних конспектів, посилання на математичні освітні ресурси. До недоліків можна віднести складність самостійного сприйняття, також складності у відправці опису розв'язків, складності для студентів в комп'ютерному наборі математичних формул, особливо потрібно відмітити в недоліках неможливість точно встановити авторство розв'язку задач. Задачі викладача – організувати допомогу в отриманні максимальних по об'єму і якості знань, забезпечити зворотний зв'язок, консультації.

Приклад виконання зразка завдання з дисципліни «Теорія ймовірності та математична статистика» для допомоги студентам при виконанні самостійної роботи.

Тема: Повторні випробування

Приклад 1

Доля продукції першого сорту дорівнює 20%. Відібрали 625 виробів. Яка ймовірність того, що кількість виробів першого сорту дорівнює:

1. 100 штук;

2. від 100 до 150 штук.

Розв'язок

1. Застосовуємо локальну теорему Муавра-Лапласа:

$$P_n(k) \approx \frac{1}{\sqrt{npq}} \cdot \varphi(x); \quad x = \frac{k - np}{\sqrt{npq}}.$$

$$x = \frac{100 - 625 \cdot 0,2}{\sqrt{625 \cdot 0,2 \cdot 0,8}} = -2,5; \quad \varphi(-2,5) = \varphi(2,5) = 0,0175.$$

$$P_{625}(100) = \frac{0,0175}{10} = 0,00175.$$

2. Згідно з інтегральною теоремою Лапласа $P_n(k_1, k_2) \approx \Phi(x'') - \Phi(x')$;

$$x' = \frac{k_1 - np}{\sqrt{npq}}; \quad x'' = \frac{k_2 - np}{\sqrt{npq}}.$$

$$x' = \frac{100 - 625 \cdot 0,2}{\sqrt{625 \cdot 0,2 \cdot 0,8}} = -2,5; \quad x'' = \frac{150 - 625 \cdot 0,2}{\sqrt{625 \cdot 0,2 \cdot 0,8}} = 2,5.$$

$$P_{625}(100;150) = \Phi(2,5) + \Phi(2,5) = 2\Phi(2,5) = 2 \cdot 0,4938 = 0,9876.$$

Приклад 2

Завод відправив на базу 500 виробів, ймовірність пошкодження виробу під час транспортування 0,002. Знайти ймовірність того, що буде пошкоджено:

1. менше трьох виробів;
2. не менше трьох виробів.

Розв'язок

Застосовуємо формулу Пуассона $P_n(k) = \frac{\lambda^k \cdot e^{-\lambda}}{k!}; \quad \lambda = n \cdot p.$

1. $n = 500; p = 0,002; k = 0,1,2; \lambda = 500 \cdot 0,002 = 1.$

$$P_{500}(k < 3) = P_{500}(0) + P_{500}(1) + P_{500}(2) = e^{-1} + e^{-1} + \frac{e^{-1}}{2} = 2,5e^{-1} = \frac{2,5}{e} \approx 0,92$$

$$2. P_{500}(k \geq 3) = 1 - P_{500}(k < 3) = 1 - 0,92 = 0,08.$$

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Світлана Бобошко, Людмила Кравцова

Київський кооперативний інститут бізнесу та права (м. Київ)

Ринкова економіка вимагає економічних знань від кожної особистості, яка закінчує заклад освіти, а економічна освіта молоді, в тому числі її економічне виховання шляхом створення умов для застосування економічних знань в процесі праці, і є головним способом морального, естетичного виховання здобувачів освіти, та, насамперед, їх розумового та фізичного розвитку.

Формування економічної свідомості – розвиток економічного мислення, проявляється на двох взаємопов'язаних рівнях: теоретичному і емпіричному. Новий тип економічного мислення передбачає ініціативу в праці, діловитість, відповідальність, творчий пошук Інноваційної діяльності, що веде до найкращого господарського результату при найменших витратах, але при умові, що діють різні форми власності, господарювання

Освітня інноватика передбачає міждисциплінарний синтез соціологічних, дидактичних, психологічних, акмеологічних, економічних та інших завдань. Вона виявляє глибинні процеси створення і застосування нового в системі освіти, яким притаманні особливості, пов'язані з учасниками цього процесу, суб'єктами розвивальної взаємодії.

В освіті найбільш поширені типи навчання:

1) *підтримуюче*, спрямоване на відтворення окремої культури, соціального досвіду і соціально–культурної системи в цілому;

2) *інноваційне*, яке стимулює інноваційні зміни в існуючій культурі і соціумі, активно впливаючи на проблемні ситуації, що постають як перед окремою людиною, так і перед суспільством.

Інноваційний підхід до навчального процесу, спрямований на особистісний розвиток майбутніх фахівців, їхню здатність оволодівати новим досвідом на основі цілеспрямованого формування творчого і критичного мислення, рольового та імітаційного моделювання пошуку. Перевага надається активним формам і методам навчання (дискусія, діалог, ділова гра і т. ін.).

Модернізація системи освіти потребує дослідження її інноватики як окремої міждисциплінарної галузі наукового знання.

Важливим моментом в освітній технології є позиція студента в навчально-виховному процесі, ставлення до нього викладачів. Тут виділяють теж кілька типів технологій.

До пріоритетних відносимо особистісно-орієнтовані, яка ставить у центр системи освіти ВНЗ студента, забезпечує йому комфортні і безпечні умови розвитку, реалізацію природних можливостей майбутніх фахівців.

Освітні технології мають також сприяти розвитку соціальної і професійної мобільності майбутніх фахівців, їх конкурентоспроможності на ринку праці, швидкій адаптації до сучасних освітніх потреб.

Зміст технології навчання є органічним поєднанням науково обґрунтованого і раціонально відібраного навчального матеріалу та організаційних форм, які створюють умови для збагачення мотивації, стимулювання активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Структура технології навчання включає систему педагогічних і навчальних методів, прийомів і способів цілепокладання, планування, організації і здійснення контролю, коригування й оцінювання навчально-пізнавальної діяльності студентів з метою формування в них культури навчальної праці.

В освітні системи активно впроваджується принцип варіативності, який дає можливість педагогічним колективам навчальних закладів видбирати і конструювати педагогічний процес різних моделей, включаючи й авторські. Широко розповсюджуються різні види педагогічних технологій, інноваційні підходи.

В теорії і практиці вищої школи стали більше уваги приділяти проблемному навчанню, ширше впроваджувати задачний підхід.

Бажано спеціально передбачати навчальну діяльність з додаткового та розвиваючого матеріалу.

Сучасні технології навчання молоді економічним дисциплінам характеризуються як алгоритм досягнення спланованих результатів здобувачами освіти в процесі набуття ними економічних знань і навичок.

До основних з них належать:

1. **Інформаційні технології навчання** (усі технології, що використовують спеціальні технічні інформаційні засоби (ЕОМ, аудіо, кіно, відео).

2. **Технології дистанційного навчання** (така організація освітнього процесу, коли здобувач освіти навчається самостійно за розробленою викладачем програмою і відділений від нього у просторі чи в часі, однак може вести діалог з ним за допомогою засобів телекомунікації).

3. **Модульні технології** (відкрита система навчання, коли здобувач освіти сам вибирає модель навчання, розробляє програму розвитку своїх професійних вмінь і якостей).

4. **Технології дослідницького (евристичного) навчання** (дидактичні пошуки певної діяльності здобувачів освіти, яка моделює наукове дослідження і цим веде їх не лише до засвоєння якихось фактичних відомостей, а й до розвитку нового проблемного бачення, засвоєння дослідницьких процедур).

5. **Технології розвиваючого навчання** (здобувач освіти чому-небудь навчається й набуває досвіду також у трудовій, ігровій та інших видах діяльності, а не тільки в освітній).

6. **Імітаційні технології навчання** (моделювання в освітньому процесі здобувачів освіти взаємин і умов реального життя).

Технології дистанційного навчання молоді економічним дисциплінам

/п	Категорії технологій дистанційного навчання	Характеристика категорії технологій дистанційного навчання
.	Не інтерактивні	Друковані матеріали, аудіо й відеоносії
.	Інтерактивні	Електронні підручники, тестові методики контролю знань, засоби мультимедіа
.	Відеоконференції	Сучасні засоби телекомунікації через аудіоканали, відеоканали та комп'ютерні мережі

За характером комунікації між викладачем і здобувачем освіти усі існуючі технології дистанційного навчання можна **умовно класифікувати на чотири типи:**

- ✓ самонавчання,
- ✓ навчання «один на один»,
- ✓ «один з багатьма»
- ✓ «багато з багатьма».

Перший тип технологій дистанційного навчання передбачає мінімальну участь викладача, здобувач освіти самостійно працює з освітніми ресурсами, здійснює самонавчання через комп'ютерні технології – бази даних, мультимедіа і гіпермедіа, мережу Інтернет.

Навчання «один на один» забезпечує індивідуальний підхід до запитів студента, реалізується переважно за допомогою телефону й електронної пошти.

Технології дистанційного навчання «один з багатьма» не забезпечують активної ролі студента у комунікації з викладачем чи експертом. Це можуть бути: лекції, записані на відео чи аудіопристрій й трансльовані радіо чи телебаченням; так звані «е-лекції» (електронні лекції) – добірка навчального матеріалу, витягів із книг і статей, що мають на меті підготувати студентів до наступних дискусій; серія навчальних електронних симпозіумів – послідовний виступ кількох авторів («перших спікерів») тощо.

Технології дистанційного навчання «багато з багатьма» характеризуються активною взаємодією всіх учасників навчального процесу. Крім аудіо, аудіо- графічних і відеоконференцій, комп'ютерні комунікації створюють умови для використання традиційних активних методів, форм і технологій навчання: дебатів, рольових і ділових ігор, мозкових атак тощо.

Переваги й недоліки дистанційної освіти краще бачити у порівнянні з іншими формами навчання: стаціонар (очна), вечірня, заочна, екстернат (самоосвіта).

У наведеному переліку кожна наступна після очної освіти форма навчання характеризується зменшенням зовнішньої регламентації навчальної діяльності і, відповідно, зростанням ролі внутрішньої дисципліни й відповідальності.

Дистанційна освіта має елементи всіх названих форм навчання і базується на основі інформаційних технологій і систем мультимедіа. Чітких меж між заочною і дистанційною освітою практично немає.

Стрімкі зміни у суспільно-політичному житті держави, перехід до ринкової системи господарювання, актуалізують проблему економічної освіти молоді. Підготовку до трудової діяльності ми вбачаємо через економічну освіту, розвиток інтелектуальної власності, реформування освіти у напрямку всебічної економічної освіти молоді, створення належних умов, завдяки яким здобувачі освіти набудуть уміння орієнтуватися в сучасній ринковій економіці.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗВО

Інна Боряк

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Сьогодні актуальним буде впровадження інноваційних методів навчання, якими являються інформаційні технології, а саме: застосування інтернет-ресурсів у навчанні іноземної мови в ВНЗ. На даний момент інтернет надає виняткові можливості для навчання іноземної мови, так як з його допомогою забезпечується можливість живого спілкування мовою яка вивчається, надається доступ до різних автентичним матеріалам, а також є велика кількість навчальних ресурсів в текстовому, аудіо-та відео-форматах. В контексті мовної освіти це дозволяє створити технологічне навчальне мовне середовище для формування іншомовних компетенцій студентів. З дидактичної точки зору перевага інтернету перед традиційними засобами навчання полягає, перш за все, в доступності та актуальності автентичних матеріалів, а також в полегшенні і прискоренні міжнаціональної комунікації [2].

Розглядаючи різні думки щодо користі застосування інтернет-ресурсів в навчанні іноземних мов, ми звертаємося до думок зарубіжних дослідників. Наприклад, в рекомендаціях для викладачів Кембриджського Університету М. Варшауер заявляє, що інтернет є одним з факторів, що вносять істотний внесок в просування застосування комп'ютерів для мовної освіти [1]. Сьогодні інтернет став невід'ємним інтерактивним засобом навчання з величезним інформаційним різноманіттям. Серед базового спектру інтернет-ресурсів слід зазначити: електронну пошту (e-mail); соціальні мережі і месенджери; телеконференції (usenet); відеоконференції; форуми; можливість створення домашньої сторінки (homepage) і розміщення її на веб-сервері; довідкові каталоги Yahoo!, InfoSeek /UltraSmart, LookSmart, Galaxy; пошукові системи Google, Bing тощо.

У процесі роботи в мережі інтернет необхідно чітко розуміти той факт, що інтернет не може замінити собою педагога. Якщо викладач хоче використовувати інформаційні ресурси мережі по тій чи іншій темі, слід не тільки ознайомитися з цією інформацією, а й чітко сформулювати цілі і завдання використання студентами цієї інформації, способи їх самостійної навчальної діяльності з використанням цієї інформації. Іншими словами, дидактично структурувати всю самостійну діяльність студентів відповідно до поставлених цілей і завдань, спрогнозувати можливі результати їх діяльності (індивідуальної або спільної) [4]. .

Викладач при підготовці до заняття може роздрукувати деякі матеріали, якщо йому важливо, показати, як слід працювати з матеріалом тексту, які факти і як слід шукати, що є дуже важливим на заняттях з іноземної мови. Якщо перед студентами ставиться завдання самостійно знайти ту або іншу інформацію з певної теми або проблеми, то слід максимально полегшити задачу пошуку такої інформації [3].

Однак не можна забувати про те, що Інтернет це лише допоміжний технічний засіб навчання, і для досягнення оптимальних результатів необхідно грамотно інтегрувати його використання в процес навчання.

Література

1. Варшауэр Марк, П. Фон Уиттекер. Інтернет для обучения английскому: Рекомендации для преподавателей / Под ред. Джеке К. И Вилли А. Ренэндья // Методология преподавания иностранных языков: Антология Сущестующей практики. Изд-во Кембриджского университета. – 2007. – с. 119–127.
2. Подопригорова Л.А. Использование Интернета в обучении иностранному языку.// Иностранные языки в школе. 2003, №5.
3. Кудрявцева Л.В., Сысоев П.В. Новые образовательные стандарты. М., 2008. –с.67-89.
4. Лавров Д.О. Классификация проблем. Термины и определения // Вопросы Интернет-образования. 2003, №15

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ — ЗАПОРУКА УСПІХУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Валентина Вовнянко

Комунальний заклад охорони здоров'я «Харківський обласний медичний фаховий коледж» Харківської обласної ради (м. Харків)

Цифрові компетентності стали необхідними складовими в сучасному освітньому просторі. Враховуючи ситуацію з пандемією COVID – 19, локдауну та карантинні обмеження фокус уваги в освітньому процесі змістився на формат онлайн - навчання.

Одним з ключових напрямків роботи в комунальному закладі охорони здоров'я «Харківський обласний медичний фаховий коледж» Харківської обласної ради є впровадження інноваційних технологій, які орієнтовані на якісне покращення професійної підготовки майбутніх медичних фахівців.

Під час дистанційного навчання використовується сучасна техніка ефективних комунікацій (комп'ютери, ноутбуки, планшети, смартфони), що дозволяє проводити онлайн-лекції у синхронному режимі згідно з розкладом занять з використанням сервісів відеоконференцій Zoom, Google Meet, Skype.

Під час лекцій студенти працюють з увімкненими камерами та мікрофонами, що важливо для візуального контролю при дистанційному навчанні.

В такому форматі лекцій важливою проблемою є забезпечення якісного та швидкісного інтернету.

Зворотній зв'язок забезпечується виконанням студентами завдань щодо розв'язання ситуаційних задач, обговоренням проблемних ситуацій, рішенням тестів, організацією дискусій, відповідями на контрольні запитання у чаті тощо.

Візуальний контент доповнюється демонстрацією нетривалих відео професійного напрямку зі створеної відеотеки, що зібрано у навчальній лабораторії.

Використання інтернету відкриває безмежні можливості для самонавчання студентів. Вивчення додаткової навчальної, професійної та наукової літератури, нових інформаційних технологій забезпечує студентам можливість підготувати змістовні реферативні повідомлення, сучасні презентації та яскраві доповіді на студентські науково-практичні конференції. І викладач тут є ключовою фігурою, що спрямовує, коригує та допомагає узагальнити інформаційний пошук.

Інноваційні технології дистанційного навчання підвищують інтелектуальний рівень студентів, сприяють розвитку критичного мислення та спілкування, і таким чином покращують засвоєння навчального матеріалу та додають мотивації щодо опанування фахової підготовки.

Активні форми дистанційного навчання — серйозний поштовх для відкриття нових можливостей при вивченні навчальної дисципліни «Гігієна з основами екології та технікою санітарно-гігієнічних досліджень», що є профільною дисципліною в підготовці студентів спеціальності 224 «Технології медичної діагностики та лікування», спеціалізації «Лабораторна діагностика». Контроль і консультативну допомогу впровадження кращого досвіду інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання здійснює методичний кабінет коледжу.

Застосування дистанційних технологій навчання допомагає урізноманітнити освітній процес, зробити його динамічним, яскравим, сучасним, цікавим для студентів та досягнути ключової мети – підготувати кваліфікованих, конкурентоспроможних медичних фахівців.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оксана Вишневська

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Інноваційні технології у вищому закладі освіти характеризують, як технології, що засновані на нововведеннях: організаційних (пов'язаних із оптимізацією умов освітньої діяльності), методичних (спрямованих на оновлення змісту освіти та підвищення її якості), які дозволяють:

студентам: ефективно використовувати навчально-методичну літературу та матеріали, засвоювати професійні знання, розвивати проблемно-пошукове мислення, формувати професійне міркування, активувати науково-дослідницьку роботу, розширювати можливості самоконтролю отриманих знань;

викладачам: оперативно оновлювати навчально-методичну літературу, впроваджувати модульні технології навчання, використовувати імітаційні технології навчання, розширювати можливості контролю знань студентів;

у цілому: удосконалювати якість наявних технологій підготовки спеціалістів [1].

Одним з видів новітніх освітніх технологій є різноманітні форми дистанційної освіти, які можуть реалізовуватися на базі вищих навчальних закладів. Учасники цього освітнього простору можуть бути як студенти так і залучені майбутні абітурієнти для участі в особливих дистанційних програмах.

Дистанційні освітні форми мають велику різноманітність. Дуже часто в одному змістовному контексті використовують такі форми як: online-освіта, e-learning, web-based learning, computer-assisted learning, електронна освіта, електронні онлайн курси. Різноманітність всіх цих термінів тільки наголошує на великі можливості отримання людиною навчальної інформації за допомогою формату віртуальної реальності та інтерактивних web-орієнтованих технологій та інструментів.

Поняття «дистанційне навчання» означає таку організацію навчального процесу, при якому викладач розробляє навчальну програму, яка базується на самостійному навчанні студента. Таке освітнє середовище характеризується тим, що студенти відокремлені від викладача в просторі або часі; в той же час, студенти і викладачі мають змогу здійснювати діалог між собою за допомогою засобів телекомунікації [2].

Ще донедавна навчанню на відстані відводилося другорядне місце, проте сьогодні дистанційне навчання стало розглядатися як найефективніший засіб забезпечення безперервної освіти, що знайшло своє відбиття у

формуванні цілеспрямованої державної освітньої політики України, закріпленої в законах України «Про вищу освіту» та «Про Національну програму інформатизації», Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні, «Положенні про дистанційне навчання».

Дистанційне навчання дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладання матеріалу, здобувати повноцінну вищу освіту або підвищувати кваліфікацію і має такі переваги, як гнучкість, актуальність, зручність, модульність, економічна ефективність, інтерактивність, відсутність географічних кордонів для здобуття освіти.

Головною проблемою розвитку дистанційного навчання є створення нових методів і технологій навчання, відповідних телекомунікаційному середовищу спілкування. В цьому середовищі яскраво проявляється те, що студенти є не просто пасивними споживачами інформації, а у процесі навчання вони створюють власне розуміння предметного змісту навчання [3].

Найбільш поширеними є наступні види дистанційних технологій:

чат-заняття, які проводяться синхронно, коли всі учасники мають одночасний доступ до чату;

веб-заняття, або дистанційні лекції, конференції, семінари, ділові ігри, лабораторні роботи, практикуми та інші форми навчальних занять, що проводяться за допомогою засобів телекомунікацій та інших можливостей інтернету;

телеконференції, що проводяться, на основі списків розсилки з використанням електронної пошти. Для навчальних телеконференцій характерно досягнення освітніх завдань.

Отже, потрібно відзначити, що саме дистанційна освіта відкриває студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає нові можливості для творчості; дозволяє викладачам реалізовувати принципово нові форми і методи навчання із застосуванням концептуального моделювання явищ і процесів.

Розвиток дистанційного навчання в системі української освіти продовжує удосконалюватися в процесі розвитку інтернет-технологій.

Дистанційна форма навчання сприяє розповсюдженню освіти, навчальні курси стають доступними.

Література

1. Шуневич Б. І. Дистанційна освіта: теорії індустріалізації викладання / Б. І. Шуневич // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 5. – С. 45-50.

2. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс]: матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б. Ліщинська. – Вінниця: ВТЕІКНТЕУ, 2017. – 102 с.

3. Андрущенко В. П. Засоби дистанційного електронного навчання і педагогічні технології / В. П. Андрущенко, А. П. Кудін // Вісн. академії дистанційної освіти. – 2004. – № 2. – С. 2-5.

INTERACTIVE INFORMATION AND CONSULTING RESOURCES AS A BASIS FOR DEVELOPMENT OF INFORMATIZATION OF EDUCATION

Alla Hafiak,

National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic» (Poltava)

Anna Kaluga

Scientific lyceum №3 of Poltava city council (Poltava)

The topic of informatization as a resource for the modern development of society is one of those that determine the formation of the information space of the era. It is she who is directly related to the most important events that develop the potential of society. The statement of the facts of the obvious and rapid expansion of problems related to informatization, on the one hand, and the growth of interest in such issues in the postmodern period, on the other, were the results of numerous socio-cultural challenges and changes.

Thanks to such factors and the general direction of the cultural situation, it is quite obvious for most modern researchers that the further humanity advances in the new century along the path of progress, the more relevant issues will become, directly related to the topic of informatization of education.

This is an organizational socio-economic and scientific-technical process of creating optimal conditions for meeting the information needs of the education system and realizing the rights of citizens to receive high quality education based on the formation and effective use of information resources.

Informatization is a set of interrelated political, socio-economic, organizational, scientific and technical, production processes of using information and communication technologies in all spheres of socio-political, socio-economic, cultural life of society, aimed at automating production processes and management processes, to ensure rights legal entities and individuals to receive, store and distribute information.

Information resources are individual documents and separate arrays of documents in information systems (libraries, archives, funds, data banks, other information systems). An information system is an organizationally ordered set of documents (arrays of documents) and information technologies, including the use of computer technology and communication, that implement information processes. Informational qualities are a thickening of information that consists in a solution

that reflects a managerial situation, a task, a problem and includes the potential for managerial influences designed to transfer them to a new level.

Information processes are the processes of creation, collection, processing, accumulation, storage, distribution and consumption of information. The task of developing and using an interactive information and consulting resource is aimed at solving problems in the following priority areas: regulatory support for the processes of informatization of education; development of infrastructure for informatization of education; ensuring the constitutional rights of the individual in the educational information space; ensuring the national interests of Ukraine in the field of educational ICT, its information sovereignty, creating a protected information space; informatization of educational processes; informatization in the field of science, education and culture.

Literature

1. Michael Miller. Cloud Computing: Web-Based Applications That Change the Way You Work and Collaborate Online / Miller Michael. – Que Publishing, 2008. – 312 p.
2. IBM Cloud Academy [Electronic resource]. – Available from : <http://www.ibm.com/solutions/education/cloudacademy/us/en>.
3. Tejaswi Redkar, Tony Guidici. Windows Azure Platform / Redkar Tejaswi, Guidici Tony. – Second edition: Apress, 2011. – 650 p.
4. William Y. Chang, Hosame Abu-Amara, Jessica Sanford. Transforming Enterprise Cloud Services / Y. William. – Springer, 2010. – 428 p.

ВИКОРИСТАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Наталія Дем'яненко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ)

Якщо говорити про поняття інновації, то слід мати на увазі те, що саме поняття має інтердисциплінарний характер, і в умовах сьогодення є досить популярним у різних дослідженнях та широко використовується в різних галузях знань. Сам термін «інновація» у низці словників трактується двояко. Так, одні словники пояснюють його, як нововведення, а інші вказують на латинське походження (від латинського терміну *innovation* «оновлення» та *innovare* «оновлювати»). Так чи інакше, використовуючи цей термін, йдеться про впровадження чогось нового, до цього часу невідомого, а, отже, коли говорять про інноваційні процеси у вищій школі, то тут мається на увазі

процеси, які до цього часу не використовувались у навчальному процесі. Головним показником інновацій у вищій школі є прогресивні нововведення в розвитку вищого навчального закладу в порівнянні зі сформованими традиціями і масовою практикою. Тому запровадження інновацій в системі освіти пов'язано із внесенням ряду змін у навчальний процес, а саме, 1) змін у зміст, методи і технології, що застосовуються, 2) змін у стиль педагогічної майстерності, 3) змін в організацію навчального процесу, 4) змін в систему контролю і оцінки рівня освіти, 5) змін у навчально-методичне забезпечення, а також 6) змін у діяльність викладачів і студентів.

Умови, за яких сьогодні відбувається навчальний процес, вимагають перегляду традиційних методів навчання. На нашу думку, у ситуації, що склалася, найбільш ефективним є змішане навчання. Серед багатьох публікацій щодо використання методів змішаного навчання, можна виокремити наукові дослідження таких авторів як Кухаренко В. М., Березенська С. М., Бугайчук К. Л., Олійник Н. Ю., Олійник Т. О., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г., Столяревська А. Л. та ін. На думку дослідників А. М. Стрюка, Ю. В. Триуса, В. М. Кухаренка, змішане навчання – це цілеспрямований процес здобування знань, умінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі використання і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання при наявності самоконтролю студента за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання. Український дослідник Кухаренко В. М. відзначає, що сучасні погляди на змішане навчання – це комбінації педагогічних теорій і технологій [4, с. 49], проте зазначає, що «можна зустріти й таке визначення змішаного навчання – це навчальна методологія, викладання та підхід, який поєднує в собі традиційні методи в класі з комп'ютерною опосередкованою діяльністю для навчання. Сильними сторонами цього навчання є комбінація різних технологій в єдиний інтегрований навчальний підхід [4, с. 50]. На нашу думку, змішане навчання поєднує у собі очне навчання, дистанційне навчання та самонавчання. Вітчизняний науковець М. С. Львов, описуючи організацію навчання у вищій школі, висловлює думку про те, що методична система навчання у вищій школі може бути реалізована в рамках лекційно-семінарської форми навчання, але з максимальним використанням дистанційних технологій навчання; основною формою навчання у вищій школі є самостійна робота над навчальним матеріалом з обов'язковим залученням студентів до творчості [2, с. 112].

Очне навчання – це традиційна модель навчання, воно відбувається відповідно до затверджених навчальних програм і навчальних планів. У навчальному процесі такого типу важливі традиційні засоби навчання, традиційні методи навчання, а також традиційні форми організації навчання.

Велике значення у системі змішаного навчання приділяється методам дистанційної освіти. Дистанційне навчання виникло внаслідок об'єктивної необхідності розвитку і вдосконалення механізмів трансляції знань, що забезпечують можливість безперервного навчання великої кількості людей протягом усього життя [3, с. 49]. Проблемам з питань розвитку дистанційної освіти присвячені роботи багатьох зарубіжних науковців, таких як: Р. Деллінг, Г. Рамбле, Д. Кіган, М. Сімонсон, М. Мур, А. Кларк, М. Томпсон ін. В Україні проблеми дистанційної освіти висвітлені у працях О. Андрєєва, Г. Козлакової, І. Козубовської, А. Хуторського та ін. Дистанційне навчання – це технологія, що базується на принципах відкритого навчання, широко використовує комп'ютерні навчальні програми різного призначення та створює за допомогою сучасних телекомунікацій інформаційне освітнє середовище для постачання навчального матеріалу та спілкування. Дистанційне навчання має ряд переваг, і що найголовніше, дає можливість поєднувати навчання з повсякденним життям. Для багатьох дистанційне навчання виявляється кращим з огляду на характер роботи, особистих обставин. Сучасні інформаційні технології дозволяють формувати навчальні групи онлайн, використовувати електронні класи (Google Classroom), застосовувати вебінари та різноманітні електронні ресурси.

Що ж стосується самонавчання, то воно важливе як під час очного, так і під час дистанційного навчання. Самонавчання передбачає самостійну роботу студентів під контролем викладача, який ставить відповідні завдання і перевіряє стан виконаної роботи.

Змішане навчання є надзвичайно затребуваною моделлю, яка зарекомендувала себе у всьому світі як ефективний спосіб поліпшення якості знань студентів, структурування їх самостійної роботи, підвищення мотивації до навчальної діяльності [1, с. 126].

Таким чином, лише при грамотному поєднанні традиційного та дистанційного навчання, яке спирається на вищезазначені методологічні підходи та дидактичні принципи навчання, в найбільшій мірі дозволяє викладачам побудувати гнучкий та ефективний процес навчання з урахуванням індивідуальних особливостей студентів та із використанням можливостей сучасних інформаційних технологій. А, отже, у змішаному навчанні головне правильно й ефективно розподілити на онлайн навчальний матеріал та матеріал, що використовується для опрацювання в аудиторії, а також матеріал для самостійного опрацювання. На нашу думку, змішане навчання сприяє підвищенню ефективності навчання, оскільки відбувається не лише аудиторне навчання студентів при безпосередньому контакті з викладачем, а й постійна та регулярна самостійна робота з використанням сучасних інформаційних технологій.

Література

1. Коротун О. В. Методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2016. № 3 (28). С. 117-129.
2. Львов М. С. Тенденції розвитку освітніх інформаційно-комунікативних технологій. *Інформаційні технології в освіті* : зб. наук. пр. вид. ХДУ. 2008. №. 1. С. 107-114.
3. Маматов А. В. Методика применения дистанционных образовательных технологий преподавателями вуза. Белгород : Изд-во БелГУ, 2006. 206 с.
4. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. М. Кухаренко, С. М. Березенська, К. Л. Бугайчук та ін. ; за ред. В.М. Кухаренка. Харків : «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. 284 с.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Анастасія Домбровська, Лілія Єрьоміна

*Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Богдана
Хмельницького (м. Мелітополь)*

Наше дослідження є актуальним тому, що навчальні заклади різного рівня акредитації у зв'язку з пандемією запроваджують дистанційну форму навчання як єдино можливу. Мета тез доповіді – визначення переваг, недоліків та перспективи розвитку дистанційного навчання

Вагомими у вивченні даної теми стали наукові публікації таких вчених, як І. Ляшенко (перспективи розвитку дистанційного навчання), М. Андрос (питання організації дистанційного навчання в надзвичайних освітніх умовах), В. Баришнікова, О. Авласенко-Канарович (основні переваги та недоліки дистанційної освіти), М. Титарчук (розвиток дистанційного навчання за кордоном та в Україні) та ін.

Проаналізуємо словникову літературу щодо визначень сутності поняття «дистанційного навчання»

У своїх дослідженнях В. Прибилова визначає, що дистанційне навчання – нова форма організації освіти, що потребує використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що дають змогу навчатися на відстані без особистого контакту між викладачем і студентом [5].

Дистанційна освіта – це принципово новий, високотехнологічний підхід до процесу передачі знань, дуже гнучка система освіти. Крім того використання дистанційних технологій для самостійної роботи студентів

дозволяє перевести їх з пасивного користувача в активного дослідника, здатного формулювати проблему та знаходити шляхи її вирішення. Популярність дистанційних методів освіти пояснюється гнучкістю та доступністю цих технологій [3].

Як видно з огляду наукових джерел, дистанційне навчання – перспективна форма організації освітнього процесу, у якій здобувач вищої освіти є активним суб'єктом освітнього процесу, що слугує його самостійності і підвищує рівень навчальної мотивації.

Порівняємо традиційний та дистанційний освітні процеси. Традиційний освітній процес визначається обов'язковим відвідуванням у певний час, безпосереднім викладанням, необхідністю розкладу, необхідним перебуванням у навчальному закладі. Розрізнення традиційного та дистанційного освітнього процесу зумовлене тим, що, дистанційним навчанням можна забезпечити вільний доступ до матеріалів освітнього процесу, надати використання додатковими ресурсами, зробити індивідуальний розклад. Дистанційний освітній процес ґрунтується на інформації, а не на структурованому викладанні.

У роботах теоретиків та практиків визначено такі позитивні характеристики дистанційного навчального процесу: [1], [2], [4]

1. Переваги у гнучкості трати часу, економія на транспортних витратах.
2. Зацікавленість сучасної молоді користуванням сучасними інформаційними засобами в повсякденному житті.
3. Простота й доступність такого навчання.
4. Набуття досвіду й додаткової інформації студентом за допомогою ресурсів мережі Інтернет.
5. Зручність для компаній та організацій у навчанні своїх співробітників без відриву від постійної роботи.
6. Більш нижчий рівень оплати за дистанційне навчання порівняно із традиційним.
7. Індивідуальний темп навчання.
8. Можливість індивідуального та групового навчання студентів.
9. Вирішення проблеми втрати концентрації, уникнення обмежень у розкладі.
10. Оновлення навчального матеріалу за необхідністю.

Негативними характеристиками дистанційного навчального процесу вважаються такі, як: [1], [2], [4]

1. Вміст може залежати від технологічних характеристик.
2. Можливість проблеми мовного бар'єру або перекладу.
3. Перешкоди в часі через часові пояси.

4. Проблеми з авторським правом у застосуванні навчальних матеріалів.

5. Висока коштовність обладнання для проведення дистанційного навчання.

Необхідно відзначити, що саме дистанційна освіта відкриває здобувачам вищої освіти доступ до нетрадиційних джерел інформації, збільшує ефективність самостійної роботи, створює нові можливості для творчості, здобування професійних навичок, а викладачам дає право реалізовувати нові форми і методи освітнього процесу із застосуванням концептуального моделювання явищ і процесів. Розвиток дистанційної освіти в Україні буде продовжуватися і вдосконалюватися з розвитком інтернет-технологій.

Актуальністю подальшої роботи є аналіз стану дистанційного освітнього процесу в Україні в теорії та практиці діяльності ВНЗ, теоретичне обґрунтування психолого-педагогічних принципів розробки та використання елементів дистанційних технологій.

Таким чином, в Україні можливі перешкоди в організації і здійсненні дистанційного освітнього процесу. Для його функціонування, потрібно розробити ефективну систему застосування дистанційних технологій: забезпечити інформаційну й методологічну освітню базу та підготувати висококваліфікованих спеціалістів для здійснення дистанційного освітнього процесу.

Література

1. Al-Arimi A. M. A. K. Distance Learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2014. Т. 152. С. 82 – 88.

2. Коновалова В. Б. Шляхи розвитку дистанційної освіти в Україні. Сучасні концепції викладання природничих дисциплін в медичних освітніх закладах (біологія, фізика, хімія, педагогіка, психологія): Матеріали X Міжрегіональної науково-методичної інтернет-конференції, 5–6 грудня 2017 р. Харків : МіФ, 2017. С. 188 – 189

3. Костюк Ю. Л., Левин И. С., Фукс А. Л. Массовые открытые онлайн курсы – современная концепция в образовании и обучении. *Вестник Томского государственного университета. Управление, вычислительная техника и информатика*. 2014. (№1 (26)). С. 89 – 98.

4. Круть Ю.Я. Використання сучасних педагогічних технологій в навчальному процесі вищих навчальних закладів Проблеми реформування педагогічної науки та освіти. Матеріали II науково-практичної конференції (м. Ужгород, 14-15 лютого 2020 р.). Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2020. С. 150 – 151.

5. Прибилова В. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. Проблеми сучасної освіти. 2013. № 4. URL: <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/article/view/8791>.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ КОЛЕДЖІ

Наталія Кіріафіді, Олена Редько

Комунальний заклад охорони здоров'я «Харківський обласний медичний фаховий коледж» Харківської обласної ради (м. Харків)

Раптовий перехід на дистанційне навчання, у зв'язку з пандемією COVID-19, викликав чимало труднощів, пов'язаних зі слабкою підготовкою до роботи в нових умовах як викладачів, так і студентів. Однак, окрім проблем, такий формат навчання надає багато нових можливостей для удосконалення освітньої системи. У викладачів з'явилася можливість передавати свої знання та досвід нескінченній кількості студентів, а в студентів з'явилися можливості для підвищення кваліфікації, знання стали доступнішими. Під час роботи в умовах дистанційного навчання викладач повинен володіти методами навчання, які дозволяють максимально включити студентів у освітній процес, активізувати їх пізнавальну та творчу діяльність, опанувати можливості платформ онлайн навчання, подолати бар'єри онлайн-спілкування [1, С. 160-162; 2, С. 290-293].

Однією з найзручніших програм для дистанційного навчання є Zoom. Платформа дозволяє проводити відеоконференції та онлайн-зустрічі, програмою можна користуватися як зі стаціонарного комп'ютера, так і з мобільних пристроїв. Zoom ідеально підходить для групових занять. Організувати конференцію може будь-яка людина, яка створила обліковий запис, а під'єднатися до конференції – будь-хто, хто має посилання, або ідентифікатор конференції. Зустріч можна запланувати заздалегідь, а також є можливість створити посилення, що повторюється. Переваги програми Zoom для студентів медичного коледжу: обговорення навчального матеріалу, ситуаційних задач та тестових завдань; можливість демонстрації на екрані презентацій, навчальних матеріалів, фільмів та відео, зокрема практичних навичок; наявність інтерактивної дошки; наявність чату, куди можна надсилати повідомлення, передавати файли; використовуючи функцію учасники, можна перевіряти присутність студентів на занятті, якщо в студента виникли технічні проблеми, він може підтвердити свою присутність, написавши в чат; можливий моніторинг роботи викладачів (запрошення на

конференцію представників адміністрації навчального закладу). У кінці лекції або протягом практичного заняття викладач може відповідати на запитання студентів, ще раз пояснити матеріал, який викликав труднощі в студентів, у режимі реального часу. Викладач, під час онлайн-конференції, може проводити заняття для всієї групи або впускати в конференцію по одному студенту для контролю знань. Завдяки можливості демонструвати екран викладач може давати студентам ситуаційні задачі, які містять фотографії або ілюстрації, що особливо важливо для контролю знань майбутніх акушерок. Обґрунтування студентом таких задач дозволяє оцінити рівень клінічного мислення, опанування матеріалу та практичних навичок.

Дистанційне навчання не може бути альтернативою для звичайної очної форми навчання, проте ми маємо пристосовуватися до умов карантину, щоб зробити навчання максимально безпечним та ефективним. Медицина – це галузь у якій потрібно безперервно розвиватись навіть після закінчення навчального закладу, тому дистанційні методи навчання широко застосовуються для післядипломної освіти медичних працівників багатьох країн світу. Звісно, нові умови стали стресом для викладачів та студентів та не могли не позначитися на якості навчання. Проте правильно підібрані навчальні матеріали, грамотно побудоване заняття може забезпечити студентам здобуття високого рівня знань, а викладачам – позитивний зворотній зв'язок [3; 5, С. 301-307].

Література

1. Ризаев Ж.А., Юсупалиходжаева С.Х. Касбий фанларда назария ва амалиёт уйғунлиги // Сборник учебно-научно-практической конференции “Общение пациентом, проблемы обучения практических навыков и их решение при подготовке квалифицированных специалистов, Ташкент. 2018. С. 160-162.
2. Махмудова С.Э., Атаева Ф.Н. Опыт применения модульной системы для овладения педагогическими навыками в подготовке резидентов магистратуры по специальности " акушерства и гинекологии" // Лучшая научная статья-2018, 2018. С. 290-293.
3. Changiz T, Haghani F, Nowroozi N. Are postgraduate students in distance medical education program ready for e-learning? A survey in Iran. J Educ Health Promot. 2013;2:61. Published 2013 Oct 30. doi:10.4103/2277-9531.120862.
4. Sargeant JM. Medical education for rural areas: opportunities and challenges for information and communications technologies. J Postgrad Med. 2005;51(4):301-307.

ПРОВЕДЕНИЕ ВИРТУАЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРНЫХ РАБОТ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИГР

Никита Князев

Измаильский государственный гуманитарный университет (г. Измаил)

В период пандемии встал вопрос об дистанционном обучении и всех его прилегающих аспектах. Появилась острая необходимость в поисках инновационных методов обучения, которые бы смогли предоставить учащимся материал в полной мере, так, как это бы преподносилось в высших учебных заведениях при очном обучении. То есть задача заключалась в том, чтобы сделать невидимой разницу между дистанционным обучением и обычным обучением, а может быть даже усовершенствовать этот процесс.

В помощь преподавателям пришли множество приложений и интернет сервисов, выступающих в качестве диковинки «старому» поколению преподавателей, и в качестве довольно знакомого дистанционного компьютерно-технического атрибута более молодому поколению специалистов.

Нами было исследован перечень таких приложений как: Parsec, PC Building Simulator, а также довольно известная и популярной платформа для конференций – Zoom.

Parsec

Parsec – это уникальное приложение, специализирующееся на демонстрации экрана одного пользователя для нескольких других пользователей с возможностью полностью взаимодействия с системой, то есть является более современным аналогом такой устаревшей программы как TeamViewer. В рамках темы, данное приложение предназначается для того чтобы позволить преподавателю предоставить студентам доступ к той или иной программе к которой у них доступа нет, в силу технических или прочих проблем.

Удобство данной программы заключается в том, что она может практически без всякой задержки передавать изображение с одного компьютера, в данном случае, с компьютера преподавателя, на устройства других пользователей, студентов, и осуществлять возможность взаимодействия. Но, к сожалению, единственным, и самым главным, минусом Parsec является то, что для стабильной его работы всем участникам сеанса нужно иметь стабильное и достаточно быстрое соединение с интернетом (не ниже 30 мб/с тому, кто ведёт демонстрацию – преподавателю, и не ниже 10-20 мб/с остальным участникам – студентам).

PC Building Simulator

PC Building Simulator – это отличный симулятор сборки ПК. При его использовании в образовательном процессе осуществляется ознакомление с полным устройством компьютера и последним словом техники в этой сфере. Появляется возможность ознакомить студентов с полным процессом правильной сборки ПК. Так же позволяет проводить лабораторные работы со специальностями, направленными на изучение информатики и устройства компьютера.

Данная программа была выбрана нами не случайно вместе с Parsec. Из-за необходимости иметь достаточно высокие характеристики компьютера, использование данной программы студентами не всегда представляется возможным, поэтому можно использовать Parsec, чтобы человек из группы (либо же преподаватель) с лучшими характеристиками мог проводить трансляции для всех остальных. Эти два приложения, в связке, позволяют существенно упростить и усовершенствовать процесс обучения в дистанционном режиме.

Zoom

Наверное, уже все слышали про эту платформу для конференций. Именно она стала инструментом номер один в проведении дистанционного обучения (на втором месте идёт онлайн платформа Google Meet). Данная платформа является первой и последней ступенью в обустройстве дистанционного обучения. То есть с неё все начинали, когда только появилась необходимость в дистанционном обучении, и на ней все заканчивали, когда использовать остальные сервисы было не удобно и\или не представлялось возможным.

Zoom предлагает простейшую, и в тоже время самую удобную среди всех прочих предложенных, архитектуру конференции – позволяет подключаться нескольким пользователям, а также транслировать свой экран и программный звук одновременно нескольким пользователям. Данная технология всюду используется во всех высших учреждениях во время дистанционного обучения.

Подводя итоги хотим еще раз подчеркнуть, что все те приложения и сервисы, что были упомянуты выше, не являются единственными и уникальными для всех случаев, они были приведены как оптимальный пример для изучения конкретно одного случая. Существует также прочее множество программ, сервисов и игр позволяющие проводить подобное визуализированное дистанционное обучение в разных дисциплинах и специальностях. Нами было взято на пример изучение устройства компьютера как удобный инструмент обучения информатики. И так же была представлена многофункциональная платформа для конференций способная обеспечивать обучение во многих других сферах.

Література:

1. Что такое Parsec? Лайфхакер: веб-сайт.
URL:<https://lifehacker.ru/parsec/>
2. PC Building Simulator: ПК месяца своими руками. ИТС.ua: веб-сайт.
URL:<https://itc.ua/articles/pc-building-simulator-pk-mesyatsa-svoimi-rukami/>
3. Конференции Zoom. Официальный сайт Zoom: веб-сайт.
URL:<https://zoom.us/ru-ru/meetings.html>
4. 4 проблемы дистанционного обучения и способы их решения. Мега талант: веб-сайт. URL: <https://mega-talant.com/blog/4-problemy-distancionnogo-obucheniya-i-sposoby-ih-resheniya>
5. Рамазанова Г. Г. ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВИРТУАЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРНЫХ РАБОТ ПО ФИЗИКЕ [Электронный ресурс] / Г. Г. Рамазанова // Российский государственный аграрный заочный университет. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://core.ac.uk/download/pdf/197422600.pdf>

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Оксана Король

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Актуальність дослідження. Використання сучасних педагогічних технологій в навчальному процесі вищих навчальних закладів створює нові можливості реалізації дидактичних принципів індивідуалізації та диференціації навчання, позитивно впливає на розвиток пізнавальної діяльності студентів, їх творчої активності, свідомості, реалізує умови переходу від навчання до самоосвіти.

В даний час відбувається процес впровадження нових педагогічних технологій в систему дистанційного навчання. Змішане навчання як інструмент модернізації сучасної освіти на практиці представляється в створенні нових педагогічних методик, що ґрунтуються на інтеграції традиційних підходів організації навчального процесу, де здійснюється передача знань, та технології електронного навчання.

На думку К. Куна, метою змішаного навчання є стремління об'єднати переваги очного навчання та електронних ресурсів.

Дарлін Пейнтер (Darling Painter) визначає змішане навчання як об'єднання традиційних формальних засобів навчання: роботу в аудиторіях,

вивчення теоретичного матеріалу, - з неформальними, наприклад, з обговоренням за допомогою електронної пошти та Інтернет-конференцій.

За визначенням вітчизняних авторів А.М. Стрюка, Ю.В. Триуса, В.М. Кухаренка, змішане навчання - це цілеспрямований процес здобування знань, умінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі використання і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання при наявності самоконтролю студента за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання.

Таким чином, *blended learning* - це освітня концепція, в рамках якої учень отримує знання і самостійно (онлайн), і очно (з викладачем). Цей підхід у навчанні дає можливість контролювати час, місце, темп і шлях вивчення матеріалу. За своєю суттю *blended learning* - це змішання традиційної аудиторної системи та сучасної цифрової освіти. Основними елементами моделі змішаного навчання є лекційні та практичні заняття, семінари, практичні завдання (самостійні та контрольні роботи, реферати, доклади та ін.), навчальні матеріали (підручники, методичні посібники), онлайн спілкування (чат, форум, e-mail), індивідуальні та групові онлайн проекти, віртуальна класна кімната, аудіо та відео лекції, анімації та симуляції. При засвоєнні та впровадженні методик змішаного навчання вузи стикаються з такими складнощами, як: організація створення необхідної навчальної інформації, перетворення її в електронний освітній ресурс та розробка засобів передачі його з максимальною ефективністю студентам. Під електронним освітнім ресурсом (ЕОР) розуміються навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації навчально-виховного процесу. Мова йде про представлення електронних матеріалів у вигляді чітко структурованої, наглядної та ефективної навчальної інформації, яка зручна для розуміння та сприйняття студентами, для подолання цього викладачу потрібно на достатньо високому рівні володіти навичками використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в своїй діяльності.

Основне завдання викладача в моделі змішаного навчання - це грамотно скласти курс і розподілити навчальний матеріал. Необхідно вирішити, що потрібно проходити в аудиторії, що можна засвоїти, вивчити і вирішити вдома, які завдання підходять для індивідуальних занять, а які - для групової роботи над проектом. Передбачається, що базовий матеріал викладається на заняттях в аудиторії, а розширений і поглиблений студенти освоюють в процесі електронного навчання. Важливо, щоб заняття проходили у формі захисту проектів, презентації, дебатів або дискусії між студентами або

викладачами зі студентами. Електронний блок повинен містити проекти для роботи в групі, творчі, лабораторні та практичні завдання, довідкові матеріали і посилання на додаткові матеріали в мережі Інтернет, проміжні та перевіірочні тести, а також завдання підвищеної складності для обдарованих студентів. Модель змішаного навчання має як ряд переваг, так і деякі недоліки. До основних переваг слід віднести можливість збору даних та кастомізацію знань та оцінок, одночасне навчання групи студентів, перерозподіл викладачем освітніх інформаційних ресурсів між студентами, розвиток в студентів навичок самостійного навчання та самоконтролю, підвищує цікавість студентів до отримання знань та якість комунікації між студентами та викладачем. Крім того, дослідження, проведене Олександром МакКензі у 1998 році, показало, що студентам легше оцінювати своє розуміння матеріалу за допомогою комп'ютерних модулів оцінки. Змішане навчання є більш активним зі сторони студента, надає йому більше цікавих та пізнавальних можливостей для навчання.

Використовуючи модель змішаного навчання, викладачі повинні зрозуміти і відчувати свої переваги, серед яких:

- своєчасне виявлення студентів, що зазнають труднощів при вивченні навчального матеріалу. Більшість сервісів змішаного навчання включають в себе онлайн-інструменти, які дають негайний зворотній зв'язок викладачу зі студентом.

- широкий вибір матеріалів та завдань, що підходять для конкретного класу, індивідуальний підхід до кожного класу.

- ефективне використання часу на занятті.

Готовність викладача використовувати комп'ютерні технології у навчальному процесі є необхідною умовою інформатизації освіти. Саме упровадження ІКТ у навчальний процес вдосконалить його, зробить доступною та ефективною освіту, підготує молоде покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Під ІКТ-компетентністю викладача розуміється здатність використовувати ІКТ для здійснення інформаційної діяльності в професійній сфері, а саме:

- організовувати інформаційну взаємодію між учасниками навчального процесу і інтерактивним засобом, що функціонує на базі засобів ІКТ;

- здійснювати навчальну діяльність з використанням засобів ІКТ для конкретного навчального предмету;

- здійснювати інформаційну діяльність по збору, обробці, передачі, збереженню електронного ресурсу;

- оцінювати і реалізовувати можливості електронних видань освітнього призначення;

- створювати і використовувати психолого-педагогічні діагностичні методики контролю і оцінки рівня знань учнів, їх просування в навчанні.

Висновки. Можна стверджувати, що впровадження у навчальний процес змішаного навчання можливо лише за умовою наявності у вчителя ІКТ-компетентності, тої властивості, яка в умовах інформатизації освітнього простору надає вчителю можливість застосовувати ІКТ у процесі навчання, виховання, методичної і дослідницької діяльності та власної неперервної професійної педагогічної діяльності, на основі аналізу педагогічних ситуацій бачити та формулювати педагогічні завдання, знаходити оптимальні способи їх розв'язання із максимальним використанням можливостей ІКТ.

Література

1. Желнова Е.В. 8 етапов смешанного обучения (обзор статьи «Missed Steps» Дарлин Пейнтер // Training & Development). URL: <http://www.obs.ru/interest/publ/?thread=57>.

2. Наказ МОНУ від 01.10.2012р. №1060 «Про затвердження положення про електронні освітні ресурси».

3. Кухаренко В.М. Змішане навчання. Вебінар. [Електронний ресурс] /Володимир Миколайович Кухаренко/ - Режим доступу: <http://www.wiziq.com/online-class/2190095-intel-blended>.

НОВІТНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Ольга Корсун, Євгеній Абросімов

Ізмаїльський державний гуманітарний університет (м. Ізмаїл)

Пандемія внесла свої корективи в освітній процес. Для всіх це було несподівано. Без попередньої підготовки потрібно було перейти на дистанційне навчання, що викликало труднощі у багатьох викладачів та учнів. Зараз дистанційне навчання стало частиною освіти, завдяки якому навчатися можна при будь-яких умовах, будь-де у зручний для вас час. Головне – мати телефон або комп'ютер і вихід до Інтернету.

Зараз існує безліч інструментів для проведення онлайн уроків, створено багато платформ, додатків, які безкоштовно можна використовувати в освітніх цілях. Наприклад:

1. Електронна пошта – це стандартний сервіс Інтернету для передачі та розсилки повідомлень.

2. Відеоконференції – один з найпопулярніших і дієвих способів в реальному часі проводити заняття, взаємодіючи з учнями.

3. Соціальні мережі, чати, які кожна людина використовує кожний день тепер можна використовувати для навчання.

4. Платформи Google Клас, Moodle та інші, де вчитель може надсилати завдання, проводити контроль знань та слідкувати за успішністю учнів.

Але технології не стоять на місці, кожен вчитель хоче зробити свій урок найбільш цікавим, для цього деякі починають використовувати віртуальну та доповнену реальність. Але спочатку треба розглянути що ж це за технології.

Віртуальна реальність (VR) - це світ, створений – за допомогою комп'ютерної техніки і програмного забезпечення, які дають можливість кожному учню потрапити в вигаданий світ. Особливість віртуальної реальності в тому, що вона максимально впливає майже на всі органи чуття людини. Але єдиний мінус – це дороге обладнання, яке для домашнього використання тяжко придбати. Тому альтернативою є доповнена реальність. Для більшої реальності вона теж вимагає додаткове обладнання, але вони більш доступні.

Доповнена реальність (AR) - це накладення віртуальної реальності на об'єкти фізичного світу. Прикладом доповненої реальності, з яким ми зустрічаємося досить таки часто є QR-код або популярна кілька років тому гра Pokemon GO, де люди ловили покемонів за допомогою своїх смартфонів. Замість того щоб читати главу, буде більш ефективно відобразити об'єкт, який можна переміщати, повертати, змінювати масштаб, розглядати з різних сторін. Учні цікавіше коли він сам тримає в руках телефон і на його очах оживає картинка. Це, як показує практика, захоплює не тільки дітей, але навіть дорослих. Деякі додатки для доповненої реальності вже співпрацюють зі шкільними підручниками. Тобто достатньо мати підручник зі спеціальною картинкою і додаток до нього.

Ми можемо зробити висновок, що чим цікавішим буде онлайн урок, тим він ефективніший для учнів. Дітям сидіти на місці біля комп'ютера довгий час складно, тому головне завдання вчителя – зробити урок цікавим, щоб діти сидячи за комп'ютером, по той бік екрану не відволікалися і приймали активну участь в обговоренні, взаємодіяли з вчителем, давали постійно зворотний зв'язок, і, найголовніше, засвоювали навіть найскладніші теми. Вважається, що технології доповненої та віртуальної реальності можуть стати найбільшим проривом в освіті. Сподіваємося, в найближчому майбутньому використання нових технологій надасть студентам і школярам нові можливості, перспективи та практичні знання і вміння.

Література

1. Особливості впровадження дистанційної освіти: можливості та перспективи. / О.Хмельницька, О. Сергійчук, Ю. Багно, Л. Ткаченко. // Збірник наукових праць ЛОГОΣ. – 2020. – С. 95–98. Режим доступу: <https://doi.org/10.36074/24.04.2020.v4.30>
2. Москаленко А. Є. Дистанційне навчання. Форми та інструменти [Електронний ресурс] / Альбіна Євгенівна Москаленко // Всеосвіта. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://vseosvita.ua/library/statta-distancijne-navcanna-formi-ta-instrumenti-389642.html>.
3. Мельник І. Доповнена та Віртуальна Реальність як Ресурс Навчальної Діяльності Студентів [Електронний ресурс] / Ірина Мельник – Режим доступу до ресурсу: <http://itcm.comp-sc.if.ua/2018/melnuk.pdf>.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Христина Кузьмич, Вікторія Стинська

ДВНЗ «Педагогічний університет імені Василя Стефаника»

(м. Івано-Франківськ)

Одним з пріоритетних напрямів програми модернізації ЗВО визнане дистанційне навчання. В сучасних умовах існує потреба отримання вищої освіти дистанційно, що викликано світовою пандемією, отримання освіти людьми з обмеженими можливостями, тими, що перебувають за кордоном та ін.

За концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірнього, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання [2].

Офіційно термін «дистанційне навчання» визнали 1982 р., коли Міжнародна рада з кореспондентської освіти змінила свою назву на Міжнародну раду з дистанційного навчання [3].

У педагогічній науці термін «дистанційне навчання» ототожнювався з видами освіти, формами організації навчання, формою здобуття освіти тощо. Так, *дистанційне навчання* – це:

- сукупність технологій, що забезпечують доставку студентам основного обсягу навчального матеріалу, інтерактивна взаємодія студентів і викладачів у процесі навчання, надання студентам можливості самостійної роботи з навчальними матеріалами [5];

- форма організації освітнього процесу, основою якої є самостійна робота людини, яка навчається [4];
- віртуальна, тренінгова технологія, де основними засобами навчання є телекомунікаційні системи [3].

Дистанційна форма навчання має ряд беззаперечних переваг. порівняно з традиційним навчанням, зокрема:

- Гнучкість. Студенти, які навчаються за дистанційною формою навчання, як правило, не відвідують регулярних занять у вигляді лекцій та семінарів, а працюють у зручній для себе, час у зручному місці та в зручному темпі.

- Модульність (або модульний виклад навчального матеріалу). В основу програми дистанційного навчання закладено модульний принцип, де кожна окрема дисципліна або низка дисциплін, що їх освоїли студенти, створюють цілісне уявлення про відповідну предметну сферу.

- Паралельність. Дистанційне навчання дозволяє поєднувати основну професійну діяльність з навчанням.

- Віддаленість. Відстань від місця перебування того, хто навчається, до навчального закладу не є перешкодою для ефективного освітнього процесу.

- Асинхронність. У процесі навчання і той, хто навчає, і той, хто навчається, можуть реалізовувати технологію навчання та учіння незалежно в часі.

- Інтерактивність. Активне онлайн-спілкування між студентами групи і викладачем, що значно посилює мотивацію до навчання, поліпшує засвоєння навчального матеріалу [3].

Отже, дистанційне навчання дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладання матеріалу, здобувати повноцінну вищу освіту або підвищувати кваліфікацію.

В Україні дистанційна освіта актуалізувалася у зв'язку із введенням карантину. Сьогодні дистанційну освіту пов'язуємо з Інтернетом, соцмережами, що дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання [4].

Лекції у дистанційному навчанні (на відміну від традиційних аудиторних) не передбачають безпосереднього спілкування з викладачем. Для одержання лекційного матеріалу використовують зв'язок за допомогою комп'ютерної мережі, аудіо- та відеокасети, CD-диски, на відповідних платформах дистанційного навчання у кожному вищому навчальному закладі тощо [4].

Семінари у дистанційній освіті є активною формою навчальних занять. Їх проводять за допомогою відеоконференцій. Вони дають змогу увійти в дискусію у будь-який момент її розвитку, повернутися на декілька кроків назад, переглянувши попередні виступи [4].

У дистанційному навчанні виправдав себе тестовий контроль. Тести добре пристосовані для самоконтролю і дуже корисні для індивідуальних занять [4].

Сьогодні дистанційне навчання в Україні може повноцінно розвиватися тільки за наявності таких його основних складових: нормативно-правової бази; навчальних закладів (центрів, кафедр, факультетів, інститутів або університетів дистанційного навчання); контингенту студентів; кваліфікованих викладачів; навчальних програм і курсів; відповідної матеріально-технічної бази (апаратного і програмного забезпечення, високошвидкісних ліній зв'язку); фінансової підтримки; розробки критеріїв якості тощо [4].

Таким чином, можна підсумувати, що дистанційне навчання – це форма організації освітнього процесу, що ґрунтується на використанні як традиційних, так і інноваційних технологій навчання, принципах самостійного навчання та інструментарії інформаційно-комунікаційних технологій.

Література

1. Дистанційне навчання у вищій школі. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1257>
2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні: Постанова МОН України від 20 грудня 2000 р. URL: <http://uiite.kpi.ua/2019/06/03/1598/>
3. Ортинський В. Педагогіка вищої школи: навч. посіб.; Київ: Центр учбової літератури, 2017. 471 с.
4. Прибилова, В. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. *Проблеми сучасної освіти*. 2017. Випуск 4. С. 27–36.
5. Про дистанційне навчання. URL: <http://www.dut.edu.ua/ua/1032-pro-distanciynе-navchannya-organizaciyно-metodichniy-centr-novitnih-tehnologiy-navchannya>
6. Ткачова Н. М., Казанська О. О., Шевцова О. О. Дистанційне навчання: інновації на ринку освітніх послуг. Зб. наук. праць міжнародної науково-практичної конференції «Public communication in science: philosophical, cultural, political, economic and IT context», 15 травня, 2020, Houston, USA: *European Scientific Platform*. Т. 4. С. 41–44.

МЕТОД ПРОЄКТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Віта Меренкова, Вікторія Погоріла

*Красноградський педагогічний фаховий коледж Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
(м. Красноград)*

Освітній простір в Україні складає основу інтелектуального, культурного, духовного, соціального та економічного розвитку окремої особистості, суспільства та держави в цілому. Забезпечення якісної підготовки фахівців для успішної самореалізації в умовах сучасного ринку праці є однією з ключових проблем розвитку освітньої галузі. Тому важливу ланку в освітній системі займає фахова передвища освіта. Одним з пріоритетних напрямів програми її модернізації визнане дистанційне навчання.

Дистанційне навчання передбачає сукупність сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі від тих, хто навчає (викладачів) до тих, хто навчається (студентів чи слухачів). Основним принципом дистанційного навчання є взаємодія на відстані, надання студентам можливості самостійного освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультаційний супровід у процесі дослідницької діяльності. Основну роль у здійсненні дистанційного навчання відіграють сучасні інформаційні технології. У наш час багато аспектів нашого життя переноситься в мережу, прискорюючи тим самим темпи розвитку інформаційного суспільства та долаючи географічні бар'єри. Основною метою дистанційного навчання студентів є виховання особистості, яка має бажання та здатність до спілкування, навчання та самоосвіти. Дистанційна форма навчання має ряд беззаперечних переваг. Зокрема, здобувач освіти може навчатися у зручний для нього час, звичному оточення та у відносно автономному темпі. Така організація процесу навчання припускає дещо інший підхід до навчання, зокрема: самостійність пошуку, аналізу, систематизації та узагальнення інформації, самоорганізацію й самоконтроль.

Сучасні технології не можуть, звісно, змінити класичні методи, прийоми викладання та навчання, але вони здатні підвищити роль викладача, який соціально відходить від ролі передавача знань до можливості співпраці зі студентами в ролі тренерів, наставників та тих, хто оцінює набуті знання. Дистанційне навчання орієнтоване на впровадження в навчальний процес принципово відмінних моделей навчання, що передбачають проведення конференцій, проектних робіт, тренінгів та інших види діяльності з комп'ютерними технологіями. Такий спосіб надає можливості для творчості.

Інноваційна педагогічна діяльність надає можливість підвищення якості знань засобами проектної технології. Метод проектів не є принципово

новим у світовій педагогіці. Але його застосування в освітньому процесі дає підстави стверджувати, що він відіграє одну із значних ролей у вирішенні проблеми оновлення навчально-виховного процесу. Слово «проект» означає «кинути уперед». У сучасному розумінні проект – це намір, який буде здійснено у майбутньому. В основі проектної технології полягає розвиток пізнавальної та дослідницької діяльності студентів, уміння конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі. Традиційний зв'язок «викладач – студент» змінюється на «студент – викладач». Під час роботи над проектом викладач виконує функцію консультанта. Він допомагає у пошуку інформації, координує процес роботи над проектом, підтримує та заохочує. Метою навчального проектування є створення педагогом таких умов під час освітнього процесу, за яких його результатом є індивідуальний досвід навчально-пошукової діяльності студента. Під час використання цієї технології вирішується ціла низка різнорівневих завдань: розвиваються пізнавальні навички, формується вміння самостійно конструювати свої знання, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, активно розвивається критичне мислення, сфера комунікації тощо. Творчі проекти не мають детально опрацьованої структури спільної діяльності її учасників. Вона розвивається, підпорядковуючись кінцевому результату та прийнятій групою логіці спільної діяльності, інтересам учасників проекту. Результати такої діяльності можуть бути представлені у таких формах як електронний журнал, інтернетколаж, відеофільм, відеоролик, відеоурок, інтерв'ю, анкетування, інтернетстаття, доповідь, презентація тощо. Основною цінністю проектної діяльності є її завершеність. Усі засоби підпорядковані досягненню результату. Кожен метод чи прийом, застосований під час захисту або представлення проекту, має бути доречним, продуктивним та коректно використаним.

Незважаючи на численну критику, дистанційне навчання досить швидко зайняло значну нішу на ринку сучасної освіти. Зволікати цей виклик в сучасних умовах є досить недалекоглядним підходом. Цифровий світ формує людину, яка хоче та вміє самостійно вчитися, вміє сприймати інформацію, працювати з нею, осмислювати, сортувати та аналізувати її, творити. Дистанційне навчання є ефективнішим не тільки з економічної та інформаційної точок зору, воно також створює умови для навчання впродовж усього життя завдяки своїй доступності. Воно є формою освіти, що відповідає швидкому темпу розвитку суспільства та є новітньою формою інтелектуальної, професійної соціалізації людини. Тому важливим є створення на базі фахових закладів освіти платформ для здійснення дистанційного навчання, а також підготовка викладацького складу для роботи дистанційно.

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ – ЯК МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Оксана Мондич

Ізмаїльський державний гуманітарний університет (м. Ізмаїл)

Один із трендів сучасної освіти зараз є дистанційне та змішане навчання і за оцінками прогнозистів залишиться таким і в найближче десятиліття ще і враховуючи ситуацію з пандемією Covid-19 у світі. Одним з пріоритетів державної політики України є розбудова інформаційного суспільства. Система вищої освіти спрямована на збільшення частки самостійної роботи студентів над навчальним матеріалом: скорочуються аудиторні години на вивчення предметів; зростає об'єм навчального матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання тощо. На думку Л.Є Петухової та О.В. Співаковського, використання інформаційнокомунікаційних технологій засвідчило переваги їх над традиційними методичними системами навчання в контексті реалізації особистісно-орієнтованого підходу, оскільки більшою мірою сприяють реалізації принципів індивідуалізації й диференціації навчального процесу, розширенню його змісту, підвищенню інтенсифікації і результативності навчання в цілому [1, с. 7]. Сабіна Моебз та Стефан Вейбелзал визначають змішане навчання як поєднання дистанційного і традиційного спілкування в інтегрованій навчальній діяльності [2].

Термін «змішане навчання» є дослівний переклад англійських слів *blended learning* - вчення, тобто процес отримання знань і умінь, в якому учень є активно діючим суб'єктом. За визначенням вітчизняних науковців А. М. Стрюка, Ю. В. Триуса, В. М. Кухаренка, змішане навчання – це цілеспрямований процес здобування знань, умінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та поза аудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі використання і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання при наявності самоконтролю студента за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання [3].

Технологію змішаного навчання можна розглядати як технологію синергетичну, яка дозволяє більш ефективно використовувати переваги як очного, так і електронного навчання, і нівелювати або взаємно компенсувати недоліки кожного з них. Вітчизняний науковець М. С. Львов, описуючи організацію навчання у вищій школі, висловлює думку про те, що методична система навчання у вищій школі може бути реалізована в рамках лекційно-семінарської форми навчання, але з максимальним використанням дистанційних технологій навчання; основною формою навчання у вищій школі є самостійна робота над навчальним матеріалом з обов'язковим

залученням студентів до творчості [4, с. 112]. Все це можна реалізувати в умовах вищої освіти за допомогою впровадження системи змішаного навчання.

Розглянемо переваги та недоліки очного і електронного навчання:

(-) певний обмежений час для отримання зворотного зв'язку з учителем, неможливість інтерактивної взаємодії з навчальними матеріалами на поліграфічних носіях; (+) можливість постійної інтерактивної взаємодії, можливість отримання зворотного зв'язку в будь-якому місці в будь-який час.

Високий ступінь залученості учня в навчальний процес: (+) спонтанність реакції, все, що відбувається, відбувається тут і зараз, можливість більш гнучкої і миттєвої реакції вчителя на дії учня; (-) заздалегідь закладені варіанти реакції електронного ресурсу на дії учня, відстрочка реакції вчителя при онлайн-взаємодії; (-) низька ступінь індивідуалізації, однакова освітня траєкторія для всіх учнів; (+) підвищення ступеня індивідуалізації за рахунок різноманітності надмірності, гнучкості та адаптивності (під індивідуальні запити) електронних ресурсів; (-) обмежене комунікаційне поле (взаємодія з невеликою групою однокласників, схожою за віком, географічному положенню і соціальним статусом); (+) більш широке комунікаційне поле (взаємодія через системи комунікації, соціальні мережі і їх аналоги з різновікової, географічно і соціально розподіленої групою); (+) можливість формування безпосередніх особистих людських зв'язків з глибокою емоційною взаємодією;

(-) опосередковане (через комп'ютерну комунікацію) формування особистих зв'язків, обмеженість емоційного взаємодії.

Змішане навчання, як і будь-яка інша інноваційна технологія вимагає часу і додаткових зусиль з боку вчителя з формування навчальної культури. На відміну від аудиторної системи, де основний час витрачається на формування навчальних навичок дисципліни, при використанні змішаного навчання основний упор робиться на формування навичок самостійної роботи, групової роботи, взаємодопомоги і комунікативних компетенцій.

Впровадження змішаного навчання вимагає від педагога набагато більших витрат сил і часу, ніж звична, століттями відпрацьована фронтальна форма роботи. Впровадження змішаного навчання як інновації приводить до ряду змін в самовизначенні і способах діяльності студента і викладача. Студент знаходить простір свободи і відповідальності, в якому він вчиться робити усвідомлений вибір і відповідати за його наслідки. Викладач починає функціонувати в нових для себе ролях, зокрема, йде від ролі транслятора до ролі тьютора, і ключовим інструментом педагога стає навчальне середовище, в якій стираються межі між середовищем аудиторії і онлайн-середовищем.

Які складнощі і ризики при впровадженні змішаного навчання в закладах вищої освіти можна відмітити? Одна з головних проблем при

розробці моделей змішаного навчання - жорсткість визначених форм, домінування вузької предметної спеціалізації в розробці навчальних планів, переважання принципів планування діяльності «зверху вниз» і, звичайно, формати і зміст існуючої звітності. Ще одна проблема - недостатня ІТ-грамотність, залежність від техніки, ширококутового Інтернету, стійкості онлайн режиму і безлімітних тарифів. Найчастіше перешкодою для впровадження цього підходу стає низький рівень володіння технологіями, тому для викладачів і студентів необхідний технологічний лікбез. Істотний «гальмуючий» фактор - змішане навчання вимагає технічної підтримки і певних витрат на створення відеоматеріалів, навчальних програм і тестів.

При правильному і повноцінному застосуванні змішане навчання працює на формування цінних якостей особистості, які також відомі як навички ХХІ століття. Це: здатність до комплексного вирішення проблем, обліку всіх аспектів розв'язуваної задачі; критичне мислення, здатність вибору достовірних джерел даних і відбору інформації, яка дійсно необхідна для вирішення проблеми; креативність, здатність творчо переосмислити наявну інформацію, синтезувати нові ідеї та рішення; командна робота, вміння продуктивно взаємодіяти з іншими людьми, шукати однодумців і створювати команди; вміння і прагнення вчитися протягом усього життя; вміння приймати рішення і нести за них відповідальність.

Змішане навчання є надзвичайно затребуваною моделлю, яка зарекомендувала себе у всьому світі як ефективний спосіб поліпшення якості знань студентів, структурування їх самостійної роботи, підвищення мотивації до навчальної діяльності. Приклади успішного застосування змішаного навчання у США, Іспанії, Австралії, Китаї та Тайвані наведені у роботі [5], описаний досвід зарубіжних викладачів показав на скільки доступніше стає навчання.

Отже, розвиток інформаційного середовища сучасного суспільства об'єктивно стимулює перенесення частини освітнього процесу з аудиторій вищого навчального закладу до електронного простору. При цьому дуже важливим залишається не загубити той багатющий досвід, який був накопичений традиційною педагогікою. Провівши аналіз літератури, зробивши дослідження впровадження такої форми навчання у нашому навчальному закладі та зваживши всі «за» і «проти» сформувався наша однозначна думка: в майбутньому змішане навчання буде розвиватися завдяки впровадженню нових форм електронного навчання і розвитку моделей взаємодії суб'єктів освітнього процесу, що дозволить істотно розширити можливості освітнього середовища університету. Розвиток змішаного навчання може стати одним з ключових напрямків модернізації сучасної системи вищої освіти.

Література

1. Петухова Л. Є., Співаковський О. В. Актуальні питання формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів / Л. Є. Петухова, О. В. Співаковський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2011. -№1. – с. 7-11
2. Moebs, S. & Weibelzahl, S. (2006). Towards a good mix in blended learning for small and medium sized enterprises – Outline of a Delphi Study. Proceedings of the Workshop on Blended Learning and SMEs held in conjunction with the 1st European Conference on Technology Enhancing Learning Crete, Greece, pp 1-6.
3. Кухаренко В.М. Змішане навчання. Вебінар. [Електронний ресурс] / М. В. Кухаренко // – Режим доступу: <http://www.wiziq.com/online-class/2190095-intel-blended>
4. Львов М. С. Тенденції розвитку освітніх інформаційно-комунікативних технологій. [Електронний ресурс] / М. С. Львов / – Режим доступу: http://www.ite.kspu.edu/webfm_send/544
5. Азиатцева Т. В. Обзор существующих за рубежом курсов, созданных с применением технологии смешанного обучения // Преподаватель XXI век – №2 (том 1) – 2016 г. – 177-183 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/obzorsuschestvuyuschih-za-rubezhom-kursov-sozdannyh-s-primeneniem-tehnologii-smeshannogoobucheniya>

СВІТОВИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ ОСВІТИ У ВІТЧИЗНЯНОМУ КОНТЕКСТІ

Володимир Олексюк, Інна Стражнікова

*ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника» (м. Івано-Франківськ)*

Закон України "Про вищу освіту" визначає головним пріоритетом підготовки "конкурентоспроможний людський капітал для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, задоволення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих професіоналів". Серед основних принципів державної політики у галузі вищої освіти Закон визначає: сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для навчання протягом усього життя; наявність вищої освіти; міжнародна інтеграція та інтеграція системи вищої освіти України до Європейського простору вищої освіти [1].

Реалізація цих пріоритетів вимагає значної модернізації вітчизняної системи освіти. Політика модернізації освітніх систем розвинутих країн все більше орієнтована на розвиток дистанційної освіти. Сьогодні одним із головних факторів, що визначають цивілізаційні зміни, є інформаційна революція, яка піднімає питання модернізації освіти у відповідь на її виклики.

Популярність та попит на дистанційне навчання на базі Інтернет-технологій (e-learning), особливо в системі вищої та додаткової професійної освіти, зростає з кожним роком. Це пов'язано із економією ресурсів та часу, можливістю здобувати освіту без відриву від виробництва, розширюючи сферу додаткової, включаючи післядипломну освіту, коли студентів мотивують не стільки дипломи та сертифікати, скільки конкретні знання та компетенції.

У січні 2013 року в Давосі відбувся круглий стіл з питань дистанційної освіти з колишнім міністром фінансів США та почесним президентом Гарвардського університету Ларрі Саммерсом, президентом Массачусетського технологічного інституту Рафаелем Рейфом, засновником Microsoft Біллом Гейтсом, співзасновником PayPal та іншими Пітером Тейлі. осіб. Основним висновком зустрічі стала теза: майбутнє за онлайн-освітою.

У деяких країнах (Китай, Латвія, Нідерланди, Алжир, Великобританія, Туреччина та ін.) Від 10 до 25% студентів здобувають освіту в закладах дистанційного навчання. У 2012 році, згідно з дослідженням групи досліджень групи Babson Survey, 32% студентів університетів США (понад 6,7 млн.) Пройшли принаймні один курс дистанційного навчання [2].

Серед американських університетів 65% вже ввели дистанційне навчання у свою стратегію розвитку. Представники Гарвардського університету та Массачусетського технологічного інституту в травні 2012 року оголосили про запуск спільного онлайн-проекту дистанційного навчання edX (<https://www.edx.org/>). Кожен з партнерів виділив 30 мільйонів доларів на розробку edX. В даний час до проекту долучились 50 установ з усього світу. Станом на жовтень 2014 року в проекті зареєстровано близько 3 мільйонів користувачів. Також успішними проектами, започаткованими в 2012 році, є Coursera (<https://www.coursera.org/>) та Udacity (<https://www.udacity.com>), які навчають сотні тисяч студентів. Хоча сертифікати EdX, Coursera та Udacity не є настільки формалізованими, як ступінь, більшість студентів та роботодавців розглядають їх як вагомий аргумент на ринку праці. Так, проект Udacity працює з десятками компаній, готових найняти найкращих студентів. У 2013/2014 навчальному році мільйон студентів навчались на всіх курсах Coursera - у десять разів більше, ніж минулого року. Серед них 13 тис. - українці [3].

Фінансування проектів онлайн-навчання в різних країнах сягає сотень мільйонів доларів. У кожній країні є своя практика вирішення проблем

фінансування дистанційної освіти. В Індонезії є три джерела фінансування дистанційного навчання: плата за навчання студентів, державні гранти та допомога іноземних агентств. Плата за навчання складає 33% фінансування, а 66% - це внески уряду та іноземних установ. В Іспанії внесок Міністерства освіти становить 46% фінансування, студенти платять 47%, решта - від продажу навчальних матеріалів. Крім того, регіональні уряди та банки забезпечують навчальний центр оборотними коштами. У Великобританії плата за навчання складає 15% від загальної суми, а державний внесок - 85%. У неакадемічних навчальних програмах плата за навчання складає дві третини, а третина фінансується за рахунок спеціальних грантів. Плата за вивчення точних наук на 25% вища, ніж за соціальні та мистецькі курси. У Канаді державні внески становлять від 75% до 80% фінансування, а фінансування студентів становить лише 10%, решта - 10-15% забезпечується за рахунок бізнесу та підприємницької діяльності університетів [4]. Загалом у розвинених країнах проводиться політика зменшення витрат на дистанційну освіту - в середньому вартість дистанційного навчання набагато нижча, ніж у стаціонарі. Наприклад: Технологічний університет штату Джорджія в Атланті пропонує ступінь магістра в галузі комп'ютерних наук за 45 000 доларів США під час навчання в університеті. Такий самий курс у дистанційній формі пропонується за сім тисяч, дипломи видаються однаково [5].

В Україні дистанційне навчання впроваджується понад десять років. У 2002 році Міністерство освіти і науки України розпочало експеримент з дистанційного навчання. За останні роки дистанційна освіта розвинулась у низці університетів: Харківському університеті радіоелектроніки, Харківському національному технічному університеті ХПТ, Національному технічному університеті України КПТ, Хмельницькому національному університеті, Сумському державному університеті, Полтавському університеті економіки і торгівлі, Національному університеті наук про життя та навколишнє середовище України Університет технологій та дизайну тощо. Різні аспекти дистанційної освіти в Україні регулюються низкою нормативних документів: "Національна доктрина розвитку освіти", "Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні", " Національна програма інформатизації ", закони України " Про освіту ", " Про вищу освіту ", наказ Міністерства освіти і науки України " Про затвердження Положення про дистанційне навчання ". Організаційна структура системи дистанційної освіти України в різні часи включала Раду з моніторингу розвитку дистанційної освіти при Кабінеті Міністрів України, Координаційну раду МОН України з дистанційної освіти, Український центр дистанційної освіти на КПТ, обласні центри у Харкові, Львові, Одесі, Дніпропетровську. В даний час в Україні не існує єдиного координаційного центру з формування та реалізації державної політики у галузі дистанційної освіти. Багато років в Україні не було чіткого уявлення

про дистанційне навчання. Причиною є різні підходи до його організації в різних навчальних закладах, відсутність єдиної концепції та стандартів. Подекуди це призвело до поганого впровадження та викликало певну недовіру до суспільства до дистанційного навчання. Слід також зазначити, що при дещо нижчих витратах на дистанційну освіту порівняно з денною формою навчання ця різниця є не дуже значною, а вартість дистанційного навчання залишається відносно високою.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1389899592029395>
2. Малінко О. Дистанційна освіта: організаційна структура, психолого-педагогічні основи, фінансування і управління // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2002. – № 6. – С. 38-45.
3. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження положення про дистанційне навчання [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13/print1389899592029395>
4. Making a European area of lifelong learning a reality [Electronic resource] / European Commission. – Mode of access: <http://ec.europa.eu/education/>

ОСОБЛИВОСТІ РОТАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ПРИ ЗМІШАНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ

Марія Олефіренко

Київський кооперативний інститут бізнесу і права (м. Київ)

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день проблема використання сучасних педагогічних технологій у навчальних вузах набуло особливої гостроти і значимості. Стрімко розвиваються нові педагогічні технології, що засновані на ефективному використанні в навчальному процесі сучасних засобів і методів передачі знань. Застосування інформаційних технологій за останні роки суттєво змінює освіту. Одним з перспективних напрямків розвитку навчання в світі зараз вважається змішане навчання.

У змішаному навчанні, першу роль відіграє ротаційна модель. У ротаційній моделі студенти чергують онлайн- та офлайн-навчання за певним графіком чи вказівками викладачів. Ці частини можуть охоплювати роботу в

невеликих групах чи цілою, групові проекти, індивідуальну роботу з педагогами та письмові завдання. Ротаційна модель має чотири підвиди.

1.Ротація за станціями

→ **Про модель:** учні працюють у класі або в аудиторії і за визначеним графіком проходять окремі станції. Тобто чергують різні види діяльності:

- онлайн-навчання;
- фронтальну роботу з педагогом/педагогинєю;
- групову роботу й роботу над проектом.

→ **Технічні вимоги реалізації:** потрібно, щоб в аудиторії були електронні пристрої (або з доступом до інтернету, або об'єднані в мережу) з розрахунком — один пристрій на три людини, якщо робота відбувається на трьох станціях (один пристрій на дві людини — якщо станцій дві, один пристрій на чотири людини — якщо станцій чотири). Використовувати комп'ютери чи планшети вдома не передбачено. → **Плюси:** педагоги мають змогу реалізувати диференціацію, у кожен момент працювати з малою групою, використовувати інтерактивні форми роботи на занятті, організувати регулярну групову роботу.

→ **Мінуси:** якщо немає готової LMS з навчальними матеріалами з предмета, педагоги повинні підготувати матеріали для заняття для різних ротацій. Наприклад, для групової роботи можна підготувати практико-орієнтовані завдання, невеликі дослідження, квести, настільні ігри з досліджуваної теми, мінізмагання тощо.

→ **Вимоги до педагогів:** вміти працювати з малими групами, реалізовувати диференційований підхід, працювати з LMS, готовність бути тьютором і фасилітатором, вміти формувати навчальну культуру групи.

→ **Вік студентів:** від 15 -16 років

→ **Складність реалізації:** в студентів мають бути сформовані мінімальні навички для самостійного навчання, і перші спроби можуть не вдатися.

2.Ротація за лабораторіями

→ **Про модель:** схожа на ротацію за станціями, проте в ній студенти змінюють станції не в межах аудиторії, а в межах закладу освіти. Однією зі станцій є не просто робота онлайн, а робота в окремому приміщенні — лабораторії.

→ **Технічні вимоги реалізації:** можливість проводити заняття зі свого предмета в комп'ютерному класі хоча б раз на тиждень. Не передбачено використовувати комп'ютери чи планшети вдома.

→ **Плюси:** педагоги можуть надавати інструкції всім студентам водночас. Якщо певна група має труднощі, педагоги мають змогу відразу працювати з ними окремо. Тому ця модель найбільш подібна до традиційної моделі навчання.

→ **Мінуси:** якщо немає готової LMS із навчальними матеріалами за предметом, педагоги повинні підготувати матеріали зі свого предмету, дібрати тренажери чи скласти завдання або тести на тренування й перевірку навичок. Модель не містить обов'язкових елементів проєктної та групової роботи.

→ **Вимоги до педагогів:** вміння працювати з LMS.

→ **Складність реалізації:** може реалізувати один педагог / одна педагогиня для свого предмета, але для підвищення ефективності бажано, щоб взаємодіяло кілька педагогів.

3. Перевернутий клас

→ **Про модель:** студенти за визначеним графіком вивчають онлайн-частину вдома та офлайн-частину в закладі. Тобто вдома вони засвоюють теоретичний матеріал і переглядають лекції. А в аудиторії працюють із педагогом над практичними завданнями та проєктами.

→ **Технічні вимоги реалізації:** наявність вдома в студентів електронних пристроїв з доступом до інтернету.

→ **Плюси:** дає педагогам змогу реалізувати інтерактивні форми роботи на занятті, звільняє від необхідності знайомити всю групу з новим матеріалом фронтально, у разі використання системи управління навчанням (LMS) допомагає побудувати урок з урахуванням готовності студентів до заняття.

→ **Мінуси:** педагоги повинні обов'язково підготувати завдання на перевірку.

→ **Вимоги до педагогів:** вміти проводити уроки в інтерактивній формі та вміти працювати з платформами дистанційного навчання.

→ **Складність реалізації:** може реалізувати один педагог для свого предмета, потрібен час для підготовки матеріалів, які студенти опрацюють удома.

4. Індивідуальна ротація → **Про модель:** студенти працюють у закладі й проходять окремі станції за індивідуально визначеним графіком. Відмінність цієї моделі від ротації за станціями в тому, що не обов'язково проходити всі станції.

→ **Плюси:** перевага моделі — підлаштування графіків та способів роботи під особисті потреби кожного. Якщо комусь простіше працювати онлайн, а хтось отримує кращі результати завдяки груповим завданням — така модель врахує ці особливості. Водночас здобувачі освіти мають спланований графік. Система передбачувана та зрозуміла для всіх користувачів.

→ **Мінуси:** для деяких студентів жорсткий графік незручний і дає погані результати.

→ **Складність реалізації:** така модель потребує додаткового фінансування й технічного забезпечення комп'ютерами та іншими електронними пристроями.

Висновки. Можна стверджувати, що впровадження у навчальний процес змішаного навчання можливо лише за умовою наявності у викладача ІКТ-компетентності, той властивості, яка в умовах інформатизації освітнього простору надає викладачу можливість застосовувати ІКТ у процесі навчання, виховання, методичної і дослідницької діяльності, знаходити оптимальні способи їх розв'язання із максимальним використанням можливостей ІКТ.

Література

1.Кривонос О.М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчанні: навч. посібник / Кривонос О.М. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. - 182 с.

2.Спірін О.М. Інформаційно-комунікаційні та інформатичні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2009. - №5(13). - Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/183/169#.Ve3Q6SXtlB> с

ТЕХНОЛОГІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Вікторія Хачатурян, Лілія Єрьоміна

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького (м. Мелітополь)*

У матеріалах доповіді розглянуто питання сутності технологій дистанційного навчання, існуючі види, охарактеризовано його значення у сучасній системі освіти.

Ключові слова: дистанційне навчання, дистанційна освіта, сучасні комунікаційні технології.

Дистанційне навчання (ДН) – це одна із форм організації навчального процесу, при якому усі або частина занять здійснюється з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій при територіальній віддаленості викладача та студентів. Дистанційне навчання у вищій школі відкриває можливість вивести на новий рівень до профільну і профільну підготовку здобувачів, дозволить забезпечити гнучкість та багатоваріантність у навчанні, сприятиме більш повному розкриттю потенціалу здобувачів вищої освіти, через фактично необмежену кількість дистанційних навчальних курсів.

Питанням впровадження дистанційних технологій в освітній навчальний процес займалися такі вчені як: О.А. Білоус, Т.В. Завальна, Н.М. Захарченко.[4, с. 42]. Під час дистанційного навчання у своїй роботі вони використовували наступні основні елементи:

- дистанційні курси;
- веб-сторінки й сайти;
- електронна пошта;
- форуми й блоги;
- чат і ICQ;
- теле-і відеоконференції;
- віртуальні класні кімнати; та інше.

Використання технологій дистанційного навчання дозволяє:

- знизити витрати на проведення навчання (не потрібно витрат на оренду приміщень, поїздок до місця навчання, як студентів, так і викладачів та інше);
- проводити навчання великої кількості людей;
- підвищити якість навчання за рахунок застосування сучасних засобів, об'ємних електронних бібліотек та інше;
- створити єдине освітнє середовище (особливо актуально для корпоративного навчання).

Дистанційне навчання може здійснюватись у двох режимах: синхронному (всі учасники освітнього процесу одночасно перебувають у веб-середовищі) чи асинхронному (освітній процес здійснюється за зручним для викладачів та студентів за графіком)

Синхронний режим – В дистанційному режимі є можливість ефективно планувати лекційне/практичне заняття (мінімум пояснень, максимум інтерактів). Синхронний режим дозволяє співпрацювати в режимі реального часу. Перевага синхронного режиму в тому, що можна залучати учасників миттєво та у визначений час [1, с. 120].

Асинхронний – режим може включати в себе різноманітні засоби інформації, аудіо- та відеоуроки (але не обмежуватись ними). За допомогою асинхронного режиму навчання студенти можуть працювати у власному темпі та в зручний для себе час.

Асинхронний режим включає:

- записані презентації, такі як слайд-шоу та відео;
- електронну пошту; дошки для обговорень;
- групи в соціальних мережах або Viber.

Дистанційне навчання з використанням комп'ютерних та інформаційно-комунікаційних технологій, як правило, проявляється у формі телеконференції, чат-заняття, веб-заняття, аудіо-, відеоконференції.

Найголовнішим критерієм вибору інструментів для організації дистанційного навчання має бути відповідність поставленим методичним цілям, наскільки певний сервіс чи ресурс уможливує досягнення очікуваних результатів навчання в дистанційному форматі. Перевагу краще надати україномовним ресурсам та таким, що мають зрозумілий інтерфейс [5, с. 155].

- Телеконференції – e-mail листування, що базується на списках розсилки, як альтернатива звичайному листуванню. Для такої форми навчання є характерним досягнення лише базових завдань освіти.

- Чат-заняття – навчальні заняття з використанням чат-технологій: обміном невеликими текстовими повідомленнями в реальному часі.

- Веб-заняття – це збірне поняття для дистанційних лекційних або практичних занять, що проводяться у вигляді конференцій, семінарів, ділових ігор, форумів, лабораторних та контрольних робіт, практикумів, онлайн тестувань, опитувань та інших форм навчальних занять.

Під час оцінювання навчальних результатів важливим є зворотний зв'язок між викладачем та студентами. Для цього потрібно:

- спільно з'ясувати зміст зробленого;
- порівняти реальні результати з очікуваними;
- проаналізувати, чому сталося так, а не інакше;
- зробити спільні висновки;
- обговорити нові теми для обмірковування;
- встановити зв'язок між тим, що вже відомо, і тим, що потрібно засвоїти в майбутньому, скласти план подальших дій.

Отже, основу освітнього процесу при дистанційному навчанні становить цілеспрямована та контрольована інтенсивна самостійна робота студента, який може здобувати знання у зручному для себе місці, за індивідуальним розкладом, маючи при собі комплект спеціальних засобів навчання та узгоджену можливість контакту з викладачем за телефоном, користуючись електронною та звичайною поштою, а також віч-на-віч.

Дистанційне навчання – це цілеспрямований інтерактивний, асинхронний процес взаємодії суб'єктів та об'єктів навчання між собою та із засобами навчання, при цьому процес навчання індиферентний до їх просторового місцезнаходження.

Швидше за все, ДН стає альтернативою заочної форми навчання, але позбавленої її недоліків (переривчастість навчального процесу, відсутність постійного зворотного зв'язку, відсутність доступу до бібліотечних фондів).

Дистанційне навчання відкриває студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає нові можливості для творчості, знаходження і закріплення різних професійних навичок, а викладачам дозволяє реалізовувати принципово нові форми і

методи навчання із застосуванням концептуального і математичного моделювання явищ і процесів.

Система дистанційної освіти може і повинна зайняти своє місце в системі освіти, оскільки при грамотній її організації вона може забезпечити якісну освіту, що відповідає вимогам сучасного суспільства сьогодні.

Література

1. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс: навч. посібник / 3-є вид. / В. М. О. В. Рибалко, Н. Г. Спротенко – Харків: НТ «ХПШ», «Торсінг», 2016. – 120с
2. Биков В. Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби технології : монографія / [В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін.] / Академія педагогічних наук України С. 77–140.
3. Клокар Н. Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації. Шлях освіти. 2016. №4 (46). С. 38–41.
4. Впровадження дистанційних технологій в навчальний процес ОА Білоус, ТВ Завальна, НМ Захарченко - Теория и методика электронного обучения, 2017. С. 35-42
5. Ахмад І.М. Навчання в дистанційній і змішаній формі студентів ВНЗ / І. М. Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов: Матеріали VII Міжнародної науковопрактичної конференції. 2018 155 р. – К.: НТУУ «КПІ». - 248 с.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
<i>МОДЕЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ВИЩОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ</i>	6
ІНГА ЄГОРОВА Моніторинг якості підготовки фахівців в освітньому просторі сучасного закладу вищої освіти, його завдання	6
ІННА ПРУДЧЕНКО Педагогічна генетика: науково-інноваційний орієнтир індивідуального навчання	9
ТЕТЯНА ІВАСЮК, ІНГА ЄГОРОВА Причини професійної деформації викладача в освітньому просторі сучасного закладу вищої освіти	11
ОЛЕНА БАЗАЛІЙСЬКА, ОЛЕНА ШНЕДОВИЧ Моделювання інноваційного освітнього простору вищого закладу освіти розвиток цифрового інтелекту викладача	14
ОЛЕНА БЛИЗНЮКОВА, ОЛЕНА ПРИСЯЖНЮК Використання чат-ботів як інноваційної технології надання психологічної допомоги онлайн	16
ЛЮДМИЛА ЗВЕРУК Інноваційні технології навчання: зміст та особливості	19
МАРІЯ КАЗАНЖИ Роль фасилітації у створенні інноваційного освітнього простору в зкладах вищої освіти	21
АЛЛА КУЛІЧЕНКО Інновації та підприємництво як напрям розвитку сучасної американської медичної освіти	23
КАТЕРИНА ПАЛАМАРЧУК Формування простору самостійної навчальної діяльності студента	25
ЛЮДМИЛА ПРИБЛУДА Дистанційні технології навчання як важлива складова інноваційного освітнього простору України	28
ОЛЕНА СОГОКОНЬ Критерії та показники сформованості здоров'я зберігаючої компетентності студентів закладу вищої освіти	29
ЮЛІЯ РУДЕНКО Музейна педагогіка та її роль у навчально-виховному процесі закладу вищої освіти	32

АННА ОБРИСЬКА

Оптимізм як фактор зменшення ризику професійного вигорання 36

СВІТЛАНА ТКАЧЕНКО

Сучасні тенденції інновацій в освітньому процесі 40

ІРИНА УЛЬКО, ВІКТОРІЯ ПОГОРІЛА

Онлайн-освіта в інноваційному освітньому просторі 43

***ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ КОМПЕТЕНТІСНО-ЗОРІЄНТОВАНОГО
НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ*** 46

НАТАЛІЯ БАСАРАБ

Післядипломна освіта вчителів початкової школи як важлива складова формування їх самоосвітньої компетентності 46

ЛЕСЯ ІВАНИШИН, ОЛЬГА УРБАСЬ,

ВІКТОРІЯ ВОЛОШИНОВИЧ, ОЛЕНА ГОЛОДНИХ

Аналіз ефективності впровадження кредитно-трансферної накопичувальної системи організації навчального процесу у викладанні предмету «Педіатрія» 48

ГАЛИНА ГАЙНЮК, ІНГА ЄГОРОВА

Формування професійного іміджу викладача в освітньому просторі сучасного закладу вищої освіти 50

АЛЛА ГЛАДЧЕНКО, ТЕТЯНА ІВАСИШИНА

Формування професійної компетентності в сучасному освітньому процесі 53

ВІТАЛІЙ ГОНЧАРУК, ВАЛЕНТИНА ГОНЧАРУК

Інноваційні технології у компетентісно-зорієнтованому навчальному процесі закладу вищої освіти 56

ВАЛЕРІЙ ГОРБАНЬОВ

Основні тенденції розвитку вищої фармацевтичної освіти в Україні 59

ОЛЬГА ГОРНОСТАЄВА

Система розвитку інноваційної компетентності в професійній діяльності інженерів-педагогів автотранспортного профілю 62

ТЕТЯНА ЗАВГОРОДНЯ

Шляхи удосконалення результатів науково-дослідницької діяльності студентів закладів вищої освіти 64

ТЕТЯНА ІВАСИШИНА, ТЕТЯНА КАШТАН

Іншомовна компетентність як компонента професійної підготовки 67

МАРІЯ КАЛЕНИЧЕНКО

Сучасні тенденції розвитку методів викладання іноземних мов 69

НАТАЛІЯ МАЯТІНА

Навчальна дисципліна «основи професійної самореалізації» як засіб формування готовності майбутніх техніків-технологів харчової галузі до

професійної самореалізації	71
ВІКТОРІЯ ПОГОРІЛА	
Формування художніх компетентностей та творче самовираження студентської молоді на заняттях мистецького гуртка «Арт-студія»	75
ГАННА ПОДЕЛЯКА, МАРІЯ КАЗАНЖИ	
Інноваційний простір вищих навчальних закладів, який формує інтуїтивний простір особистості	78
ОЛЕНА СЕМЕНИШИН	
Формування міжкультурної компетенції майбутніх фахівців при вивченні іноземної мови	81
ДЕНИС ВОЛИНСЬКИЙ, РУСЛАНА ДЕНІНА, НАТАЛІЯ ГАЙНАЛЬ, ПАВЛО ЗВОНАР, НЕСТОР СЕРЕДЮК	
Розвиток клінічного мислення у студентів-медиків-основа лікарської професії	83
ІННА СТРАЖНІКОВА	
Воркшоп як форма практико-орієнтованого навчання у закладах вищої освіти України	85
НАТАЛІЯ ШАНДРА	
Методика Clil як предметно-мовне інтегроване вивчення іноземної мови .	87
<i>ІННОВАЦІЙНИЙ ВИМІР НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ, ПРИРОДНИЧО-ТЕХНІЧНИХ І ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН</i>	
	89
ОЛЕНА ПУШНЯК	
Ціннісні виміри сучасної підготовки молоді у закладах вищої освіти на заняттях історії	89
ОРИНА ГРОМОВА	
Інноваційні методи викладання економічних дисциплін у вищій школі ...	92
ОЛЬГА КЛИМЕНКО	
Розвиток мовленнєвої майстерності викладача та мовленнєвий етикет ...	94
АННА КУЛИК	
Інтернет-ресурси для створення опитувань і тестувань	97
ОЛЬГА КУПРІЯНОВА, НАДІЯ РУДНЄВА, ОЛЕНА ДАВИДЕНКО	
Підготовка майбутніх-молодших спеціалістів через впровадження інноваційних освітніх технологій та інтерактивних методів навчання	100
СВІТЛАНА ПАРХОМЧУК	
Реалізація компетентнісного підходу при вивченні хімії	102
ТЕТЯНА СТОЛЯРЕНКО	
Інноваційні методи викладання математики	105
ОКСАНА ТЕПЛА	
Переваги використання квест-проєкту на заняттях з англійської мови	108

ОЛЕНА ТУРЦИНА

Електронний підручник як інноваційний засіб модернізації освітнього процесу 110

СВЯТОСЛАВ ЮРЧЕНКО

Змістовий компонент підручників з географії у навчальному процесі закладів середньої освіти України 111

ЮЛІЯ ЯХНИЦЯ

Тренінг у процесі вивчення біології як ефективна форма засвоєння знань 114

МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

117

ОЛЕНА МУРЗИНА, АНДРІЙ КАБЛУКОВ, ОЛЕНА КОЖАН

Ефективність використання інформаційно-комп'ютерних технологій в медичному університеті 117

ОКСАНА ВАСИЛЕЧКО, ЄГОРОВА ІНГА

Використання тренінгових технологій в освітньому процесі вищої школи 119

СВІТЛАНА КОНДРАТЮК

Розвиток іншомовної лексичної компетенції студентів 122

СВІТЛАНА ЦИМБАЛ

Використання технологічних інновацій у сучасному smart-суспільстві 126

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

129

В'ЯЧЕСЛАВ АЛЬОШЕЧКІН, МИХАЙЛО ЛЮЛЬКО

Сучасні ресурси для спілкування он-лайн 129

МАРИНА БАБЕНКО-ЖИРНОВА, ЛЮДМИЛА НЕЧАЮК

Особливості дистанційного вивчення української мови та літератури 131

ЛЮДМИЛА БІЛОЗОР

Застосування технологій дистанційного навчання в умовах карантину 133

НАТАЛІЯ БЄЛЬСЬКА

Можливості використання дистанційних технологій при викладанні математики 136

СВІТЛАНА БОБОШКО, ЛЮДМИЛА КРАВЦОВА

Розвиток економічної компетентності в умовах дистанційного навчання .. 139

ІННА БОРЯК

Використання інтернет-ресурсів у процесі вивчення іноземних мов у ЗВО 143

ВАЛЕНТИНА ВОВНЯНКО

Інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання – запорука успіху фахової передвищої освіти 144

ОКСАНА ВИШНЕВСЬКА	
Дистанційне навчання як невід’ємна частина сучасної освіти	146
ALLA HAFIIAK, ANNA KALUGA	
Interactive information and consulting resources as a basis for development of informatization of education	148
НАТАЛІЯ ДЕМ’ЯНЕНКО	
Використання змішаного навчання як інноваційного процесу у вищій школі	149
АНАСТАСІЯ ДОМБРОВСЬКА, ЛІЛІЯ ЄРЬОМІНА	
Переваги та недоліки дистанційного навчання у вищій школі	152
НАТАЛІЯ КІРІАФІДІ, ОЛЕНА РЕДЬКО	
Особливості організації освітнього процесу в умовах дистанційного навчання в медичному коледжі	155
НИКИТА КНЯЗЕВ	
Проведение виртуальных лабораторных работ с использованием игр	157
ОКСАНА КОРОЛЬ	
Змішане навчання як основа формування ІКТ-компетентності викладача	159
ОЛЬГА КОРСУН, АБРОСІМОВ ЄВГЕНІЙ	
Новітні цифрові технології для дистанційного навчання	162
ХРИСТИНА КУЗЬМИЧ, ВІКТОРІЯ СТИНСЬКА	
Дистанційне навчання як інноваційна технологія навчання у закладі вищої освіти	164
ВІТА МЕРЄНKOVA	
Метод проєктів в умовах дистанційного навчання	167
ОКСАНА МОНДИЧ	
Особливості змішаного навчання у вищій школі – як модернізація системи освіти	169
ВОЛОДИМИР ОЛЕКСЮК, ІННА СТРАЖНІКОВА	
Світовий досвід розвитку дистанційних форм освіти у вітчизняному контексті	172
МАРІЯ ОЛЕФІРЕНКО	
Особливості ротаційної моделі при змішаній формі навчання	175
ВІКТОРІЯ ХАЧАТУРЯН, ЛІЛІЯ ЄРЬОМІНА	
Технологія дистанційного навчання та його застосування у вищій школі .	178

Матеріали V Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного закладу вищої освіти» (12 березня 2021 року): Збірник тез / За заг. ред. д. екон. н., проф. Охріменка І.В. – Київ: ККІБП, 2021. – 187 с.

Адреса редакційної колегії: 03022, м. Київ, вул. Ломоносова, 18, Київський кооперативний інститут бізнесу і права, кім. 805, тел. (044) 257-10-91.

Матеріали конференції розміщені на сайті: www.kkibp.edu.ua

Укладачі: І.І.Прудченко, А.А.Кулик
Верстка та дизайн: Д.С.Руденко, А.А.Кулик